

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA

**IMAGINEA
REPUBLICII MOLDOVA
ÎN STRĂINĂTATE**

Anuar
Nr. 1, 2002

Chișinău • 2002

CZU: 908 (478)
I 55

Director general: Alexe Rău

Elaborare: Larisa Bulat
Aliona Tostogan
Tania Vâlcu

Coperta: Dragoș Popa Miu

Lectori: Valentina Gălușcă
Jana Jelamschi

Imaginea Republicii Moldova în străinătate: Anuar, nr. 1, 2002 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova; elab. de Larisa Bulat, Aliona Tostogan, Tania Vâlcu; lectori: Valentina Gălușcă, Jana Jelamschi . – Chișinău: BNRM, 2002 (Imprimeria BNRM). – 74 p.; cm; ex.

© Biblioteca Națională • 2002

ISBN: 975-9992-3-9

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ ȘI IMAGINEA ȚĂRII

Când ctitoria Biblioteca Regală a Franței, regele Francisc întâiul punea ca primă sarcină în fața acestei biblioteci naționale ocrotirea limbii franceze. Iar limba, vorba lui Alecsandri, este testimoniul de noblețe a unui popor, adică, în fond, este prima și cea mai importantă formatoare a imaginii specifice a țării. Bibliotecile naționale au avut și au, în majoritatea lor, și sarcina de a contribui la formarea imaginii țării a cărei instituție centrală este. Așa au fost multe biblioteci din antichitate, așa sunt și naționalele moderne și contemporane. Aspectul acesta începe să se întetească în “veacul națiunilor” și devine o funcție normativă stipulată în standardul UNESCO referitor la organizarea și funcționarea acestui tip de instituții.

Odată cu începerea, în 1992, a reformei sale principale, Biblioteca Națională a Republicii Moldova începe să contribuie tot mai mult la formarea imaginii țării noastre în fața străinilor. Diverse sunt modalitățile de atingere a acestui scop. Memorabilă a fost, de exemplu, acțiunea din 1992, când biblioteca noastră a pregătit câte un set de materiale despre adevărul evenimentelor din Transnistria și le-a expediat în adresa tuturor bibliotecilor naționale membre ale IFLA.

Este deosebit de eficient, în acest sens, schimbul internațional de publicații. În penuria de mijloace financiare, noi ne străduim totuși să trimitem bibliotecilor naționale din țările

care, în fond, hotărâsc orientarea politicii globale, cărțile editate la Chișinău care ne reprezintă cel mai bine ca identitate culturală.

O etapă cu totul deosebită în ceea ce privește contribuția bibliotecii noastre la formarea imaginii Moldovei a început o dată cu reforma difuzării culturale. Expozițiile - eveniment, desfășurate lunar, pregătite după metode și tehnologii europene, organizate, de obicei, în colaborare cu ambasadele acreditate la Chișinău, au înviorat mult interesul străinilor față de noi, ecouri despre aceste evenimente fiind transmise de ambasadele respective în analizele adresate guvernelor acestor țări. În țările cu ambasadele cărora am organizat acțiuni culturale comune (Franța, India, China, Polonia, România, Rusia, Ucraina, S.U.A., Italia ș.a.) au apărut informații și articole în presă.

La formarea imaginii țării contribuie și digestul “Cronica vieții politico-administrative, social-economice și culturale a Moldovei”, care se bucură de audiență din partea corpului diplomatic străin.

Anuarul “Imaginea Republicii Moldova în străinătate”, primul număr al căruia îl lansăm acum, se arată a fi, de pe acum una din formele cele mai atractive și mai eficiente de configurare și popularizare a imaginii noastre.

Felicitări grupului de creație, care l-a elaborat și ... drum bun !

Alexe Rău

REPUBLICA MOLDOVA ÎN ENCICLOPEDII ȘI DICȚIONARE

Enciclopediile și dicționarele din străinătate sunt izvoarele ce crează imaginea Republicii Moldova. De exemplu, *The New Encyclopedia Britannica* publică date succinte despre Republica Moldova proaspăt declarată independentă. Această enciclopedie publică sumar informații despre spațiul pruto-nistean. Cităm din original:

Moldova, officially **REPUBLIC OF MOLDOVA**. Romanian Republic Moldova formerly (1940-1991) Moldavia, or Moldavian Soviet Socialist Republic, country in the north-eastern Balkans. It is surrounded by Ukraine (Kishinyov). Area 13.000 square miles (33.700 square km). Pop. (1992 est.) 4.394.000

Physical and human geography. Moldova lies south of the Carpathian Mountains, mostly on deep sedimentary rocks covering the southwestern portion of the Russian Platform. The climate is warm and moderately continental, with a comparatively mild winter. A well-developed network of rivers – the largest being the Dniester – drains southward into the Black Sea. Soils are rich; fertile chernozems cover three-quarters of the republic. Northern and central part of Moldova is a forest zone, while a steppe belt, mostly cultivated, crosses the south. Wildlife includes wild pig, roe deer, hare, wolf, fox, badger, wildcat, ermine, muskrat, and polecat.

The economy of Moldovais headed by industry, chiefly food processing, with making, machinery manufacturing and metalworking, electrical power engineering, consumer goods, and building material industries being developed. The food industries embraces wine canning, sugar refining, and oilseed pressing. Machine building, established in the mid-1950s, is important. Tractors made in Moldova are supplied to neighbouring countries. Thermal-electric power plants are located in

Chișinău, Bălți (Beltsy), and Tiraspol, and there is a hydroelectric station at Dubăsari (Dubossary) on the Dniester Rives.

Agriculture has been highly mechanized, virtually all agricultural jobs being carried out by machines. Most agriculture is devoted to viticulture, fruit and vegetable growing, and other specialized farming. Sunflower seed is the most important industrial crop; grains are winter wheat and corn (maize). Dairying and cattle breeding account for about a third of the agricultural output, followed by pig farming. Chișinău is the largest industrial centre of Moldova. It is also an important railway and motor transport centre.

The majority of the people of Moldova are ethnic Romanians, and the native language of Moldova is Romanian. In the so-called Transdniester region, east of the Dniester River, however, there are large numbers of Russians and Ukrainians (Who rebelled against Moldovan authority in 1992). A national law passed in 1989 requires use of the Latin alphabet and the Romanian language.

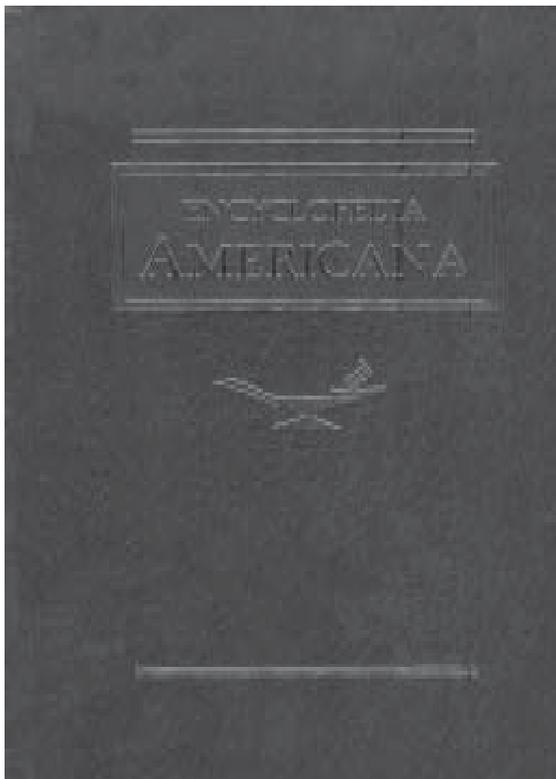
A one-chamber Parliament, elected for a four-year period, is the highest organ of state power, and it elects a Council of Ministers, or cabinet.

Illiteracy has been eradicated during the 20th century, and a general 10-year education scheme was established in 1976. Most of those who finish general education continue their education at a higher level. There are a number of institutions of higher education in Moldova, a score of scientific institutions, and many research centers. All medical care is free.

History. The area of Moldova (or, historically speaking, Bessarabia) was ceded to Russia by the Ottoman Turks in 1812. In 1918 most of the land was seized by Romania, but this seizure was contested by the emerging

Soviet government; and in 1924 the Soviet Union established the Moldavian Autonomous Soviet Socialist Republic – a small strip of land on the left bank of the Dniester, Within Ukraine. The signing of the German-Soviet Nonaggression Pact (1939) brought about Soviet demands for the return of territory. Romania complied, and the Moldavian S.S.R. was created in August 1940 consisting of the former Romanian and Ukrainian region. Between 1941 and 1944 Bessarabia again became part of Romania, but in 1944 Soviet troops retook the territory. In August 1991 Moldavia declared independence from the Soviet Union, adopting the Romanian spelling Moldova. See also Moldavia (principality).

(Articol publicat în *The New Encyclopedia Britannica*: vol. 8 – Chicago, 1993. — P. 230).

În paginile 321-322, articolul editat în **The encyclopedia Americana – International edition: Vol. 19 / complete in thirty volumes first published in 1829. – S.l.: Grolier incorporated, 1994 de Paul E. Michelson** realizează o imagine diversificată a unui stat tânăr. Este vizibil conținutul ramural bine structurat. Așadar, recurgem la informare:

MOLDOVA, Republic of, a country in eastern Europe, formerly in the Soviet Union and now known as Republica Moldova. It is entirely landlocked, being surrounded on three sides by Ukraine and on the fourth by Romania. **Land and Natural Resources.** Moldova has an undulating, irregular, well-drained terrain, about 75 % of which is covered with fertile, black soil. There are four principal geographic regions: the Moldovan Plain (Beltsy Steppe) in the north, where elevations range from 500 to 650 feet (152-198 meters); the central uplands, a heavily forested zone at 1,100 to 1,300 feet (335-396 meters); the very flat Bugeac Steppe (Budzhak Plain) in the south from near sea level to 300 feet (91 meters); and the left bank of the Dniester (Nistru) River, which is part of the Volnia-Podolsk Plateau. There are numerous rivers and streams, but except for the boundary Prut and Dniester rivers, they are of modest size.

The region has a moderate continental climate with average annual temperatures ranging from 50° F (10° C) in the south to 46° F (8° C) in the north. Annual rainfall is 18 to 22 inches (46-56 cm), except for the Bugeac, where it often falls below 12 inches (30 cm); there is considerably more rain in some years than in others.

The principal natural resources of Moldova are agricultural products: grain, tobacco, and sugar beets in the north and part of the central uplands: orchards, vineyards, and sunflowers in the center and south; and livestock and vegetables in most areas.

People. Nearly two-thirds of the Moldova population is Romanian, with Ukrainians and Russians the dominant minorities. The population density is 335 persons per square mile, which is high for a relatively unurbanized (less than 50 %) area. Life expectancy at birth is 68,5 years. The religion of most Moldovans is Eastern Orthodox. Smaller evangelical Protestant, Roman Catholic, and Jewish communities also exist. The official language of Moldova is Romanian.

Government. *Moldova was one of the first Soviet republics to condemn the attempted Moscow coup in 1991. On Aug. 27, 1991, it declared independence, becoming a republic with executive power exercised by a presidential head of state, who appoints the prime minister and the Council of Ministers. Legislative authority is exercised by a 380-member parliament. Moldova is a member state of the Commonwealth of Independent State, the United Nations (UN), and the Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE) and has endorsed the International Declaration of Human Rights of the UN and the human rights instruments of the CSCE. In 1992 the United States recognized Moldovan independence and extended most-favored nation trading status to it. As in other parts of the former Soviet Union, Moldova is in the process of developing a new constitutional framework, economic structures, and other institutions. It also has to deal with the question of possible reunion with Romania. Moldova faces possible ethnic conflicts because of the often violent efforts of former Soviet political and military elements to form separatist republics by exploiting heavy concentrations of Russians and Ukrainians residing on the Dniester left bank and in the Transnistria region, as well as of the Gagauzi, a Turkic people residing in five of the southern districts.*

Economy. *The Moldovan economy is based on agriculture, food processing, leather and textile goods, consumer appliances, and light industry. This reflects the scarcity of fuel and mineral resources. The share of agriculture in the Net Material Product (NMP) has gradually increased.*

Agriculture, which is highly mechanized, provides more than 40% of Moldova's NMP, industry more than 30 %, with trade, construction, and transport all less than 10 %. Consumer goods institute about 40 % of industrial output. Dislocations and supply disruptions caused by the collapse of the USSR and its market and the beginnings of economic reforms are having profound and uncertain effects in the Moldovan economy. Real NMP growth is in decline, and real

investment levels are stagnating. Relatively little privatization has taken place in agriculture, with about 25 % of NMP coming from privately owned sources.

Transportation. *Moldova has a well-developed highway system of almost 12,500 miles (20,000 km), of which more than 8,300 miles (13,500 km) is hard-surfaced, and 714 miles (1,150 km) of railways. Air transport is limited.*

Energy. *Moldova is very energy poor, importing 99 % of its needs. Electricity and central heating represent more than 50 % of Moldova's energy consumption, while other heating and transportation represent less than 20 % each.*

Foreign Trade. *Trade accounts for almost 10 % of Moldovan NMP. The retail sector is underdeveloped by western European standards. Moldova is relatively open to trade, with total exports and total imports averaging more than 50 % of gross domestic product. However, since 1990 Moldova has experienced worsening trade balances because in the past its food exports tended to be overvalued in Soviet trade, whereas its energy imports were undervalued.*

History. *Historic Moldova was a 14th - century Romanian principality comprising the territories east of the Carpathian Mountains, south of Galicia, and bounded by the Dniester, Danube, and Milcov rivers and the Black Sea. Its location and topography made it a frequent zone of invasion and conflict. Substantial portions, known as Bucovina and Basarabia, were occupied and annexed at various times by the Ottoman, Habsburg, and Russian empires. The remainder, on the right bank of the Prut, merged in 1861 with Muntenia to form the modern Romanian state.*

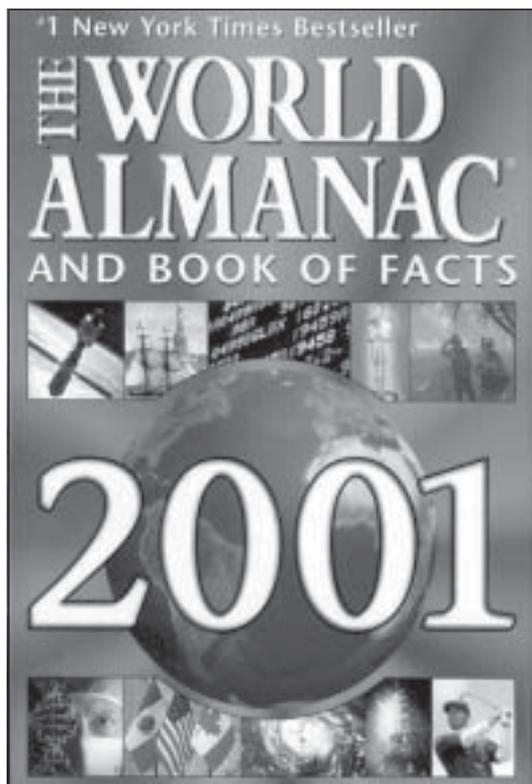
The conquered areas were reunited with Romania after World War I, but as a consequence of the Nazi-Soviet Pact of 1939, the Soviet Union reannexed Basarabia and seized Bucovina and the district of Herroa for the first time. Part of Basarabia was combined with territory on the left bank of the Dniester to form a Moldovan Soviet Socialist Republic; Bucovina, Herroa, and southern Basarabia

were merged into the Ukrainian SSR. See also Bessarabia.

A concerted effort was made to legitimize the Soviet regime by promoting Moldovan as a distinct nationality and imposing the Cyrillic alphabet, but the spoken language differed little from Romanian, and the population continued to consider itself to be Romanian.

With the advent of perestroika and glasnost in the USSR, nationalist sentiment began to grow, led by the Moldovan national Popular Front. In 1989 the parliament made Romanian the state language and restored the Latin alphabet; in 1990 the Moldovan SSR declared its autonomy and changed its name to the Republic of Moldova.

Este remarcabil faptul că în 2001 Republica Moldova apare în Almanahul Mondial. Datele statistice să ne vorbească despre:

MOLDOVA, Republic of Moldova.

People:

Population: 4.430.654.

Age distrib. (%); <15: 23,2; 65+: 9,8

Pop. density: 341 per sq. mi.

Urban: 46 %.

Ethnic groups: Moldovan/Romanian 64,5%, Ukrainian 13,8 %, Russian 13 %.

Chief religion: Eastern Orthodox 98,5 %.

Geography: Area: 13.000 sq. mi. **Location:** In E. Europe.

Neighbors: Romania on W.; Ukraine on N,E, and S. **Capital** (1994 est.): Chisinau 655.940.

Economy: Industries: Food processing, machinery, textiles.

Chief crops: Grain, vegetables, fruits, wine.

Minerals: Lignite, phosphorites, gypsum.

Arable land: 53 %.

Livestock (1997): chickens: 13,80 mil; sheep: 940.000; pigs: 806.900; cattle: 525.000.

Electricity prod. (1998): 5.661 bil kWh.

Labor force: 40,2 % agric.; 14,3 % industry.

Finance: Monetary unit: Leu (Oct 2000: 12,21+\$1 U.S.). **GDP:** (1998 est.): \$ 10 bil.

Per capita GDP: \$2.200.

Imports (1998): \$1.02 bil; partners: Russia 26%, Ukraine 20%.

Exports (1998): \$633 mil.; partners: Russia 58%.

Tourism (1998): \$2 mil.

Budget (1997 est.): \$594 mil.

Consumer prices (change in 1999): 45,9 %

Transport: Railroad: Length: 746 mi.

Motor vehicles: 169.000 pass. cars, 71.000 comm.. vehicles.

Civil aviation: 37.8 mil pass.-mi; 1 airport.

Communications: TV sets: 30 per 1.000 pop.

Radios: 209 per 1.000 pop.

Telephones: 553.300 main lines.

Daily newspaper circ.: 24 per 1.000 pop.

Health: Life expectancy: 59.92 male; 69.22 female.

Births (per 1.000 pop.); 12.86.

Deaths (per. 1.000 pop.): 12. 58.

Natural inc.: 0.028%.

Hosp.Beds (1995): 1 per 82 persons.

Physicians (1995): 1 per 250 persons.

Infant mortality (per 1.000 live births): 43.32.

Education: Compulsory: ages 7-16.

Literacy: 96%.

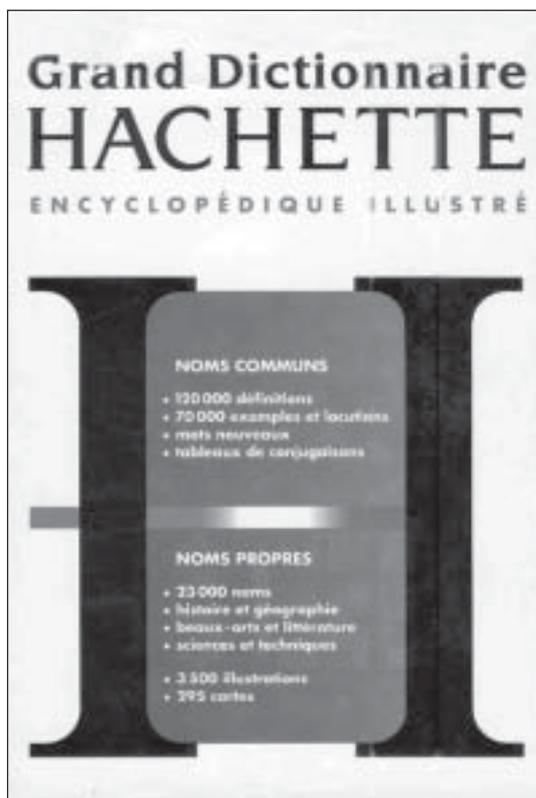
Major Intl. Organizations: UN (FAO, IBRD, ILO, IMF, WHO), CIS, OSCE.

Embassy: 2101 S St. NW 20008; 667-1130.

Fighting erupted Mar. 1992 in the Dnestr (Dniester) region between Moldovan security forces and Slavic separatists – ethnic Russians and ethnic Ukrainians – who feared Moldova would merge with neighboring Romania. In a plebiscite on Mar. 6, 1994, voters in Moldova supported independence, without unification with Romania.

Defying the Moldovan government, voters in the breakaway Dnestr region held legislative elections and approved a separatist constitution Dec. 24, 1995. Petru Lucinschi, a former Communist, won a presidential runoff election Dec. 1, 1996. A peace accord with Dnestr separatists was signed in Moscow May 8, 1997. The Communists won the most seats in parliamentary elections Mar. 22, 1998, but a coalition of three centerright parties formed the government.

(Materialul este selectat din The World Almanac and Book of Facts: 2001. – Mahwah, 2001. – P. 823.)

Trezește interes și **Grand Dictionnaire Hachette Encyclopédique illustré**, editat în anul 1993 la Paris la editura **Hachet Livre** în care găsim la pagina 98 următoarele:

Moldavie (république de), État d'Europe, qui fut jusqu'en 1991 l'une des républiques fédérées de l'U.R.S.S, limité à l'O. par la Roumanie, à l'E. par l'Ukraine, entre le Dniestr et le Prout; 33.700 km²; 4,5 millions d'hab. (Moldaves 65 %, Ukrainiens 14 %, Russes 13 %); cap. Chusinau. Le relief correspond à une plaine au sol fertile, faiblement ondulée. Riche agriculture (35% des actifs): céréales, betterave, fruits, vigne, tabac; élevage important; industr. alimentaires et du cuir; constr. mécaniques et électruques. – Lorsque la Moldavie est créée en 1944 par l'annexion de la province roumaine de Bessarabie, une petite zone sur la rive est du Dniestr, peuplée en majorité de russophones, lui est adjoint. Quand les Moldaves (qui parlent le roumain) proclament leur souveraineté en 1990 (après avoir adopté le roumain comme langue off. et l'alphabet latin), les russophones, craignant le rattachement à la Roumanie, en font autant, puis, à l'instar de la Moldavie, optent pour l'indépendance en 1991. Un conflit éclate alors entre Moldaves et russophones jusqu'à la signature d'un accord garantissant le droit à l'autodétermination de la populations de la rive gauche du Dniestr en cas de changement de statut de la Moldavie (1992). Devenue membre de la C.É.I., la Moldavie a obtenu le droit d'avoir sa propre armée.

Și articolul publicat în AXIS: L'UNIVERS DOCUMENTAIR HACHETTE: Dictionnaire encyclopédique: vol. 4. – Paris, 1993. — P. 2046

Moldavie

État de l'Europe orientale, séparé de la Moldavie roumaine par le Prout, et issu de l'ancienne Bessarabie; 33.700 km²; 4.300.000 h.; (Moldaves, en majorité de langue roumaine).

Cap. Chisinou, 665.000 h. Région de plaines et de collines au climat continental, entre le Prout et le Dniestr. Céréales, vergers, vignobles, betteraves à sucre, tournesol, tabac; élevage bovin, porcin et ovin. Aménagement du Dniestr, pour l'irrigation et l'électricité (centrale hydroélectrique de

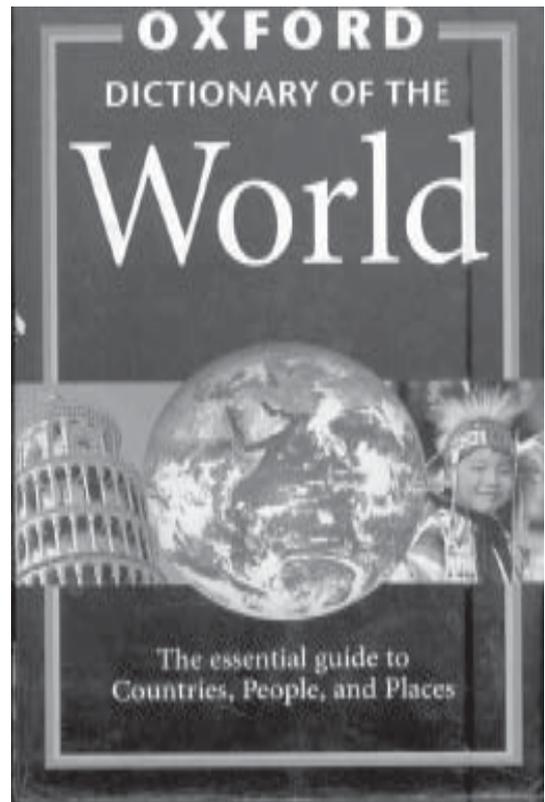
Dubossary). Importantes thermocentrales (Belcy, Chisinau). Raisin, tournesol, plantes à parfum, élevage. Industries traditionnelles (bois et cuirs; sucreries, huileries, vins, et conserves) ou récentes (constructions mécaniques, d'appareils de précision; textiles, artisanat, chaussures). – HIST. Créée en 1924 par les Soviétiques, qui n'avaient par reconnu l'annexion de la Bessarabie par la Roumanie, la République autonome de Moldavie, qui dépendait de la RSS d'Ukraine, s'accrut en 1940 de la Bucovine du Nord et de la Bessarabie. La Moldavie fait partie depuis décembre 1991 de la CEI, qui a succédé à l'URSS. Elle a été admise à l'ONU en 1992.

De asemenea, informații despre Republica Moldova sunt publicate și în Dictionarul Universității din Oxford:

MOLDAVIA

Official name The Republic of Moldova a landlocked country in south-east Europe, between Romania and Ukraine; area 33.700 sq. km. (13.017 sq. miles); pop. (est. 1991) 4.384.000; official language, Romanian; capital, Chisinau (Kishinev). Lying between the Prut and Dniester rivers, Moldova is a land of hilly plains with a fertile soil that supports the production of fruit, vegetables,

grain, and wine. Its climate is warm and dry with relatively mild winters.

Formerly part of Romania, Moldova was a constituent republic of the Soviet Union from 1940 to 1991. It comprises a region that was created an Autonomous Soviet Socialist Republic in 1924 and areas of Bessarabia ceded by Romania to the USSR in 1940. Over 60 per cent of the population are Moldovans; the remainder are Russians, Ukrainians, Gagauz and others, some of whom support the separation from Moldova of the Transdnier Moldovan Soviet Socialist Republic (which was first proclaimed in 1990) and the autonomous Gagauz territory. Moldova is governed by an executive president and a Supreme Soviet.

(Articol publicat în THE OXFORD DICTIONARY OF THE WORLD / edited by David Munro. – New York, 1995. – P. 411)

Analizând informațiile despre noi publicate în dicționarele și enciclopediile din străinătate, putem spune că ele sunt mai ample decât am fi crezut. Având certitudinea autenticității, putem apela oricând la aceste izvoare.

MOLDOVA ÎN INTERNET

Fenomenul Internet cucerește treptat toate sferele vieții, devenind familiar ca și tiparul, automobilul, electricitatea. Fără el nu ne putem imagina viitorul. El prezintă o enciclopedie tehnologică foarte solicitată, o sursă informațională, care oferă cunoștințe vaste în toate domeniile cotidianului.

Din volumul imens am selectat pasajele cele mai laconice.

Adresa: www.yahoo.com

Oferit de Internet

Overview

Moldova, the second smallest former Soviet republic, declared independence on August 27, 1991. With a territory of 33 845 sq. km. (13 067sq. mi.), this country is slightly larger than the state of Maryland or slightly more than twice the size of Hawaii. By size it takes the 32rd place in Europe (from 44 European countries) and the 134th place in the world. Sandwiched between Romania, on the west, and Ukraine on the other three sides Moldova is recognized by more than 170 countries worldwide and is a member of the United Nations, Council of Europe, and World Trade Organization. Presently, Moldova occupies only the eastern third of what used to be the entire country. The remaining two-thirds were split between Romania and Ukraine upon Moldova's incorporation into USSR. With the exception of 0,7 km of the Danube River, all of Moldova's territory is landlocked.

The territory is situated in between the 45° 28' Northern latitude in the South (Giurgiulesti, Cahul district), 48° 28' Northern latitude in the North (Naslavcea, Edinets district) and 26° 40' Western longitude in the West (Criva, Edinets district), 30° 06' Western longitude in the East (Palanca,

Tighina district). By the geographical position Moldova is situated in the Central Europe.

Facts about Moldova

Official Name: Republic of Moldova

Capital: Chisinau (population 750 000)

Area: 33 845 sq. km./13 067sq. mi.

Population: 4 300 000 (2000)

Population Density: 130 per sq. km (341 per sq. mi.)

Languages: Moldovan (Romanian), Russian, Gagauz (Turkish dialect)

Religion: Eastern Orthodox - 98,5 %

Climate: moderate continental

Economy: food industry, wine industry, light industry

Time: 2 hours-ahead GTM/UTC; 7 hours ahead of Eastern Standard Time (one hour ahead in summer)

Government: Republic

President: Vladimir Voronin

Prime Minister: Vasile Tarlev

Flag: equal vertical bands of blue, yellow, and red

Emblem: in center of yellow stripe is Roman eagle with shield on its breast

Monetary unit: The Moldovan leu (ML), plural lei, (travelers' checks and credit cards are accepted)

Weights and measures: the metric system is in force Electricity: 220 volts, 50 Hz Telecommunications: adequate Country telephone code: 373, from CIS - 042. Chisinau - 2

Member of: UN, EC, and WTO

Short History

This naturally favorable land was populated since Paleolithic epoch. From archeological excavations we know that there were living people 7000 years BC on this territory. You can find the proof in a very interesting archeological museum in Chisinau city. Today Moldova occupies most of what

has been known as *Bessarabia*, which represents less of the half of the historical *Moldova*. For many centuries *Moldova* was the victim of frequent warfare. The main reason was because *Moldova's* important location - a historic passageway between *Asia* and *Europe*. *Romans*, *Huns*, *Tatars*, *Turks*, *Hungarians*, *Germans* and many others passed through that land known as "The Gate" between the *Carpathians* and the *Black Sea*, which in the 13th century became part of the *Mongol Empire*. *Moldova* emerged as an independent state in the 14th century. The first document referring to the "Land of *Moldova*" dates back to 1359 AD. In 1391 AD, the ethnic group "Moldovans" was mentioned for the first time.

The peak time in the formation of the medieval *Moldovan* state - situated between the *Carpathians*, the *Danube* and the *Black Sea* - was the rule of *Stefan III* (1457-1504 AD). He was also called *Stefan the Great* and *Saint* and defended the sovereignty of *Moldova* in battles with *Turkish Janissaries*, *Hungarian* and *Polish* royal troops and *Crimea Khans*. During his rule no other nation could seize *Moldova*. He was known as a good diplomat and warrior. Other countries governors said that *Stefan III* was brave in wars and modest in good fortune. He had 47 battles and built 47 churches on those places as a memory. *Stefan the Great* is real national hero in *Republic of Moldova*.

In the 16th century, *Ottoman Empire* conquered the *Moldova State*. The *Turkish* yoke lasted for almost 300 years.

After the *Russo-Turkish War* of 1806-12, the eastern half of *Moldova* (*Bessarabia*) between the *Prut* and the *Dniester* Rivers was ceded to *Russia*, while today's *Romanian Moldova* (west of the *Prut*) remained with the *Turks*. *Romania*, which gained independence in 1878, took control of the *Russian* half of *Moldova* in 1918. The *Soviet Union* never recognized the seizure and in 1924 created an autonomous *Moldavian* republic on the *East Side* of the *Dniester* River as part of the *Soviet Ukraine*, *USSR*.

In August 1940, the *Moldovan Soviet Socialist Republic* was declared a member of

Soviet Union. But during *World War II*, for several years the territory of the republic formed part of *Romania*. After the war this land became again part of the *Soviet Union*. The soviet administration decided to give the southern and northern parts to *Ukraine* and *Transdnestria* to present *Moldova*. During the 1950's many *Russian* teachers, doctors, engineers have been brought to *Moldova*, *Latin* alphabet been changed into the *Cyrillic* one.

In late 80s in *Moldova* began the national liberation movements. The proclamation of the *Moldovan* language as the official language was on August 31, 1989. On August 27, 1991, the *Republic of Moldova* gained its independence and became sovereign state. Independence did not come without its drawbacks. As a result, *Moldova* has faced two ethnic conflicts and the short but bloody civil war of 1992. *Moldova's* internal struggle began when the ethnic *Russian* minority on the eastern side of the *Dniester* River rose up against the government. The area to the left from the river *Dniester* has declared itself an autonomous state: the "Trans-Dniester Republic", which was not recognized by any other country in the world. This little sliver of land is one of the last places in the world that practices a pure *Stalinist* form of government. It is like stepping back in time to the years prior to *perestroika* and *glasnost*.

Political system

During its ten years of independency *Moldova* government has changed several times. The *Republic* has become member of the *United Nations* in March 2, 1992. In August of 1994 parliament passes a new *Constitution* of the *Republic of Moldova* that granted substantial autonomy to *Transdnestria* and the "Gagauz Republic", while reasserting *Moldovan* national identity and sovereignty. In July 1995 *Moldova* was admitted to the *Council for Europe*, being the first *CIS* country which admission was offered. On July 1, 1998 was adopted the *Agreement for Partnership and Cooperation* between the *Republic of Moldova* and the *European Union*. In 2001 *Moldova* became member of the *World Trade Organization*.

This small country faces many problems on the road to democracy and free market economy, but as any other change needs adjustment, Republic of Moldova will learn to overcome the barriers to its stable growth.

Demographics

In the Republic of Moldova live about 4.3 million people. This is more than in such countries as Ireland, Lithuania, Latvia, Estonia, and Albania etc. This land was always populated despite of many warfare and political causes. For example during the 1940-1950 Stalinist repressions were deported to Siberia about 550 thousand people and during 1946-1947 communist organized hunger died 150-200 thousand people. In our day the population number is also decreasing (-1,9% last 10 years) because of the social-economic crises. The average life longitude is 66 years.

Population density

Republic of Moldova is one of the most densely populated republics of the former USSR, up till 150 persons per square kilometer. This fact is partially due to agreeable natural environment and also due to migration-colonization processes during the Russian Government in XIX century. In such way for the promised incentives in the southern Moldova migrated more than 160 thousand Bulgarians and Gagauz people. Other big ethnic groups migrating to Bessarabia during XIX were: Germans, Serbians, Greeks, Ukrainians, and Russians. Many more Russians and Ukrainians migrated after the World War II as a communist politic intention to mix and rare the local population. The population density in the Republic is higher then in its neighboring countries and such countries as France (104), Portugal (107).

Urban and rural areas

Today, the urban population is 46% with the balance of Moldovans residing in rural areas. More than 60% of the urban population (26,8% of total population) is concentrated in the capital city of Chisinau, with a population of 750,000, and three

other major cities: Baltsey, Tiraspol, and Tighina. Rural area comprises of 1616 villages (communities) most of them being large (1-5 thousand people). Most of urban areas appeared as commercial centers and city-fortresses (Tighina, Soroca) as a result of geographical situation on the crossroads of the Republic.

Ethnic structure

The majority of population is comprised of Moldovans (64,5%), the native population. At the beginning of XX century in Moldova lived - 70,2 % Moldovans, 10,8% Ukrainians, 9,3% Jewish people. Moldovans now live mostly in rural areas (80,3%) with higher percentage in Northern and Central part of the country. Bulgarians and Gagauz are concentrated in the southern part. Most Russians and Ukrainians live in urban areas and in Transdnistria. Gagauz nation is unique because there are, as people call them, Christian Turks. Mainly they are concentrated in Republic of Moldova and in the capital of Gagauz autonomous republic (Comrat) there is the only Gagauz University.

The population in Moldova is very diverse (about 100 nationalities). A breakdown of major ethnic groups is as follows:

- Romanians/Moldovans - 64%*
- Ukrainians - 13.8%*
- Russians - 13%*
- Gagauz (Christian Turks) - 3.5%*
- Bulgarians- 2.0%*
- Others- 3.2%*

Natural Environment Relief

Moldova is a rich country with fertile land and a lovely climate. Dmitry Cantemir, a Moldovan ruler and great scientist, wrote in the early 18th Century, "Fields of Moldova far exceed the riches of the mountains." The country's topography is diverse, ranging from a steppe area in the North and South, to forested and mountainous highlands up to 430 meters in elevation in the center of the country.

The narrow valleys and the steep slopes create the impression of a mountainous landscape. Additionally, the Moldovan plateau stretches across the north of the republic with its thick

outcrops of limestone, the so-called *toltry*, or sedimentary rocks, which remain from the ancient times when the entire territory was submerged underneath the ocean. In the south, the extensive *Budjak* steppe gradually became the coastal lowlands on the Black Sea. The center of the republic is most hilly which is ideal for the vineyards. To the south of Chisinau the hillsides are steep, the soil jet black and very little of the land is left uncultivated. The north is less hilly, with fewer vineyards. During the summer, the area is blanketed in sunflowers. The south is more arid and sunny blanked with wheat and other crops.

Climate

Sunlight and warmth characterize Moldova's climate. It has a short, mild winter and a lengthy warm summer, with the average temperature in July being 20 degrees Celsius. During the year the average temperature is 7,5o -10o C. There is a small amount of rainfall, mainly during the warm season, which lasts 257-316 days a year. Sunny days account for 45-50% of the year. Fall is a favorite season in Moldova because the weather is beautiful, leaves are changing, and it is a time for harvest and weddings.

Water means

In Republic of Moldova there are 3085 rivers (most of them are small), 62 natural lakes and more than 21 mineral springs. The largest rivers include Danube, Dniester (most of which is navigable), and Prut. The Dniester River has historical importance because it was the first and only trade route in the region during ancient times. Additionally, during the sixteenth century, many cliff fortresses were raised along the river and are still standing today. There are more than 3 000 artificial lakes, which are mostly used for irrigation. The underground water reserve of mostly drinking water is estimated to be 400-800 million cubic meters. This constitutes 4% of the total water resources.

Mineral deposits

Major mineral deposits and natural resources consist of cement components and

gypsum, limestone, granite, clay, grit-stone, sand and raw materials for bricks and tiles. These are mostly construction industry materials due to the fact that many years ago the territory was underneath the sea. These are situated on the surface and are easy to exploit. Other important resources are the mineral waters, which are rich in a variety of different mineral components. Natural oil and brown coal deposits have been discovered in the South and their industrial importance is presently being thoroughly assessed.

Natural resources

The most important resources of this land are the nature and the soil. More than 72% of the territory is comprised of get-black soil called *cernoziom* (most fertile soil), which represents the highest percentage between other countries. This is mostly due to the forests, which in the past covered more than 40% of the territory. Now they cover only 9,4% of the territory and are concentrated mostly in the hilly center. This area retains its ancient name *Codry*, meaning "old forest" or "thick forest".

These beautiful forests continue to hold great environmental importance. The Moldovan forests mostly comprise of old oak trees. This tree is like a country emblem tree. But the most valuable and now rare tree (used for furniture) is the beech. The process of erosion is wide spread on the country territory, but at the same time eroded soils are very agreeable for vineyards. Moldovan vegetation is represented by 1900 different species. This is mostly forest and steppe vegetation.

Wildlife

During many centuries this territory was populated by all different kinds of wildlife. In the museum of Nature and Ethnography in Chisinau you can still see the almost integral skeleton of elephant ancestor - *Denoterium*. Few centuries ago you could find here bears, ure oxes, muskrats, even lions. Because of the wood cutting more than 45 species of wildlife disappeared. Now most often can be met in *Codry* forests: field

rabbits, ground squirrels, roebucks, foxes, dears, wild boars, wild birds. Fish species are not very vary in Moldova. Only 20 fish species represent economical importance. Most of fish resources are concentrated in natural and artificial lakes specialized in fish breeding. The main species are: crucian, carp, perch, bream, soodak (kind of pike).

Economic reform

Once independence was attained, Republic of Moldova has made efforts to eliminate the command economy and move to new market-like structures. Despite recent economic difficulties, Moldova has made substantial progress in economic reform. The government has been able to liberalize most prices and has phased out subsidies on most consumer goods. The privatization process started in March 1993. Since then most of the housing units and thousands enterprises have been privatized even though the program itself had many drawbacks. The magazine "The Economist" commented on the economic situation in Moldova in its March 1995 issue, "Moldova is the model of right reformism - it has firmly intended to take the road of revival after the economic crisis The Government, which possesses the reputation of reformer, as well as compact territory (which make the country a perfect laboratory for reforms), all this deserves positive appraisal and support". The main problem today is the very little energy resources and thus the dependence to other countries rich in fuel and other energy resources as Russia, Ukraine, and Romania.

Historically, Moldova was always renown with its land products such as: tobacco, wheat, fruits and vegetables, wine, honey, cattle etc. Most of agricultural raw materials were widely exported, and first of all to Russia. Food industry comprised 90% of all industrial production. Only in 60' - 70' of XX century has been developed the machine building, electrical, chemical and construction industries.

After the collapse of the Soviet Union the inflation led to increasing prices to the energy resources and to the imported products

comparing to the agricultural and food products law prices. Thus grew the international debt and the GDP is still decreasing.

Industry

Moldova's economic nucleus is agribusiness (agriculture and food industry), representing 50-55% of gross domestic product (GDP). In this branch are engaged 2/3 of industrial labor force and agribusiness products represent the main part of exports.

Before the breakup of the Soviet Union, Moldova rated sixth in food production among the 15 former republics. This industrial area attracted many countries and was one of the reasons to conquer Moldova during its history.

Other important branches are: tobacco products manufacturing, light industry, machine building industry, wood industry, construction materials industry. During the transit years has grown the importance of service sector in GDP, from 17 % in 1991 to 40 % in 1999.

Agriculture and food industry

Agriculture on this territory was practiced 5000 years BC. The ideal natural environment with fertile soil, favorable climate, rich rivers etc. made premises to develop this industry till today. Food and drink products represent main export articles that contribute with 2/3 of the total export.

By the territory agriculturally cultivated (53%) Republic of Moldova is on the third place after Denmark (61%) and Hungary (57%). Moldova's mild climate is ideal for growing wheat, corn, barley, tobacco, sugar beets, and soybeans as well as all different kinds of fruits and vegetables. Moldova is one of the few European regions with traditional tobacco cultivation. This industry provides raw materials to most cigarette-making plants of CIS and Eastern Europe. Fruits represent the raw material for the concentrated juice and canned products that are widely exported.

Livestock, beef and dairy cattle mainly, are raised in abundance in Moldova. Livestock revenue comprises 1/3 of the whole agricultural industry. This is one of the oldest industries on this land. After the collapse of Soviet Union the livestock decreased because of

economical decrease. The main livestock types are cattle, pigs, sheep and goats, fowls. The density of animals grows considerable from the south to the north. Some other breed animals are horse (old tradition), bees, rabbits, silk warms, fish.

Viticulture and wine industry

Numerous vineyards in the southern regions of the country produce high-class wines, which are popular worldwide. The country also produces liquors and champagne. Viticulture is one of the main agricultural branches and the most efficient one. This branch had as the country history many ups and downs but it always remained one of the most popular and favorable occupations. Viticulture is mostly developed in the hilly center and sunny south and its products represent main export articles.

Moldova cultivates all types of European grapes. The winemaking industry has 100 enterprises and almost each household in villages is making its own home wine.

Moldova was one of the Soviet Union's leading wine producers. Nearly a third of all the wine consumed in the former Soviet Union came from Moldova. Moldova's winemaking industry produces more than 130 brands of wine, brandy, and champagne. Moldovan wines and brandy have been awarded more than 250 medals at international competitions. The labels on bottles of Moldovan wine and brandy usually bear a white stork in flight with a bunch of grapes in its beak. This is the symbol of Moldova. According to an old legend, long time ago enemies besieged a Moldovan fortress. Although the defenders fought bravely, they ran out of water.

It seemed as though their end had come, and the enemies were already celebrating their victory. But just at that moment a multitude of wings created a gust of wind, which forced the enemies to bend down to the ground. Hundred of storks were flying towards the fortress. In their beaks they carried bunches of grapes, which were dropped to the defenders. Their thirst was quenched and their spirits soared. The defenders forced the enemies into retreat. Ever since the white winged stork has

symbolized happiness and well-being. Like a mother and her child, the Moldovans and their grapes have been inseparable for ages. The vine is the most ancient inhabitant of this land.

Trade

Foreign trade has been liberalized since 1994 and now there are no quotas or other restrictions for exports (since 1995). The Moldovan customs work in accordance with international regulations.

Moldova has experienced a recent increase in foreign exports, although the imports are also high.

Some of the most popular products for exportation are tobacco, carpets, wines, brandies, concentrated apple juice, canned food products, textiles, electric equipment, crops and glass products. Common imports include raw industrial materials, fossil fuels, manufactured goods and chemical products. The leading trade partners for Moldova are Russia, Ukraine, Romania, Belarus, Germany, Bulgaria, Italy, the United States, and France. Most of the export thought goes to CIS (58%) and EU (23%). The import comes from CIS (33%), EU (28%) and CEE (26%).

Local scientific and experimental facilities, relatively inexpensive labor, Moldova's strategic location, good access to transportation and developed telecommunications are distinct advantages for investors. The top investor is Russia, followed by USA, UK, France, Germany, etc. Main investment sectors are: electric energy, gas, water supplies (59.2%), processing industry (20.3%), trade (12.8%), transport (5.5%), hotel and restaurants (2.1%). One limiting factor is reliance on imported energy supplies. Moldova is currently seeking alternative energy sources and working to develop its own energy supplies such as solar power, wind and geothermal. The country is implementing a national energy conservation program.

Money and costs

The local monetary unit is the Moldovan leu (MDL), plural lei. The coins are called - bani and 1 leu ã 100 bani. Travelers' checks and credit cards are accepted but not

everywhere. Most popular accepted cards are Visa and Master Card. There are also available ATM machines for cash directly in lei. Transdnestrria (a separate republic in everything except international recognition) has introduced its own currency, the Transdnestrian rouble. It is not stable and operates only on the territory.

Moldova is an inexpensive place for Western tourists. Although the air tickets and hotel services fares, and some supermarkets prices are by western standards. Many tourists enjoy making inexpensive souvenirs like world maps and books, artisan and paintings, clothing and suits etc. all of high quality

Adresa: <http://www.altavista.com>

A historic passageway between Asia and S Europe, Moldova was often subject to invasion and warfare. It is historically part of a greater Moldavia, the main part of which was an independent principality in the 14th cent. and came under Ottoman Turkish rule in the 16th cent. It became a highly fortified Turkish border region and was a frequent target in Russo-Turkish wars. East Moldavia passed to Russia in 1791. Russia acquired further Moldavian territory in 1793 and especially in 1812, when the Russians received all of Bessarabia (the name for the area of Moldavia between the Prut and Dniester rivers). The rest of Moldavia remained with the Turks and later passed to Romania, which seized Bessarabia in 1918.

In 1924, the USSR, refusing to sanction the seizure, established the Moldavian ASSR in Ukraine, with Tiraspol as the capital. Romania was forced to cede Bessarabia to the USSR in 1940. The predominantly Ukrainian districts in the south and around Khotin in the north were incorporated into Ukraine, as were parts of the Moldavian ASSR; the rest was merged with what remained of the Moldavian ASSR and made a constituent republic. Taken by Romania in 1941, the republic was reconquered by the USSR in 1944. In June, 1990, the Moldavian SSR adopted a measure calling for greater sovereignty within the USSR. In Aug., 1991,

Moldova, which is the Romanian name of the region, was declared an independent republic; Mircea Snegur was elected president, and it reluctantly joined the Russian-dominated Commonwealth of Independent States (CIS).

With independence, a guerrilla war began that sought secession of the Trans-Dniester Region, where there were many ethnic Russians who feared a Moldovan merger with Romania. In 1992 a cease-fire went into effect that granted limited autonomy to the region, and Russian troops were stationed there. In 1995, in a move termed illegal by the central government, residents overwhelmingly voted for independence from Moldova. A peace accord was signed in 1997, giving the region more autonomy but agreeing that Moldova would remain a single state. The Gagauz area, dominated by ethnic Turks, was granted limited autonomy in 1994, with the right to secede in the event Moldova should merge with Romania.

In the first post-Soviet parliamentary elections in Moldova (1994), Snegur's Agrarian Democratic Party (ADP), running on a centrist platform and in opposition to unification with Romania, won a majority. Intraparty conflicts led to a split in the ADP in mid-1995, when Snegur organized the new centrist Party of Revival and Harmony. The pro-Moscow faction remained within the ADP. A crisis was precipitated in Mar., 1996, when Snegur attempted to remove the defense minister. The largely ADP army resisted Snegur's order, and his actions were subsequently ruled unconstitutional.

Petru Lucinschi, a former Communist running as an independent, won a presidential runoff election against Snegur in Dec., 1996. A coalition of center-right parties formed a government following legislative elections in 1998, although Communists won the largest bloc of seats in parliament. In 1999, Russia agreed to withdraw its remaining troops from Moldova by 2001, but about 1,500 remain in the Trans-Dniester Region. The Communist party won nearly 50% of the vote and 70% of the parliamentary seats in the 2001 elections; subsequently, Vladimir Voronin, a Communist, was elected president.

Adresa: www.google.com

Moldova is a part of the area known as Basarabia (in some sources is called Bessarabia - Russian version), geographically delineated by the Prut River on the west, the Nistru River on the north and the east, the Black Sea on the southeast, and the Chilia (Kiliya) arm of the Danube delta on the south. The Republic of Moldova approximately coincides with the eastern half of the principality of Moldova (1359-1859).

Throughout its history Moldova was a subject to frequent invasions and changes. In the course of the 16th century, it fell under Turkish suzerainty but its eastern part was annexed by Russia in 1812, after a Russian-Turkish war. Most of this area remained under Russian control until 1918. At that time the whole of Basarabia became part of Romania, the unification being voted by its legislative body Sfatul Tarii. This move has been sanctioned by the 1920 Treaty of Paris. This reintegration with Romania was never recognized by the Soviet Union, which, in October 1924, established the Moldavian Autonomous Soviet Socialist Republic (MASSR) on the east bank of the Nistru (in Ukraine).

In June 1940 after the signing of the Nazi-Soviet Ribbentrop-Molotov pact of 1939, the Soviet Union retook Basarabia (along with Latvia, Lithuania and Estonia) and merged most of its territory with the Moldavian ASSR. But only one year later, in July 1941, following the Germany's attack the Soviet Union once again lost Moldova to Romania.

Soviet control was re-established in August 1944, with the present borders of Moldova having been established in 1947 when a new Moldovan Soviet Socialist Republic was formed and Romania formally ceded the area to the Soviet Union (under the Paris Peace Treaty). With the restoration of the Soviet rule the republic was subjected to rigorous Russification. Through systematic ethnic cleansing by Stalin's regime, Moldova lost an important part of its native population, receiving, during the last four decades, hundreds of thousands of Soviet settlers (mostly Russians). The entire political, economic and social infrastructure was destroyed

and replaced with Soviet institutions and systems. Moldova was isolated from Romania, the Cyrillic script was imposed on the Romanian language and large-scale immigration of Russians and Ukrainians was promoted, especially to the industrial centers.

This hard line persisted during much of the post-war period, but the Kremlin's attitudes started to soften with the emergence of Mikhail Gorbachev's reformist regime in Moscow. By the late 1980's a number of independent political groups had evolved, working towards national and cultural revival and political independence. The large mass movement, similar to those in the Baltic republics, Popular Front of Moldova was formed and pro-independence pressure, often supported by mass demonstrations, intensified. Popular pressure eventually resulted in the dismissal in November 1989 of the first secretary of the Communist Party of Moldavia (CPM), Semyon Grossu, and his replacement by an ethnic Moldovan, Petru Lucinschi (who became President of Moldova in December 1996).

In February 1990 elections were held for the republic's Supreme Soviet (parliament). Although the Popular Front was not permitted to participate, it was estimated that about 80% of the new MPs were in fact sympathetic to the nationalist cause and were supporters of the Popular Front. As in other former Soviet republics at that time, Communists were breaking with Moscow and undergoing a metamorphosis into active nationalists. In April 1990 the Supreme Soviet elected Mircea Snegur as its chairman.

In June 1990, the Moldovan parliament voted to issue a declaration of sovereignty, establishing the supremacy of the Moldovan constitution and legislation throughout the country. The constitutional prerogatives granted to the Communist Party which had ensured its leading position on the political scene were abrogated. Measures were introduced to promote a market economy. The process of de facto independence from the Soviet Union was thus set in train, much to the alarm of non-Moldovan ethnic groups.

As in most Soviet republics, full independence was finally achieved in the

aftermath of the failed coup in Moscow; in Moldova's case independence was declared on August 27, 1991. The move was followed by the setting up of customs offices on the border with Ukraine, the demand that Soviet armies leave the republic, and the assumption of full control over the Moldovan KGB. A Moldovan national army was also founded. Moldova's independence was soon recognized abroad and it has since become a member of a number of multilateral organizations such as the UN, the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) and the IMF. In early 1993 it signed the Paris Charter

Adresa: EBSCO. <http://search.epnet.com>

Title: **Moldovans Object to Russian as Second Official Language**

Source: **XINHUA**, 01/16/2002 AN: 2W8422 8609411 Database:

Business Source Premier

Moldovans Object to Russian as Second Official Language

BUCHAREST, January 15 (Xinhua) — The Moldovan protest against a government decision to make Russian an obligatory school course and the country's second official language reached a peak Tuesday in capital Kishinev, after a series of protests in the past week.

Reports said about 3,000 people, mostly intellectuals including teachers and students, joined the mass rally held in the parliament square in central Kishinev. The commemoration of the 152nd anniversary of the birth of Romanian poet, Mihai Eminescu, who was born in **Moldova**, brought the protest up to a climax.

Moldovans and Romanians are both descendants of ancient Dacians and in former times **Moldova** was more than once merged with Romania.

Moldova became independent from Russia in 1991 with Romanian set as its official language. In August, the Moldovan Ministry of Education proposed teaching Russian as an official language, from the second year of primary school.

The decision has provoked criticism from Romania, whose Senate foreign affairs committee on Tuesday described the move as "a sheer trampling on the principle of multi-

polar politics as well as on the European sense of values and democracy".

Title: **Moldova Ready to Have Good Relations With Romania: PM**

Source: **XINHUA**, 03/07/2002 AN: 2W8020 7372899 Database: **Business Source Premier**

Moldova Ready to Have Good Relations With Romania: PM

BUCHAREST, March 6 (Xinhua) — Moldovan Prime Minister Vasile Tarlev told reporters Wednesday that his government is ready to develop special, privileged relations with Romania.

This is the first time for Tarlev to express willingness to have good ties with Romania since the domestic unrest broke out in **Moldova** in January.

Tarlev denied that he had accused Romania of interfering in the internal affairs of **Moldova**, saying such reports were "arbitrary interpretation" of his words.

The prime minister said his government appreciated the economic aid provided by Romania, which has amounted to 3.5 million U.S. dollars each year since 1994. However, he said, the best way to offer the help is to have consultations with the Moldovan authorities first.

He spoke highly of Romania's support for **Moldova** in international organizations. He admitted that there are problems in the bilateral relations, especially those related to the free trade agreement between the two countries. Tarlev suggested leaders of the two countries sit down and talk to improve ties.

The relations between the two neighbors soured after pro-Romania opposition in **Moldova** organized rallies in the capital of Kishinev almost on daily basis since January 9 to protest against the compulsory teaching of Russian in primary and middle schools.

Moldova used to be part of Romania and became part of the Soviet Union in 1940. With the collapse of the Soviet Union, **Moldova** declared independence in August 1991 and called off the mandatory teaching of Russian, setting Romanian as its national language. About 65 percent of the country's population are Romanian-speaking.

Title: **Moldovan President Urges Army Cut in Dniester Region**

Source: **XINHUA, 08/07/2001 AN: 2W82001200108077392**

Database: **Business Source Premier**

Moldovan President Urges Army Cut in Dniester Region

MOSCOW, August 6 (Xinhua) — Moldovan President Vladimir Voronin on Monday urged the breakaway authorities of the Russians — dominated Trans-Dniester region to cut down their armed forces and to combine with the Moldovan army for finding a political settlement.

He made the call after announcing a plan to cut the country's Armed Forces by one-third for showing the region sincerity and building mutual trust, and invited the Dniester authorities to create a single defense space with the country.

"I am asking the Dniester administration to follow our example and reduce its armed forces. In order to promote mutual trust, we

propose to create a direct link between the military agencies of **Moldova** and the Dniester region, to exchange information on the structure and number of troops, exercises and the movement of military units," he said in a statement cited by Russian media.

"We also propose to sign an agreement on the creation of a single defense space which will envisage, among other things, the unification of the armed forces of **Moldova** and the Dniester region, and the creation of a single military command in the future," Voronin said.

He hopes that Dniester authorities will meet his initiative with understanding at the upcoming talks on the Dniester settlement in Tiraspol on Wednesday.

He expressed confidence that **Moldova's** new proposals will be backed by the mission of the Organization for Security and Cooperation in Europe, by the guarantor states — Russia and Ukraine, and by the international community.

POLITICĂ

Politica externă a Republicii Moldova, așa după cum o demonstrează experiența celor 10 ani de independență și suveranitate, constituie un instrument de realizare a dialogului cu statele lumii în plan bilateral și multilateral. În această perioadă Republica Moldova a atins un anumit nivel de dezvoltare a relațiilor politice și economice cu multe țări.

S-a finalizat perioada considerată suficientă pentru recunoașterea, afirmarea statalității Republicii Moldova în circuitul internațional. Ea a devenit membru plenipotențiar al ONU la 2 martie 1992 și al agențiilor sale specializate; membru cu drepturi depline al Consiliului Europei de la 13 iulie 1995. La 30 ianuarie 1992 Republica Moldova a aderat la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa (CSCE). Este membru al Consiliului de Cooperare Nord-Atlantic; din 1997 – membru cu drepturi depline al mișcării țărilor francofone. Participă activ la procesul de cooperare regională și subregională ICE, CSI, SECI, CEMN, Comisia Dunării etc.

Există certitudinea că Republica Moldova va reuși să-și facă tot mai mulți prieteni printre statele lumii care vor sprijini politica de integrare a ei în Uniunea Europeană.

În Republica Moldova au fost deschise ambasadere: Ungariei, Germaniei, Franței, Chinei, Bulgariei, Bielorusiei, Poloniei, României, Federației Ruse, Turciei, Ucrainei, Statelor Unite al Americii. Au fost deschise și ambasadere Republicii Moldova în următoarele țări: Austria, Bielorusia, Belgia, Bulgaria, China, Franța, Germania, Ungaria, Uzbekistan, Rusia, Statele Unite, Turcia, Ucraina, Israel, Italia, Polonia, România.

Republica Moldova se bucură de un sprijin constant din partea statelor lumii, a organismelor internaționale, în eforturile sale de reglementare a diferendului transnistrean și de retragere a Armatei 14 rusești de pe teritoriul țării. Realizările republicii noastre sunt urmărite și oglindite în unele publicații străine:

Le président de la Moldavie, Petru Lutchinski, et le dirigeant de la république séparatiste de Transnistrie, Igor Smirnov, ont signé, jeudi 8 avril à Moscou, un mémorandum destiné à “normaliser” leurs relations. Ce texte, qui réaffirme l’intégrité territoriale de la Moldavie “à l’intérieur des frontières datant de janvier 1990 de l’ancienne République soviétique” est le pas le plus important accompli vers le règlement du conflit qui fit près de sept cents victimes en 1991 et 1992.

Ces affrontements meurtriers faisaient suite à la sécession, en 1990, de la Transnistrie. Les dirigeants slaves de cette petite bande de terre (780000 personnes en majorité d’origine russe et ukrainienne) exprimaient alors leur crainte d’une “roumanisation” de la Moldavie, pays créé par Staline sur la base d’une région arrachée à la Roumanie auquel il rattacha une bande de territoire prise à l’Ukraine, la Transnistrie. Depuis 1993, toutes les tentatives de dialogue entre les deux parties avaient échoué, chacun se tenant sur une ligne dure: Tiraspol (capitale de la Transnistrie) s’accrochait à son indépendance alors que Chisinau (capitale moldave) voulait restreindre son autonomie. L’élection en novembre 1996 du nouveau président moldave, P. Lutchinski, plus “russophile” que son prédécesseur Mircea Snegur, a débloqué la situation. P. Lutchinski espère ainsi que la

signature du mémorandum ouvre “une voie sérieuse pour une solution définitive au problème transnistrien”. Face à l'intransigeance de Tiraspol, les bonnes dispositions de P. Lutchinski auraient été vaines sans le soutien des chefs d'Etat russe, Boris Eltsine, et ukrainien, Leonid Koutchma, “parrains” du mémorandum aux côtés du président en exercice de l'Organisation pour la sécurité et la coopération en Europe (OSCE), Niels Helveg Petersen, ministre danois des affaires étrangères.

”... Un autre problème porte sur l'avenir de la 14e armée russe stationnée en Transnistrie et qui dérange autant Chisinau que Kiev. Forte de quelque 7000 hommes, cette ancienne unité avancée de l'armée rouge avait, sous les ordres du général Lebed, séparé les belligérants en 1992.

Contrairement aux termes d'un accord signé par Moscou et Chisinau en 1995, cette unité russe n'a toujours pas été démantelée. Le Kremlin semble même vouloir la transformer en une base militaire aux confins de son “étranger proche”. C'est également ce que réclame la Douma russe qui a voté en novembre 1996 une résolution déclarant la Transnistrie “zone d'intérêts stratégiques particuliers”. Le président Eltsine l'a souligné: la signature du mémorandum “ne signifie pas que tous les problèmes soient résolus”.

Christophe Châtelot

La Moldavie et la Transnistrie séparatiste ont signé un mémorandum pour normaliser leurs relations (Le Monde. – 1997. - 10 Mai. – P. 4.)

There has been little fighting in the self-proclaimed republic of Transdnistria, wedged between the Dniester river and Moldova's northern border with Ukraine, since at least 1,000 people died in a civil war seven years ago after the Soviet Union's fall. An agreement struck last year allowed a cut from 42 to 14 in the number of posts along the “border security zone” (dividing the mini-state from Moldova proper) which Russia helps to police. A strategic bridge across the Dniester is open again. Some trade between Chisinau and Tiraspol has restarted.

Transdnistria has even let its footballers play for Moldova.

But, though no country recognises Transdnistria, the question of sovereignty remains unresolved. The long stand-off has allowed people in Tiraspol to build up the trappings of a state. Russia is still sympathetic to the ethnic-Russian and other Slav secessionists who make up more than two-thirds of the population of 670000; and, with NATO expanding, it likes the idea of a forward military base next to Ukraine and close to Romania. Some 2600 Russian troops, once under the command of Alexander Lebed, a Russian presidential contender, still guard a huge arms stockpile. But even Russia shrinks from offering outright recognition, for fear of encouraging separatists in Russia itself.

*Stalemate across the Dniester
(The Economist. – 1999. – 26 Jun. – P. 61)*

Acordul semnat vineri la 21 octombrie 1994 de prim-ministrul Moldovei și Rusiei, prevede o retragere în trei faze a trupelor Gen. Lebed din această regiune care încearcă să se separe de Moldova.

Retragerea trupelor ruse este ultimul lucru pe care-l doresc liderii insurgenților din Tiraspol. Republica rebelă acupă o fâșie de teritoriu de-a lungul Nistrului, din ceea ce a fost Republica Sovietică Moldovenească.

Moldova, independentă din 1991, este statul care succede defunctei republici sovietice. Din populația ei de 4,4 milioane, aproximativ 800.000 trăiesc în Transdnistria...

Restul Moldovei a făcut parte din România până în 1940 și limba majoritară este româna...

Armata a 14-a a intervenit ca să oprească un scurt conflict armat din iunie 1992, când guvernul moldovean din această capitală cunoscută înainte sub numele rusesc de Kișinev, a căutat să stabilească controlul asupra întregului teritoriu. Un armistițiu, supravegheat într-o zonă de securitate” pe ambele maluri ale Nistrului de trupe ale Rusiei, Moldovei și Transdnistriei, sub comandă rusă, a divizat de fapt țara.

În Chișinău, un oraș cu 700.000 locuitori, e ușor de văzut ce greu este să dispară urmele unei ocupații sovietice de o jumătate de secol. Dar conducătorii moldovei sunt aceiași care au guvernat până la independență ca lideri ai partidului comunist sovietic.

Numele străzilor a fost schimbat, iar statuile au fost mutate într-un fel de parc memorial. Au apărut câteva întreprinderi particulare și s-au făcut promisiuni deșarte pentru idealul democratic.

Viața a rămas pentru cei mai mulți o luptă zilnică pentru cele necesare, care sunt, fie în cantități prea mici, fie excesiv de scumpe. Grosolănia este regulă, exceptând pe cei de la putere.

Străinilor încă li se comandă ce să facă de către funcționarii din hoteluri sau bănci, ospătari sau ghizi, în loc să fie serviți. Soldați purtând uniformele foștilor grăniceri K.G.B. privesc pe străini la aeroport cu o ostilitate greu deghizată, care dă impresia că plecarea din țară este considerată o acțiune suspectă.

Dar comparat cu Tiraspol, care a fost sovietic pe întreaga existență a Uniunii Sovietice, Chișinăul pare un bastion al libertăților democratice. Decât să pretindă că libertatea a fost instalată, Tiraspolul se mândrește că a păstrat metodele sovietice. O statuie imensă a lui Lenin prezidează în fața palatului guvernamental, încă denumit Sovietul Suprem.

Grigore Maracută, adjunctul autoproclamatului președinte al republicii separatiste, Igor Smirnov, a vorbit la o conferință de presă cu ocazia vizitei lui Huynck, Secretarul General al Conferinței celor 53 de Națiuni pentru Securitate și Cooperare în Europa.

Va fi din ce în ce mai greu de a găsi o soluționare politică”, a spus domnul Maracută la Tiraspol. Dar viața a arătat că această republică poate să trăiască pe cont propriu”.

Pentru guvernul Președintelui Mircea Snegur, secesioniștii oglindesc spiritul care a stat la baza loviturii de stat de la Moscova din august 1991, ca și încercarea de lovitură de stat de anul trecut care a avut intenția de restaurare a Uniunii Sovietice, așa cum a fost ea înainte de venirea la puterea a lui M. Gorbaciov.

Declarațiile făcute în România nu ajută guvernul moldovean să convingă populația din Transnistria că drepturile lor lingvistice și etnice vor fi respectate dacă se vor uni cu Moldova, au declarat oficialități importante ale guvernului.

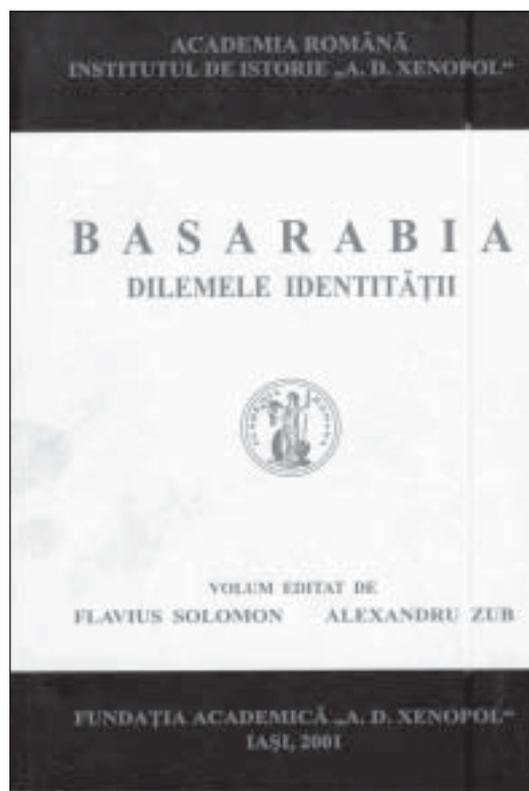
Președintele Snegur a spus că declarațiile iresponsabile” de la București au înrăutățit șansele de aplanare ale conflictului. El nu a menționat nume, dar prim ministru Sangheli a spus domnului Huynck și reporterilor din Vest care l-au însoțit, că președintele român Ion Iliescu a declarat la București că naționalitatea moldovenească nu există, iar Moldova a făcut parte din România.

Kamm Henry

Trupele rusești se vor retrage din regiunea fierbinte a Moldovei

(Traducere din ziarul “New York Times”) // Cuvântul românesc. – 1994. – Nov. (Nr. 221). – P. 23.

Pe lângă tendințele separatiste, Moldova se mai confruntă și cu problema identității naționale, gravă în pragul mileniului III. Deși după nenumăratele congrese academice finalizate cu decizii conform preceptelor științifice, totuși, subiectul rămâne a fi deschis. Atenția străinilor nu s-a lăsat așteptată.

Reprezentanți ai diferitor popoare (germani, olandezi, francezi, evrei etc.) nu au ocolit problematica abordată. Analizându-le lucrările, suntem impresionați de libertatea gândirii, de dimensiunea și profunzimea fundamentată științific.

Anul trecut la editura Fundației Academice “A.D. Xenopol” din Iași a ieșit volumul editat de Flavius Solomon și Alexandru Zub. La originea volumului a stat Simpozionul Internațional despre identitatea basarabeană, organizat la Iași și Chișinău (8-11 octombrie 2001). Toate articolele au format volumul *Basarabia. Dilemele identității*. Cercetătorilor germani, buni cunoscători ai realităților basarabene, le-am acordat prioritate. În continuare oferim cititorului articolul *Identitatea basarabenilor văzută de germani*, autori Sabine Krause și Vasile Dumbravă:

“Colocvii, congrese, articole, monografii – iată, incomplet desigur, spectrul inițiativelor germane, care ne permit să ne dăm seama de interesul ce se manifestă în cercurile de specialitate germane pentru spațiul de la est de Prut, care se mărginește cu România și e numit astăzi, pe scurt, Moldova. Deși lumea științifică germană nu a luat parte decât sporadic și timid la dezbaterile în problema identității basarabene, interesul pentru această problematică a cunoscut totuși în ultimul timp o evoluție, care poate fi legată în mare măsură de evenimentele politice de după 1989: destrămarea Uniunii Sovietice, apariția noilor state naționale, unificarea Germaniei. Cel din urmă a stimulat preocupările în problema identității germane și a scos în evidență nevoia acestor cercetări și pentru alte zone ale lumii.

În cele ce urmează ne propunem să prezentăm câteva puncte de vedere ale cercetătorilor germani în problema identității basarabenilor, problemă care a cointerestat mai toată sfera disciplinelor umaniste. Ne vom limita aici la discuțiile legate de denumirea țării și denumirea limbii, ultima fiind în Republica Moldova o chestiune deosebit de delicată, dezbătută în general cu intransigență.

Denumirea țării

Pentru cititorul occidental, problema începe chiar cu utilizarea denumirilor”, menționează Dennis Deletant în prefața la monografia lui van Meurs “**Chestiunea Basarabiei în istoriografia comunistă**”. După titlurile autorilor germani (vezi bibliografia), nu e greu să-ți dai seama că în cercurile de specialitate această problemă a fost și este de neocolit. **Bessarabien, Moldau, Moldova, Moldawien** – acestea sunt denumirile care apar frecvent în titluri și care sunt explicate doar uneori în texte.

Unii folosesc din obișnuință, din motive “profesionale” sau de altă natură una dintre aceste denumiri, alții operează în același timp cu câteva denumiri. Geograful Frank Dieter Grimm scrie că, în ultimii ani în Germania, în geografie, s-a impus termenul **Moldavia**. Acest termen este varianta rusificată a cuvântului românesc **Moldova** și derivă din rusescul **Moldavia**: “*So zeigt der Begriff Moldawien durchaus zutreffend sowohl die rumänische Basis als auch die russische Überformung an*”. În articolul publicat în **Europa Regional**, în 1995, același autor nota: “Aus historische Sicht könnte man die neu entstandene Republik zwischen Pruth und Dneestr treffend als Ostmoldau oder Ostmoldova bezeichnen, analog zu den Begriffspaaren West- und Ostdeutschland”. În limba germană, prin termenii **Moldau** și **Moldova**, se localizează județele moldovenesti din România. Grimm crede că anume prin utilizarea termenului **Moldawien** pentru teritoriul din stânga Prutului ar putea fi evitată o confuzie: “*Er ist auch darum zweckmäßig, da er dazu beitragen kann, eine Verwechslung mit der weiterhin **Moldau** (deutsch oder **Moldova** rumänisch) genannten westlich benachbarten, zu Rumänien gehörenden Region zu vermeiden*”. Opinia lui Grimm nu este una singulară. Istoricul și ziaristul Hannes Hofbauer utilizează de asemenea **Moldawien** sau “Die Republik Moldawien”. El este de părerea că termenul **Bessarabien** a fost impus de ruși, cu scopul de a crea o nouă identitate istorică și geografică: “*Die*

Ausdehnung des Begriffs **Bessarabien** auf das gesamte moldawische Gebiet zwischen Pruth und Dnjestr war eine russische Auslegung, um die Annexion von 1812 zu kaschieren und eine neue geographische und historische Identität zu schaffen”.

Tânărul politolog Klaus Neukirch folosește de la un studiu la altul două denumiri: **Moldau** și **Moldova**, dar nu renunță categoric la termenul **Moldawien**. Titlurile studiilor sale vorbesc de la sine: **Die Republik Moldau** (1996), **Moldawien – zwischen den Stuehlen?** (1997), **Quo vadis Moldova?** (1998). Neukirch e de părerea că **Moldau** și **Moldova** sunt noțiuni identice: “**Moldau** ist die deutsche Übersetzung für die rumänische Bezeichnung **Moldova** – insoweit sind die beiden Begriffe identisch” și utilizează în numeroasele studii despre Moldova acești doi termeni: “Die Verwendung der Eigenbezeichnung **Moldova** oder der direkten deutschen Übersetzung **Moldau** ist dagegen angemessen”. Neukirch exclude utilizarea termenului **Bessarabien**, fiindcă acest termen acoperă doar parțial realitatea geografică de azi a Republicii Moldova: “**Bessarabien** meint ausschließlich das Gebiet zwischen Pruth und Dniestr in den Grenzen von 1812-1940”.

Sociolingvistul Jüergen Erfurt folosește termenul **Republica Moldova** și rareori **Moldawien**. Istoricul Ștefan Tröbst utilizează termenul **Republica Moldova**, fiind de părerea că termenii **Republik Moldawien**, pe care îl preferă mass-media, și **Die Moldau**, folosit de Ministerul de Externe al Germaniei, produc confuzii. **Die Moldau** are în Germania o altă asociație. Simfonia lui Bedrich (Friedrich) Smetana și râul Vltava din Cehia sunt cunoscute și popularizate în Germania cu această denumire: “Aus Gründen der Präzision wird auch im folgenden für diesen Staat dessen Eigenbezeichnung **Republik Moldova** verwendet. Die alternativen deutschen Benennungen, der von den Medien präferierte Staatsname **Republik Moldawien** sowie der vom Auswärtigen Amt verwendete Begriff **Republik Moldau**, bergen beide Verwechslungsgefahren: Die Bezeichnung **Republik Moldawien** ist vom russischen Namen Moldawija abgeleitet, der wiederum

für die ehemalige Sowjetrepublik gleichen Namens verwendet wurde; und bei Republik Moldau ist die Gefahr einer Assoziation mit dem durch den Komponisten Friedrich Smetana in seiner symphonischen Dichtung **Die Moldau** popularisierten deutschen Namen de böhmischen Flusses Vltava gegeben”.

Nu numai pentru denumirea țării, ci și pentru denumirea locuitorilor și denumirea limbii, cercetătorii germani folosesc diferiți termeni.

Denumirea limbii

Glotonimul **moldovenească** sau **românească**, ca simbol al unei anumite direcții culturale, este subiectul unor dezbateri politice și lingvistice aprinse în Republica Moldova. Deseori, motivul conflictului reprezintă, la nivel “lingvistico-simbolic”, dorința de eliberare de noile sau de vechile dependențe ori “articularea de pretenții teritoriale față de vecini”. Este concluzia lui Jüergen Erfurt, care pune denumirea limbii în relație cu factorul politic și conștiința lingvistică. Denumirea limbii este folosită în Republica Moldova de unii drept argument de separare de un spațiu cultural comun, adică de cel românesc, cu scopul de a crea o identitate aparte, iar de alții, dimpotrivă, de a afirma apartenența la acest spațiu. Dezbaterile în jurul acestui subiect au atras atenția unor cercetători germani.

Klaus Heitmann, a scris mai multe articole despre limba vorbită de basarabeni. Este primul lingvist german care a semnalat problema denumirii limbii naționale în R.S.S.M. În lucrarea *Rumänische Sprache und Literatur in Bessarabien und Transnistrien (Die sogenannte moldauische Sprache und Literatur)*, autorul arată cum s-a schimbat în perioada rusă, română și sovietică regimul glotic (afirmarea termenilor român-moldovean, română-moldovenească) în acest spațiu și își spune punctul de vedere în ceea ce privește denumirea limbii: “aceasta este așa cum presupune situația istorică, limba română și anume graiul moldovenesc al limbii române, care în mare parte în nordul României e vorbit la fel ca în R.S.S.M”.

Autorul crede că “cele mai importante piedici pentru recunoașterea oficială a comunității faptelor de limbă sunt și acum, ca și în trecut, cele de natură politică”.

Klaus Bochmann s-a distins încă în timpul Republicii Democrate Germane printr-o intensă activitate în cercetarea aspectelor sociolingvistice ale limbii române. În lucrarea **Grammatic der rumänischen Sprache der Gegenwart**, 1987, a atras atenția la situația limbii române din R.S.S.M. În articolele ulterioare, publicate în Germania, Republica Moldova și România, a cercetat minuțios realitățile culturale basarabene, urmărind cu atenție discuțiile legate de denumirea limbii. Titlul studiului **Moldauisch oder Rumänisch** atrage atenția asupra acestei probleme. În acest studiu, autorul subliniază că pentru lingvistica romanică din Occident, n-a existat niciodată îndoiala, din punct de vedere strict lingvistic, că limba vorbită în Moldova este limba română. Politica însă nu ia în considerare punctul de vedere lingvistic: “Für die rumanistische Sprachwissenschaft bestand nie ein ernshafter Zweifel daran, daß “aus rein linguistischer Sicht” (um die sich aber die Politik bekanntlich wenig kümmert) in der Moldau Rumänisch gesprochen wird”. Preocupat de problema limbii vorbite, Klaus Bochmann a întreprins o cercetare privind limba română vorbită în centrele urbane din Republica Moldova și județele moldovenești din România. La elaborarea proiectului “**pro Drum**”, care a fost inițiat în 1996 și încheiat în 1999, s-a ținut seamă în mod deosebit de situația complicată în care se află limba română în Republica Moldova.

Problema identității vorbitorilor de limbă română l-a preocupat în ultimii ani, în mod deosebit, pe sociolingvistul Jürgen Erfurt, care a abordat în mai multe articole politica lingvistică în Republica Moldova. Autorul crede că “problema limbii este în realitate un conflict lingvistic de o complexitate superioară, instigat de ideologiile despre varietățile lingvistice și repertoriul lingvistic al vorbitorului. Este un conflict în care participanții își apără identitatea colectivă cu interese naționale și cu identitatea colectivă”. Erfurt, spre deosebire de autorii amintiți, plasează problema într-un cadru mai

larg. El atrage atenția asupra unor aspecte care la prima vedere par secundare. E vorba de lupta pentru simboluri – sărbătorile, monumentele, denumirile de străzi etc. – care au un rol important asupra procesului de formare a identității lingvistice și naționale: “Historische Legitimität nimmt in den intellektuellen Debatten unter den Moldauern um das “Wer sind wir?” einen zentralen Platz ein. Feiertage haben dabei ihren Platz in der Konstruktion von Identität und neuer Traditionen”. Autorul observă că denumirea sărbătorii “Limba noastră”, sărbătoare care amintește de evenimentul din 31 august 1989, este formulată într-un mod diplomatic: “Er erinnert an den 31. August 1989 als genem Tag, an welchem der Oberste Sowjet der Moldauischen Unionsrepublik per Gesetz das Rumänische zur Staatssprache erklärte und die bis dahin gültige kyrillische Grafie der moldauischen Nationalsprache durch die lateinische ersetzte. Der Name diese Feiertag ist gleichermaßen diplomatisch wie emanzipatorisch formuliert: Als Festtag, der “unsere” Sprache zugeeignet ist, umgeht er die konkrete Sprachbezeichnung, die Gegenstand von verbissen ausgetragenen Debatten um das Glottonym Moldauisch oder Rumänisch ist”. Cât privește denumirea varietății lingvistice răspândite în Republica Moldova, limba română vs. limba moldovenească, Erfurt e de părerea că “nu se poate decide în mod suficient pe baza argumentelor lingvistice. Decizia aceasta este luată de interese politice și depinde de obicei de conștiința lingvistică a comunității de vorbitori, care însă poate fi ori manipulată ori ignorată”.

Concluzii:

1. Temele de larg interes – minoritățile etnice, monolingvism-multilingvism, conflict lingvistic – au făcut ca din anii 90 ai secolului al XX-lea să sporească interesul autorilor germani pentru Republica Moldova.

2. Punctele de vedere ale autorilor germani, la care ne-am referit aici, sunt puncte de vedere detașate, exprimate uneori într-un discurs descriptiv, alteori analitic. Ele nu sunt expuse cu scopul de a face

propagandă sau de a legitima o idee, o atitudine, ci mai degrabă de a limpezi sau de a aduce la zi, sub unghi critic, realitatea din acest spațiu. Punctele de vedere ale autorilor germani nu sunt ghidate de ideologii naționaliste sau internaționaliste, care, de regulă, limitează percepția unor situații, ci de analiză materialului factual, făcută pe un temei profesional.

3. Pentru denumirea țării, denumirea limbii și a vorbitorilor ei, autorii germani folosesc diferiți termeni. Alegerea nu e determinată de o obținere politică și nu se face cu scopul de a încuraja un partid sau altul, o mișcare sau alta din Republica Moldova sau România.”

(Krause, Sabine; Dumbravă, Vasile. Identitatea basarabenilor văzută de germani // Basarabia. Problemele identității. – Iași, 2001. – P. 105-110.)

La 31 august 1998, la simpozionul “Limba noastră” a fost prezentată cartea scoasă la editura “ARC” **Limba și politica în Republica Moldova** de Klaus Heitmann, cunoscut filolog german. În această carte sunt adunate cele mai reprezentative lucrări referitoare la istoria, situația limbii și literaturii române în fosta Moldovă Sovietică, denumită actualmente Republica Moldova. Domnul Heitmann este un filolog romanist de profil larg, adică specialist atât în lingvistică, cât și în literatură, autor al mai multor lucrări despre diferite limbi și literaturi romanice. Însă în lucrările sale dumnealui acordă o atenție deosebită limbii și literaturii române și, ceea ce e foarte important, situației sociolingvistice și panoramei literare de la noi. Dl Heitmann s-a afirmat demult ca cel mai bun cunoscător apusean al realității glotice și al literaturii basarabene. Datorită lui această realitate a noastră a devenit cunoscută în Occident. Iată ce spune Vladimir Besleagă despre Heitmann:

“Apariția cărții lui Heitmann este un eveniment recuperatoriu. E o dovadă că ceva se schimbă la noi, se schimbă mentalitatea noastră. Cartea este o cronică

a calvarului limbii române la noi. Și e scrisă cu atâta exactitate, cum n-a făcut-o până acum nici un autor de la Chișinău. Dar câți ticluitori de la noi au scris sute de pagini, făcând un capital politic pe seama limbii noastre. L-am vizitat pe Heitmann la Freiburg, noi, 7 scriitori și toți deputați. Istoria aflării noastre acolo fără nici un ban, nerecunoscuți de nimeni este tragic-comică. Șapte scriitori și toți deputați am ocupat un vagon de marfă, ne-am încuiat în el și așa am mers cu peripeții ca din cele descrise de Ilf și Petrov. În sfârșit, am ajuns la Heitmann, pe care ni-l imaginam, după ce ni l-au descris sefii comuniști, ca pe un monstru. Totul a fost altfel. Heitmann este mai documentat în ceea ce privește situația limbii române în Republica Moldova, decât mulți savanți de la Chișinău”.

A venit însă vremea ca și noi să-l cunoaștem mai îndeaproape pe dl Heitmann și felul lui de a prezenta realitatea noastră în fața cititorului apusean. E de semnalat faptul, că domnul Heitmann, urmărind timp de zeci de ani evoluția sociolingvistică din Republica Moldova, cunoaște situația noastră în mai multe privințe mai bine decât chiar mulți dintre noi înșine”.

În cartea **Limba și politica în Republica Moldova** articolele au fost publicate în ordinea cronologică a apariției lor. Studiul **Limba și națiunea în Republica Moldova** n-a fost publicat în original ci a fost trimis pentru editare la Chișinău, în traducerea lui Marcu Gabinschi. Articolul **Limba și literatura în Basarabia și Transnistria** a fost retipărit în traducerea lui Grigore Chiper în 1991 în trei numere ale **Revistei de lingvistică și știință literară**. Articolul **Eminescu în Republica Moldova** este reprodus după textul apărut în trei numere ale revistei **Limba română** (Chișinău) din 1995, fără a se indica dacă acesta a fost sau nu publicat în limba germană în traducerea lui Florin Manolescu. Articolele **Româna: Moldoveneasca și Moldoveneasca sub semnul restructurării și al publicației** au fost traduse de Marcu Gabinschi.

HEITMANN, KLAUS. *Limbă și politică în Republica Moldova: culegere de studii / cop. de Mihai Bacinschi; red. Valentin Guțu. – Chișinău: Editura ARC, 1998. – 189 p.*

În 1996 la editura chișinăuiană “ARC” apare volumul scris de Wilhelmus Petrus Van Meurs *Chestiunea Basarabiei în istoriografia comunistă*, având 525 de pagini.

“Pentru cine cunoaște istoriografia Basarabiei, sinteza **Chestiunea Basarabiei în istoriografia comunistă** a fost o adevărată surpriză, suscitând un interes deosebit în rândurile specialiștilor, interes motivat de lipsa acestui gen de scrieri în spațiul pruto-nistrean. E impresionant faptul că un istoric din Vest s-a interesat de această palmă de pământ. Autorul cărții este absolventul Universității din Utrecht (1988), specialitatea Istoria Europei de Est., care susține ulterior (1993) teza de doctorat cu titlul susmenționat.

Prezentul volum se ocupă de istoria Basarabiei de la origini până la evenimentele recente, reflectând joncțiunea istoriografiei sovietice și a celei românești în problemele Basarabiei.

În investigațiile sale, istoricul Petrus Van Meurs a fost tentat să cerceteze relația dintre politică și scrierea istoriei într-un

sistem comunist, problema Basarabiei constituind un studiu de caz. După părerea lui, o serie de considerații teoretice arată că problema Basarabiei este deosebit de revelatoare în acest sens.

În preambulul acestei scrieri, autorul și-a propus să abordeze problemele macroistoriografice ale sistemului socialist, înserând temele:

1. Legătura dintre politica comunistă și istoriografie;
2. Tensiunea dintre comunism și naționalism;
3. Originile și caracteristicile comunismului național al României, care a reînviat problema Basarabiei în anii '60.

Dezmembrarea Imperiului sovietic în urma renașterii naționalismului în Est, nu-i perturbă obiectivele. Autorul își menține intact interesul istoriografic, fără a se implica în disputele etnice și crearea noilor state. Implicarea îndeaproape a intelectualilor din Europa răsăriteană în procesul creării statului și renașterea națională i-au pus pe acestea, într-o situație diferită de colegii lor occidentali. Pe parcursul lucrării, istoricul distinge cu rafinament imparțialitatea celor din Apus și subiectivismul istoricilor din Răsărit, situându-se și el, alături de colegi, în rândul celor nepărtinitori.

Cartea este prima sinteză de istoriografie despre Basarabia. În ea trezește interes viziunea din exterior, fiindcă istoricul pune în discuție problemele ei în raport cu țările vecine: România și Uniunea Sovietică. Petrus Van Meurs prezintă istoriografia sovietică. Autorul redă impactul istoriei de la Kremlin asupra istoriilor naționale din Imperiul Sovietic – falsificarea adevărului istoric cu ajutorul noilor mituri: prietenia popoarelor și formula răului mai mic (p. 26-27), ambele având o putere legitimatoare și socializatoare.

Autorul consideră că în regiunea pruto-nistreană aceste mituri s-au reflectat îndeosebi în problema națională, care fiind ușor vulnerabilă, a fost în mare parte valorificată, devenind o ficțiune istorică. “Mitul cel mai caracteristic legat de

Basarabia este mitul națiunii și limbii moldovenesti. Acest mit a avut putere inegalabilă în procesele de socializare, mobilizare și legitimizare. El le-a dat moldovenilor o identitate independentă de cea a românilor și practic a conectat această identitate la patriotismul sovietic. În plus mitul a fost utilizat pentru a pune pe baze raționale politica națiunii și a limbii în Republica Moldova, ca și pentru a furniza o armă în disputele politice din interiorul conducerii moldovenesti sau dintre URSS și România” (p. 176).

La început autorul oferă o privire generală asupra Basarabiei, pentru a o face accesibilă celor care nu sunt familiarizați cu istoria ei. Cel mai sensibil subiect, împovărat de polemici, de vesnice justificări, este momentul etnogenezei. Autorul este de acord cu teoria dacilor romanizați la sud de Dunăre, concomitent cu romanii, care vor reveni apoi, la nord de flaviu în secolul X. (p.57). După cum e și firesc, istoricul plasează venirea slavilor în secolul VI în câmpia Dunării și în Basarabia. Problema etnogenezei în stânga Prutului, ni se pare însă obscur rezolvată. Pe vremea când dacii romanizați

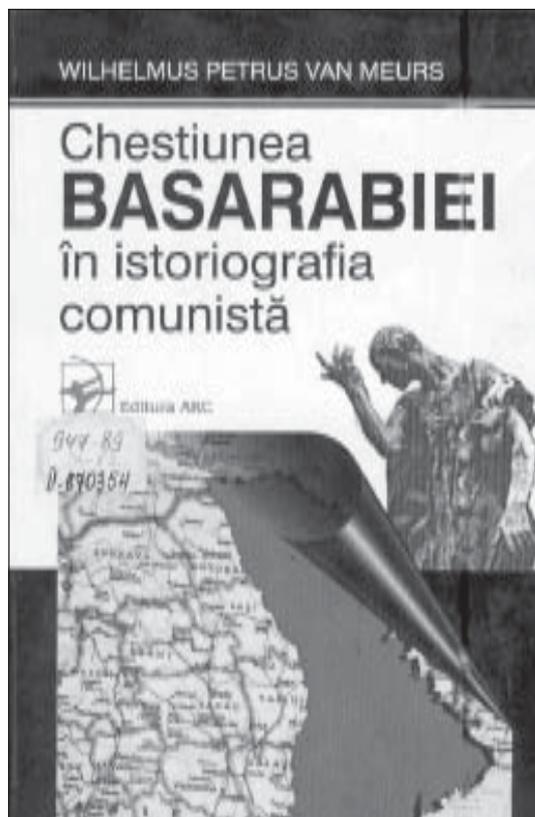
au revenit din Carpații Transilvaniei pe pământurile lor strămoșesti dintre Dunăre și Nistru (fiind deja la sudul Dunării cum puteau fi în Carpați?), slavii se aflau deja în zonă. (p.56). Autorul crede în contribuția slavilor la compoziția etnică a populației românești, în cultura și limba română – aprinse subiecte de dispută dintre istoricii ruși și români. Noi considerăm că s-au scris suficiente studii depolitizate, până la 1940 și după 1990, care aduc destulă lumină asupra acestor subiecte controversate. Cu toate acestea, autorul rămâne intransigent, rece, ca știința absolută: “O cercetare nepărtinitoare asupra chestiunii (etnogeneza – n. a.) este aproape imposibilă și adesea neconcludentă” (p. 57).

Nadia Cristea
(Anuarul Institutului de Istorie Cluj-Napoca: Vol. 37 (1998). – București, 2000.– P. 355-357).

Dorința de a ne cunoaște, vine și de la francezi. Alain Ruzé este unul din puținii specialiști francezi care a studiat peste 20 de ani istoria *Europa pontică și balcanică*. După *Latinii din Carpați*, apărută în 1989, decernată cu premiul “Vasile Pârvan” cercetătorul francez vine în 1997 cu *La Moldova entre Roumanie et la Russie de Pierre le Grande a Boris Eltsine*, apărută la editura L’ Harmattan din Paris. Lucrarea ar putea fi recomandată editurilor pentru traducere și publicare: “Moldova est une république indépendante issue de l’effondrement de l’URSS, aujourd’hui peuplée de Roumaine (64%), d’Ukrainiens et de russe (27%), de Turcs (3,5%).

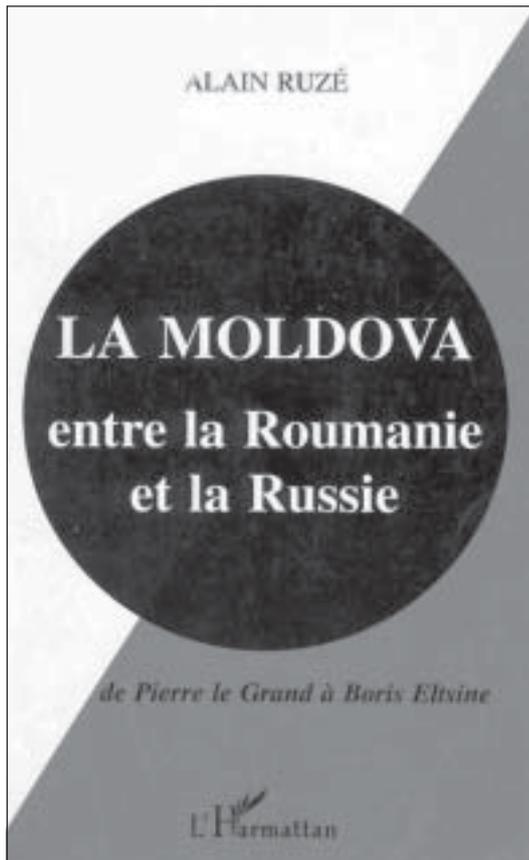
Son histoire est l’illustration des vicissitudes subies, au long des siècles, par la principauté de Moldavie qui, à l’instar de ses “soeurs roumaines” de Valachie et de Transylvanie, fut l’objet de la convoitise de ses voisins hongrois, polonais et turcs, autrichiens et russes.

La zone orientale de la Moldavie – la Bessarabie – fut, partiellement ou en totalité, roumaine, turque ou russo-soviétique; elle est actuellement partagée entre l’Ukraine et la Moldova.

Le présent ouvrage décrit les rapports de force entre les Grandes Puissances désireuses de contrôler le Bas-Danube, dernier “domino” avant les Détroits du Bosphore et des Dardanelles.

Or, n’ayons garde d’oublier que ce qui était vrai jadis le sera encore au XXIe siècle avec l’épineuse question du transport des richesses pétrolières du Caucase via l’Europe pontique, les Balkans et la Turquie. C’est dire l’actualité de se livre”.

În 1997 la Editura “Semne” din București, apare cartea lui Mihail Bruhis *Republica Moldova, de la destrămarea Imperiului sovietic la restaurarea Imperiului rus*, (CSI). În prefață la carte Florin Constantiniu scrie: “Pentru cititorii români această carte, venită de la un specialist avizat, este o adevărată călăuză în înțelegerea desfășurărilor de dincolo de Prut”.

Să recunoaștem faptul, că puțin, prea puțin știm despre animozitățile politicii interne. În acest context cartea scrisă de Mihail Bruhis oferă o analiză profundă a evenimentelor din Republica Moldova de

la puciul împotriva lui Mihail Gorbaciov (1991) la cel împotriva lui Boris Elțin (1993). Studiul relevă eforturile Moscovei de a recupera teritoriile pierdute odată cu dezintegrarea imperiului.

Un alt volum publicat în 1999 la Editura Fundației Culturale Române este *Republica Moldova: Quo vadis*. Conținutul relevă o polemică față de o aberantă teorie despre națiunea socialistă moldovenească, susținând: “Voi mai repeta odată că ceea ce am subliniat de repetate ori nu este că moldovenii nu ar fi moldoveni, ci că moldovenii (moldoveni fiind) sunt români! Am arătat că și bănățenii, și oltenii, și muntenii, și transilvănenii, și maramureșenii, și dobrogenii etc. sunt alte denumiri – regionale – ale poporului român luat în întregul lui!” (p. 141).

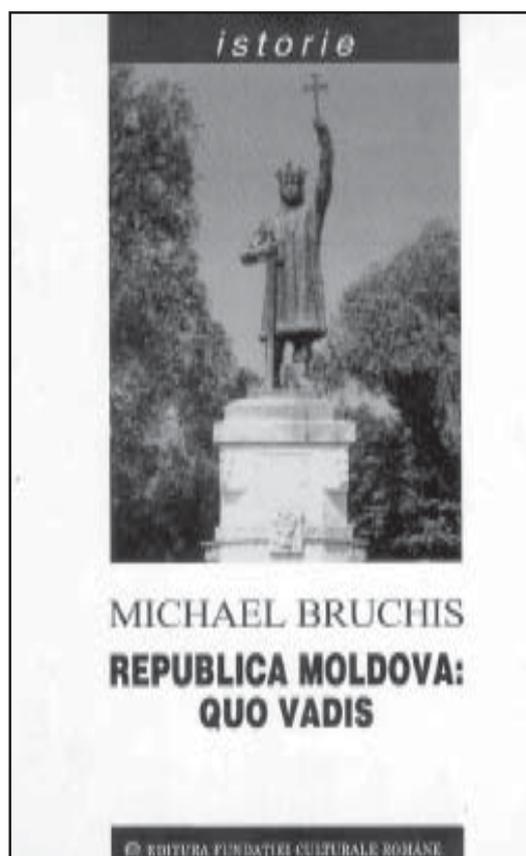
Încotro merge această țară, se întrebă autorul, de altfel ne întrebăm și noi, cetățeni dezorientați și decepționați de tot ce se întâmplă.

Despre ultimele evenimente politice interne care au potențat imaginea Republicii Moldova au fost acțiunile opoziției întreprinse față de hotărârile partidului de

guvernământ. Despre cauzele și amploarea acestei lupte recomandăm articolul ziaristului Mirel Bran în cotidianul **Le Monde** din 3 aprilie anul curent. La pagina 7 găsim titlul *L'opposition moldave rêve d'après communisme et d'Europe.*

Dimanche 31 mars, plusieurs dizaines de milliers de Moldaves roumanophones ont assiégé le centre-ville de Chisinau pour demander le départ des autorités communistes et du président Vladimir Voronin. Après deux mois et demi de manifestations la mobilisation, ne semble pas s'essouffler. Trois mille personnes ont ensuite passé la nuit de dimanche à lundi sur la place centrale de Chisinau, où des tentes ont été dressés, assurant que leur rassemblement se poursuivra jusqu'à la chute du régime.

La Moldavie, pays grand comme la Belgique, enclavée entre la Roumanie et l'Ukraine, est au bord de l'explosion sociale. Sur les quatre millions de Moldaves, deux tiers sont d'origine roumaine, un tiers d'origine russe ou ukrainienne. Territoire appartenant à la Roumanie, la Moldavie a été englobée par l'Union soviétique après la deuxième guerre mondiale. En 1991 après l'effondrement de l'URSS, l'ex-république soviétique est devenue indépendante.

ECONOMIE

Economia națională în Republica Moldova se dezvoltă în baza principiilor economiei de piață. Temelia o constituie complexul agroindustrial. Agricultură asigură cu materie primă industria alimentară, producătoare de conserve din fructe și legume, sucuri, ulei vegetal, zahăr, vinuri din struguri, coniacuri, produse de tutungerie etc.

Analiza publicațiilor periodice străine cum ar fi, de pildă, *Turistyka*, o anexă la *Ziarul alegătorilor* apărut în Polonia, oferă impresii despre călătoria jurnalistului polonez Iacek Kaluszko în Moldova, realizată în 2001. Autorul familiarizează cititorul polonez cu date generale despre Moldova, adică descrie relieful, satele pitorești.

El scrie: “Călătoria pe drumurile Moldovei lasă o senzație nedefinită față de alte state europene – afară de periferiile capitalei și alte localități urbane. Străzile fiind pustii din lipsă de combustibil, de aceea se practică drept mijloc de transport – căruța”.

În continuare, urmând traseul spre capitală, călătorul polonez “este mișcat de abundența vânzătorilor de fructe oferind copios roadele la găleată, nu la kilogram”. De asemeni, este plăcut surprins și de băuturile tari.

Ajuns la Chișinău, polonezul lasă în umbră personalitatea domnitorului Ștefan cel Mare. Așa se explică confuzia titlului grădinii publice fosta Pușkin, actualmente Ștefan cel Mare. Ulterior parcurge bulevardul Ștefan cel Mare, care este o arteră elegantă preponderent cu clădiri vechi aflate la umbra copacilor seculari, deși monumentele arhitecturale nu abundă.

Cartea de vizită a republicii, susține autorul, sunt bisericile din lemn și mănăstirile săpate în stânci. Se amintește

despre Țipova și Butuceni. De asemenea, este remarcată Cetatea Sorociei.

O “insulă” amplasată între stepele Moldovei este Zona Codrilor, aici întâlnim cea mai mare înălțime – 429 m. Este o regiune pitorească, aflată sub protecția statului. Codrii sunt asociați după importanță și valoare cu Belovejskaia Pușcia din Polonia. Tot aici se întâlnesc cele mai mari plantații de viță de vie.

Vizitatorul consideră că regiunea sudului “oferă multe mistere” amintind de Găgăuzia, așa cum o cunoaștem.

În concluzie, oaspetele pune unele semne de întrebare, începând cu formalitățile de frontieră, care fac pe mulți vizitatori să ocolească republica în drum spre Marea Neagră. El relatează despre necesitatea acestei vizite, dorind să anihileze incertitudinile și suspiciunile alimentate de persoanele care nici n-au călcat pe acest pământ.

Oaspetele oferă și un interviu cu scriitorul Ion Druță, afirmând că Moldova se află la răspântie. Oaspetele este de părerea că Moldova fiind un spațiu al contrastului, unde prețurile sunt mai reduse decât cele poloneze și mai majorate decât ale ucrainenilor, oferă un mediu decent, deși este dificil să fii servit cu mămăligă (în schimb poți procura porumb conservat în Polonia). Totuși Moldova poate fi recomandată vizitatorilor, conchide jurnalistul.

Fiind o țară preponderent agrară, Republica Moldova are nevoie de stabilirea relațiilor cu statele care au o experiență mai mare în domeniu. Exemplul ne poate servi vizita lui Alain Joly, vicepreședinte al Comunității Urbane din Lyon, Franța. Aflat timp de câteva zile în Moldova cu o misiune specială în cadrul cooperării descentralizate între Franța și Republica Moldova, dlui a participat la semnarea unei convenții dintre Asociația Veterinarilor francezi, și Universitatea Agrară de Stat din Chișinău (Facultatea Zooveterinărie și Asociația medicilor veterinari). Pe parcurs s-au efectuat vizite de lucru la Holercani și la Bălți. Pentru școala profesională nr. 1 din municipiul Bălți s-a făcut o donație de echipament tehnic din partea Comunității Urbane din Lyon. E vorba de opt strunguri foarte necesare pentru instruirea profesională a elevilor. Având o experiență vastă în domeniul administrației Alain Joly este impresionat de optimismul și curajul nostru. Oaspetele francez afirmă, că prosperarea începe cu respectarea angajamentelor luate într-un cadru juridic adecvat și cu oferirea noilor priorități și avantaje în dezvoltarea politicii economice.

În perioada dintre 24-26 aprilie 2002, la Nas Rington, au avut loc negocierile dintre delegația Republicii Moldova, condusă de prim-ministrul Vasile Tarlev și echipa Băncii Mondiale privind acordarea creditului pentru Asigurări Structurale SAC-II.

În cadrul vizitei sale de lucru în SUA, prim-ministrul a avut întrevederi cu factori de decizie în domeniul politicii externe. Discuțiile s-au axat pe problemele dezvoltării economice și social-politice ale Moldovei în perspectivele de dezvoltare a relațiilor moldo-americe atât în plan bilateral, cât și în cadrul organismelor internaționale.

În raporturile cu Banca Mondială Republica Moldova e dator să țină cont de aprecierile făcute de acest prestigios organism financiar internațional cum ar fi reforma agrară din țară.

Creditele și împrumuturile Băncii Mondiale susțin reformele promovate de către Guvernul Republicii cu scopul relansării

dezvoltării economice și al ridicării nivelului de trai în Moldova. Pentru aceasta sunt necesare următoarele reforme:

- îmbunătățirea disciplinei financiare;
- finalizarea privatizării întreprinderilor mici;
- demonopolizarea și privatizarea sectorului energetic;
- accelerarea reformei funciare și privatizarea pământului;
- reformarea sistemului de pensionare.

Viața social-economică a fost reflectată în perioada 1 iunie - 31 octombrie 2000 la expoziția mondială *EXPO-2000* desfășurată în orașul german Hanovra. La acest eveniment cu genericul *Omul – natura – tehnica* și-au dat acordul 174 de state și 18 organizații internaționale. În cadrul festivității de deschidere a expoziției, Republica Moldova a fost prezentată de prim-ministrul Dumitru Braghis, totodată luând parte la deschiderea oficială a pavilionului moldovean având o suprafață de 300 m², fiind alcătuit din “Casa Mare”, “Agricultura”, “Crama” etc.

Ulterior președintele statului P. Lucinschi a vizitat Pavilionul German și Clubul Oaspeților de Onoare al acestuia, unde a purtat discuții cu oameni de afaceri germani, interesați în stabilirea relațiilor de colaborare reciproc avantajoase cu Republica Moldova. Președintele s-a mai întâlnit cu conducerea landului Saxonia Inferioară și cu Michael Arudf, președintele regiunii Hanovra, care i-a înmănat șefului statului nostru documentul privind decizia regiunii Hanovra de a dona tehnică medicală pentru instituțiile de profil din republică.

Din componența delegației a făcut parte Andrei Cucu, viceprim-ministru al Economiei și Reformelor, Leonid Talmaci, guvernatorul BNM, Mihail Manole, ministrul Finanțelor, Ghenadie Ciobanu, ministrul Culturii, Aurelian Dănilă, ambasadorul Moldovei în Germania ș.a.

La expoziția universală Moldova s-a prezentat cu un album *Moldova 2000*, special elaborat pentru a fi expus vizitatorilor expoziției, timp de 5 luni. Albumul cuprinde 200 de imagini fotografice prin care orice

străin poate să cunoască istoria, geografia, cultura, știința și investițiile străine. Fotografii au fost realizate de un grup de fotografi, printre care maestrul Mihai Potârniche, Valeriu Volontir ș.a. Imaginile sunt însoțite de un text explicativ în limbile germană și engleză. Tirajul catalogului este de 10.000 de exemplare.

Despre prezența noastră la Hanovra, putem vorbi, referindu-ne la fundația "Syrius", care a activat în cadrul școlii de muzică "Ștefan Neaga" din Chișinău, iar acum la Liceul "George Enescu" din București, care are în componența sa cinci tineri de 12-15 ani, dintre care patru sunt din Chișinău. În hotel la Hanovra tinerii noștri conduși de Ion Negură au susținut 18 concerte cu diverse programe de muzică folclorică și academică, cu partituri din Schubert, Vivaldi, Bach etc. La Pavilionul Moldovei, "Syrius" a fost susținut un singur concert.

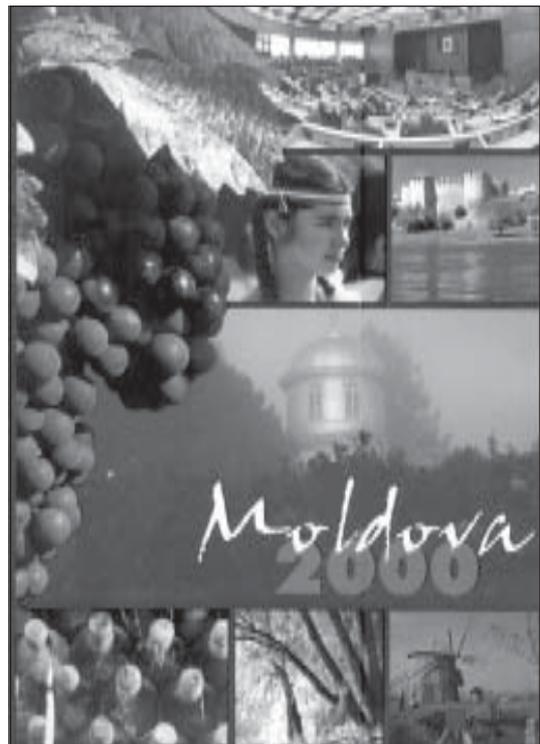
Asezarea geografică a Republicii noastre facilitează dezvoltarea relațiilor economice și comerciale atât cu țările Europei, cât și cu alte state ale lumii, având premize sigure pentru a deveni o punte între piețele vestice și estice. Experiența investitorilor occidentali, conjugată cu dorința de afirmare a producătorilor din Moldova și bunele noastre relații economice cu țările din CSI se vor solda cu rezultate benefice pentru părțile interesate în cooperare.

Republica Moldova cooperează intens cu instituțiile financiare internaționale, în special cu FMI, organizație menită să asigure stabilitatea macroeconomică în sistemul internațional valutar și financiar.

Misiunea Fondului Monetar Internațional în nenumărate rânduri s-a aflat în

Republica Moldova examinând indicii de bază ai realizării memorandumului semnat între FMI și Guvernul Republicii. În memorandum se accentuează necesitatea continuării reformelor în domeniul ocrotirii sănătății, învățământului și sferei sociale. O problemă este relansarea producției în corespundere cu cerințele pieței de desfacere. Investițiile făcute în Republica Moldova (95 la sută) sunt datorită contribuției a 16 state: Rusia, Spania, SUA, Germania, Franța, Marea Britanie, România, Canada, Danemarca etc.

Actualmente în Moldova sunt înregistrate 2.270 de întreprinderi cu investiții externe, inclusiv 747 fondate integral pe capitalul străin. Majoritatea lor activează în comerțul cu ridicata și cu amănuntul, precum și în industria prelucrătoare.

CULTURĂ

Cultura este un mijloc eficient și important în crearea imaginii favorabile a țării noastre peste hotare. Colective artistice de mare prestanță, propagă valorile noastre culturale, reprezentând Republica Moldova în cadrul diferitor turnee, festivaluri, manifestări.

IBBY în Moldova

o cale de deschidere spre lumea exterioară

Consiliul Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (International Board on Books for Young People - IBBY) este o organizație non-profit, fondată la Zürich (Elveția) în 1953 și reprezintă o rețea de instituții non-guvernamentale ce activează în lumea întreagă pentru atragerea tinerilor spre lectură.

Obiectivele IBBY corespund principiilor Convenției Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului. Unul din acestea se referă la dreptul de a primi o educație elementară și acces liber la informație.

De asemenea, printre scopurile propuse sunt: consolidarea dialogului între popoare prin intermediul literaturii pentru copii și tineret; oferirea unor lecturi de înalt nivel literar și artistic tinerilor; sprijinirea editării și difuzării cărților bune pentru copii și tineret, (mai cu seamă în țările puțin dezvoltate); susținerea persoanelor care se ocupă de literatura pentru copii și tineret; stimularea cercetărilor științifice în domeniul literaturii pentru copii și tineret.

Națiunile lumii întregi sunt chemate să promoveze editarea și difuzarea cărților pentru copii.

IBBY reunește Secției Naționale din mai mult de 60 de țări care au succese impunătoare în domeniul editării literaturii pentru copii ori fac primii pași în acest domeniu.

Secția Națională - IBBY- din Republica Moldova a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret este cea de-a 57-a filială devenită membru al acestui consiliu internațional, constituită în 1996.

Activitățile desfășurate de această nouă organizație contribuie foarte mult la cunoașterea cărții pentru copii din țara noastră. Acum nu mai este nevoie de recomandarea Moscovei pentru includerea autorilor noștri în topurile internaționale, precum se făcea acum circa zece ani. Calea de acces la toate inițiativele și acțiunile IBBY este acum directă.

Primul contact cu ceilalți membri IBBY s-a făcut chiar până la înregistrarea oficială a Secției Naționale. Membrii Consiliului de conducere au participat în luna septembrie 1996 la seminarul din Bratislava, Slovacia, cu tema “Legături literare. Scrierea. Ilustrarea. Editarea. Publicarea. Vânzarea și distribuirea cărților pentru copii și tineret” și în 1997 la seminarul din Viena, Austria, cu genericul “Noile strategii de promovare a cărții pentru copii și tineret în Europa Centrală și de Est”.

După discuțiile ținute cu membrii conducerii IBBY, aceștia și-au exprimat fără echivoc decizia de a accepta Moldova printre țările membre ale IBBY.

Salonul Internațional de Carte pentru Copii de la Chișinău, desfășurat deja în a VI-a ediție în anul 2002, de către Secția Națională IBBY este una dintre activitățile noastre, care contribuie mult la promovarea cărții pentru copii, la încurajarea și stimularea celor care muncesc în domeniul cărții pentru copii: scriitori, ilustratori, traducători, editori etc.

Informația despre prima ediție a Salonului, care a avut loc la Chișinău în

10-13 aprilie 1997, a fost publicată în revista internațională "Bookbird".

Desigur, faptul că o Secție Națională IBBY abia formată a inițiat o activitate de asemenea amploare cum este un Salon Internațional de Carte a impresionat conducerea Consiliului Internațional. Astfel, la ediția a III-a a Salonului oaspete de onoare a fost dna Meena Khorana, editor al revistei "Bookbird" și profesor la Universitatea de Stat Morgan din SUA.

De data aceasta o informație mai amplă despre Salon și note bibliografice cu adnotări despre unele din cărțile premiate la această ediție au fost publicate în revistă în numărul 3 din 1999. Una dintre ilustrațiile lui Ion Severin la cartea "Aventurile baronului Münchhausen" de Erich Raspe, premiată pentru cea mai bună prezentare grafică, a fost publicată pe coperta revistei IBBY "Bookbird" (nr. 1, 2000).

Salonul Internațional de Carte pentru Copii de la Chișinău are și o pagină Web în română și engleză, ceea ce face posibilă cunoașterea acestei activități în toată lumea (www.iatp.md/scp).

Secția Națională IBBY a organizat participarea ilustratorilor de carte pentru copii la trei ediții ale expoziției-concurs BIB din Bratislava. Lucrările pictorilor Vasile Movileanu, Emil Childescu, Alexandru Macovei, Ion Severin, Lică Sainciuc, Vitalie Coroban, Eduard Maidenberg au fost incluse în cataloagele acestor expoziții, fiind mai apoi majoritatea din ele selectate pentru alte expoziții în alte țări, printre care și Japonia.

Prin intermediul Secției Naționale IBBY, lucrările pentru copii ale scriitorilor Spiridon Vangheli "Băiețelul din coliba albastră", Aureliu Busuioc "Marele rățoi Max" și Ion Druță "Balada celor cinci motănași" au fost incluse într-o culegere a literaturii pentru copii din țările balcanice, apărută în Albania.

În anul 1998 Secția Națională IBBY a înaintat candidatura scriitorului Spiridon Vangheli la Premiul Hans Christian Andersen. Premiul este decernat la fiecare 2 ani unui autor și unui ilustrator în viață ale căror lucrări aduc o contribuție importantă

în literatura pentru copii și tineret. Este cea mai înaltă distincție în plan internațional în acest domeniu, instituit în memoria marelui scriitor danez și sub patronajul Majestății sale Regina Margareta a II-a a Danemarcei.

Laureații sunt desemnați de către un juriu internațional alcătuit din specialiști în domeniul literaturii pentru copii. Premiile pentru autori se decernează începând cu 1956, iar pentru ilustratori - din 1966.

Deși, nu am obținut Medalia de Aur Andersen, creația celui mai bun scriitor pentru copii din Moldova a devenit și mai cunoscută în lume.

Una dintre cele mai importante realizări în vederea promovării cărții noastre pentru copii la nivel internațional este includerea în IBBY Honour List 2002 a următoarelor cărți la secțiunile: Autor - "Toate întâmplările se prefac în cuvinte" de Vasile Romanciuc (editura Prut Internațional); Ilustrator - Ion Severin pentru ilustrațiile la cartea "Aventurile baronului Münchhausen" de Erich Raspe (editura Prut Internațional); Traducător - Baca Deleanu pentru traducerea la cartea "Aventurile lui Ceapolino" de Gianni Rodari (editura Prut Internațional).

Lista de Onoare IBBY este o selecție bienală a cărților pentru copii editate recent în țările-membre și remarcabile prin munca autorului, ilustratorului sau a traducătorului. Această Listă de Onoare, ca și Premiul H. C. Andersen" contribuie mult la cunoașterea lucrărilor care merită să fie traduse și editate.

Diplomele și premiile pentru laureați vor fi înmânate la Congresul XXVIII al IBBY, care va avea loc la 29 septembrie - 3 octombrie 2002 la Basel, Elveția. Pentru a participa la acest congres foarte important al IBBY, fiind sărbătorită și aniversarea a 50-a a acestei organizații, și pentru a primi premiile respective, președintele și secretarul Secției Naționale IBBY din Moldova Claudia Balaban și Eugenia Bejan au primit invitație oficială din partea conducerii IBBY.

Câțiva ani în urmă era greu să ne imaginăm realizarea unor programe de colaborare cu parteneri de peste hotare.

Proiectul “Cultura și literatura pentru copii în Suedia și Moldova”, inițiat între Institutul Suedez (Svenska Institutet) din Stockholm, Biblioteca Națională pentru Copii “Ion Creangă” din Chișinău și Secția Națională IBBY este una dintre aceste colaborări.

Ideea unei posibile cooperări între aceste instituții a apărut în mai 1999 pe parcursul vizitei la Chișinău a delegației Institutului Suedez.

Proiectul prevede mai multe activități desfășurate în câteva faze în anul 2000. Prima activitate din acest proiect a fost vizita de documentare în Suedia și Danemarca, efectuată în 14-21 februarie 2000 de o delegație din Moldova formată din dl Iulian Filip, șeful Departamentului Cultură al Primăriei Chișinău, dna Claudia Balaban, directorul adjunct al aceleiași bibliotecii, dra Eugenia Bejan, directorul Bibliotecii Naționale pentru Copii “Ion Creangă” și translatorea dra Maia Tăltu.

Programul acestei vizite a fost variat și bine organizat. Gazdele au urmărit un algoritm în alegerea instituțiilor de care au luat cunoștință membrii delegației: Svenska barnboksinstitutet (Institutul Suedez al Cărții pentru Copii), o bibliotecă specială și un centru de informare în domeniul literaturii suedeze pentru copii; Academia Suedează a Cărților pentru Copii, a cărei scop este “să promoveze literatura suedeză de înaltă calitate pentru copii și tineri și să modeleze opinia publică”; biblioteci publice din Stockholm; editurile “Natur och Kultur” (“Natura și Cultura”) și “Bonnier-Carlson”; centrul de agrement pentru copii “Junibacken” – “o casă plină de povești, râsete și zgomot”.

Pe parcursul numeroaselor întâlniri ale delegației moldovenești cu reprezentanții instituțiilor de cultură și ai autorităților din Stockholm au apărut noi idei de colaborare. Dorința comună, exprimată de ambele părți, a fost de a facilita schimbul de experiență între scriitorii, pictorii, editorii, bibliotecarii, actorii din Moldova și Suedia.

Pentru faza a doua a proiectului s-a decis asupra participării Institutului Suedez la Salonul Internațional de Carte pentru Copii din Chișinău între 12-15 aprilie 2000. Această participare s-a fructificat prin expoziția “Întâlniți copiii” și conferința “Grija pentru copii – rațiune de stat în Suedia” organizate în cadrul Salonului.

Ideea pentru următoarea fază a proiectului a fost sugerată de scriitorul Ulf Nilsson. Ciclul de seminare, organizate la Chișinău în 31 octombrie – 4 noiembrie 2000 în diferite instituții, au avut o temă “Educația copiilor dezavantajați prin carte și lectură”.

Tot scriitorul suedez pentru copii Ulf Nilsson, participant pentru a doua oară la Salon, a ținut un seminar pentru scriitorii din Moldova la tema “Computerul și creativitatea copiilor” în cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii din 2001.

Inițiativele și realizările Secției Naționale IBBY, care au ca rezultat cunoașterea culturii și literaturii noastre și, mai ales, a aceleia dedicate copiilor, merită toată susținerea întregii societăți.

Eugenia Bejan

secretar al Secției Naționale IBBY

IURIE COLESNIC

**Imaginea Moldovei
— o curbă sinusoidală**

Directorul Bibliotecii Naționale Alexe Rău m-a rugat să scriu câteva rânduri despre imaginea Moldovei, privită prin prisma Târgului de Carte de la Frankfurt, la care am participat cu regularitate începând cu anul 1993. Am lipsit doar o singură dată, de la ediția din 1996 a Târgului, deoarece eram ocupat cu pregătirea *Enciclopediei Chișinău*.

La primele două ediții ale acestui târg am participat împreună cu delegația Asociației *Cartea*, care pe atunci era condusă de dna Ecaterina Ghimpu.

Când îmi amintesc de prima participare, de hala nr.1 în care erau amenajate standurile fostelor republici sovietice și printre care licăreau stindardele fostelor țări socialiste, aveai impresia că nimic nu s-a schimbat și suntem legați de aceleași interese. Nostalgia aceasta, însă, s-a spulberat momentan ce păseam în alte hale unde etaje întregi erau acoperite de cartea engleză, franceză, americană ș.a. Erau două lumi: una rigidă cu cărți posomorâte și cealaltă care îți crea impresia că treci în altă lume unde se creează aceste cărți, un univers cu totul de alte dimensiuni. Interesul pentru Moldova la acel moment era foarte mare. Noi eram o noutate, nu existam pe hărți, lumea ne confunda cu diverse regiuni și insule, fapt ce ne amuza. Televiziunile și posturile de radio străine se apropiau îndrăzneț de noi și solicitau interviuri. Prin fața standurilor noastre au trecut mii de români stabiliți în străinătate. Erau chiar și curiozități, un bărbat din Ungheni, stabilit în Argentina, altul de la Briceni, stabilit în Australia, tot deschideau cărțile noastre și în acele file modeste descopereau rude și cunoscuți.

La acele vremuri Târgul de Carte de la Frankfurt era ca un fascicul de lumină, ca pata unui proiector care ne descoperea pe harta mare a lumii. Eram țărișoara care pe atunci ocupa primul loc în promovarea reformelor printre fostele republici unionale. Treptat, însă, am avut senzația că lumea a

obosit de noi, a dispărut acea adiere ușoară de curiozitate și la un moment dat am simțit chiar că interesul pentru noi a dispărut. Motivele sunt diverse, dar unul pot să-l evoc. În 1995, pe când lucram Director la Muzeul Literaturii Române din Chișinău, am organizat o expoziție comună cu Târgul de Carte de la Frankfurt și un seminar la care a participat foarte puțină lume, deși tema era foarte actuală, organizarea finanțării bibliotecilor și a sistemului editorial. Bugetarii n-au venit. Pe atunci bugetul avea bani și problemele finanțării nu interesau pe nimeni. Abia peste un an, când restanțele salariale au ajuns la 7-8 luni, lumea a început să se întrebe de unde se iau banii pentru a întreține editura. Momentul însă, era pierdut așa cum am ratat și al doilea proiect. Fiindcă tot Târgul de Carte de la Frankfurt ne-a propus să ne ofere cărți la prețuri simbolice pentru a deschide o librărie de carte străină la Chișinău. După ce ne-am chinuit mai bine de un an și jumătate cu vama, cu tot felul de expertize, noi ne-am văzut nevoiți să scuișăm, lucrul pe care l-au făcut și nemții. Lăsând o mare partidă de carte în vamă, ne-am dezis de realizarea acestui proiect. Birocrația și corupția moldovenească s-au dovedit a fi inevitabile. Peste un an m-am întâlnit cu autorul aceluia proiect, care mi-a comunicat că realizează cu succes ideea într-una din țările africane.

Dacă cineva se întreabă din ce se construiește imaginea unei republici, îi răspundem că ea se construiește din detalii, din nuanțe, iar una din aceste nuanțe ne-a demonstrat-o chiar prim-ministrul Moldovei, care în 1998, când l-am așteptat mult și bine în Frankfurt să treacă măcar pentru câteva ore pe la standul nostru, așa cum fac zeci de președinți și prim-miniștri, care, vizitând standurile țărilor sale, trec și pe la alte standuri, schimbând două-trei vorbe. Așa a făcut-o președintele Germaniei, așa a făcut-o Ion Iliescu, așa a făcut-o președintele Croației, așa au făcut-o Boris Eltin, Evgheni Primakov și mulți alții. Al nostru, însă, n-a binevoit să se apropie de carte. Moment explicabil — aceia sunt

oamenii cărții, sunt oameni de cultură, ai noștri sunt din agricultură.

Imaginea Moldovei în ultimii ani. Avem poate cea mai dubioasă imagine pe care si-ar dori-o o țară. Suntem furnizori de carne vie, pentru toate cartierele felinarelor roșii din Occident. Suntem țara cu cei mai mulți emigranți clandestini și cu cea mai modestă amprentă culturală pe care o putem lăsa în imaginea Occidentului. Nu e nimic de mirare că atunci când am vrut să descriu imaginea Moldovei am apelat la sinusoidă...

ANDREI BURAC

Scriitorii români în lume

“Când în lume se întâmplă atâtea lucruri frumoase și mai puțin frumoase, noi, scriitorii din Republica Moldova, nu putem sta în umbră. Încă în 1997, la inițiativa câtorva scriitori, la Chișinău a fost fondat P.E.N. – clubul, o filială cu centrul la Londra. Această organizație internațională a scriitorilor întrunește circa 100 de filiale scriitoricești din diferite țări. Membrii sunt, de regulă, scriitori democrați, cu opere, cât de cât, cunoscute prin intermediul unei limbi de largă circulație, inclusiv rusa. Asociația organizează anual conferințe, congrese, simpozioane pe diverse teme de actualitate. Am avut onoarea să fim invitați și să participăm în număr impresionant la aceste întruniri care s-au desfășurat în Spania, Cehia, Grecia, Mexic, Anglia, Rusia, Bielorusia ș.a. Firește, în fiecare din aceste țări există câte o mică sau mai mare comunitate (diasporă) românească, cu care am luat legătura pentru a ne înlesni contactul cu țara respectivă și cultura ei. Mulți români, acum și basarabeni, se știe, sunt răspândiți pretutindeni în lume.”

Personalitatea lui Andrei Burac servește puntea de legătură cu lumea literară din străinătate și cea din Republica Moldova. *“O dată la doi ani, Uniunea Scriitorilor din România, organizează întâlnirea scriitorilor români din diasporă la*

Neptun. Aceste întâlniri (patru la număr), după părerea mea, sunt necesare și nemaipomenit de dramatice. Din cei peste 200 de scriitori plecați în lume, au revenit în țară doar doi. Toți ceilalți, cu destine mai mult sau mai puțin sfârțecate, revin la Neptun pe 2-3 zile, ca să se tânguie unuia, dar de întors nu se mai întorc. Asta-i una din legi - nu există cale întoarsă. Bineînțeles că la o durere, într-un târziu de noapte, își amintesc de origini, dar, în general, trăiesc cu ceea ce respiră, acolo unde sunt.”

Pentru confirmare: Călina Trifan

GRACIOUS LIGHT

(Lumină lină)

La New York se editează, de 7 ani, revista de spiritualitate și cultură “Lumină lină”. Revista este editată de Capela “Sfinții Apostoli Petru și Pavel”, înființată pentru diaspora româno-basarabeană stabilită în marele oraș american. Părintele Teodor Damian, care este în fruntea colegiului de redacție, a organizat numeroase întâlniri ale oamenilor de cultură din Republica Moldova cu diaspora basarabeană din New York, invitându-i pe aceștia dintâi în America și asumându-și cheltuielile de călătorie. Dar mai întâi de toate, Sfinția Sa publică materialele autorilor de la noi în revista newyorkeză la diferite rubrici ale revistei: Biserica, Eseu, Studii, Proză, Poezie, Eminesciana, Istorie ș.a. În ultimele 2-3 numere au fost publicați autori din Moldova: Andrei Vartic, Leo Butnaru, Alexe Rău, Savatie Bastovoi, Dumitru Olărescu, Ion Dron, Leonida Lari. A fost consemnată și activitatea Bibliotecii Naționale din Chișinău în domeniul difuzării culturale. Contribuția acestei reviste pentru formarea imaginii Republicii Moldova în lume este deosebită, întrucât ea se difuzează în aproape toate colțurile lumii: USA, Canada, Austria, Germania, Olanda, Italia, Franța, Elveția, Suedia, Norvegia, Danemarca, Grecia, Iugoslavia, Ungaria, Israel, Australia.

ALEXE RĂU

Sint-axa credinței

Nici un subiect

nu este bun

de predicat

în biserică

dacă nu coboară

la atributele omului

Nici un predicat

nu este bun

de urmat

dacă subiectul lui

nu se înalță la

complementele

Domnului

Nici un Dumnezeu

nu ajunge

subiect la biserică

dacă nu este

predicat de om

Nici un om

nu se apucă

de predicat în biserică

dacă nu este

subiect al Domnului

Cu pământul din cer

atributele omului

devin

complementele Domnului

Cu cerul de pe pământ

complementele Domnului

devin

atributele omului

Când atributele omului

înlocuiesc

atributele Domnului

biserica devine bordei

Când complementele

Domnului

înlocuiesc

complementele omului

bordeiul ajunge locaș

Aproapele și Departele

părinții credinței sunt

Familiarul și Distantul -

botezătorii ei înființatori

Pe verticala născătoare

a stâlpului trupului

Orizontala botezătoare

se ține brațele desfăcute

apropiind - îndepărtând

Lumina roșie

a răstignirii de pe pământ

înalță în cer

umbra omului

subliniată în

semnul crucii.

LEO BUTNARU

Arhitectura salină

(Robert Desnos)

I. Mare liniștită.

Lin înotând

Cenușăreasa-și

vede reflectate-n

netezișul apei

arfele genelor.

II. Delicat

cu degetele-i fine

Cenușăreasa luă

puțină sare.

În solniță rămăseseră

câteva dune albe

mărunte, mărunte...

Cât de curând

Într-un timp cât o istorie a lumilor
ceva râvnește mereu să reapară
din regatul uitărilor mesopotamiene
după înstelatele intuiții abil orientând
orientale sensuri în largă potriveală
cu-nțelepciunile de mântuială
culese din tăbliile ciobite – ultimele -
pentru că venise
timpul când șomerii sumerieni
nu mai scriau pe hume; era
inflației de texte scrijelate
pe luturi, pe argile și pe spate
de robi ce prinseră a evada
în Biblia vecinilor în care
al pierzării fiu tocmai trecea
de Pârâul Cedrilor ca-ntr-o ieșire
din egoismul psalmilor prea criptici
spunând profetic: Dacă vreun sens
sau nici un sens nu este clar – să știți
va fi cât de curând. Amin.

Pe marginea poemului

Poetul
sapă
adâncul
propriului
poem
pe marginea
căruia
bineînțeleș
va fi
mitraliat.

MIHAI CIMPOI

În limba franceză

După ce s-a făcut remarcat în mai multe țări prin volumul *Spre un nou Eminescu*, în care sunt cuprinse dialogurile exegetului nostru cu eminescologii din țările lumii, gest care l-a făcut mai bine cunoscut pe Eminescu în lume, Mihai Cimpoi a publicat, în limba franceză, volumul de exegeze și analize literare *La pomme d'ore*. După lansările care au avut loc la noi și în România, cu participarea lui Valeriu Rusu, cărturar basarabean stabilit la Paris, cartea începe să aibă o tot mai largă trecere la publicul de peste hotare, autorul ei primind mai multe invitații la lansări de carte și la întâlniri cu cititorii din Europa, mai ales cu cei din cercurile științifice și universitare.

SPIRIDON VANGHELI

Părintele lui Guguță

Opera lui Spiridon Vangheli – scriitor reprezentativ al literaturii basarabene pentru copii este tradusă în peste 30 de limbi: engleză, franceză, japoneză etc. Scriitorul este deținătorul multor premii dintre care: Diploma de Onoare Internațională “Andersen” (1974); Premiul Academiei Române “Ion Creangă” (1996) etc.

Renumitul lui personaj, zburdalnicul și neostenitul GUGUȚĂ, la cei 35 de ani împliniți este aniversat în 2001 pe lista “Cărilor Generațiilor” în ziarul rus “1-e сентябрь”. Alături de GUGUȚĂ s-au

bucurat de acest premiu GULLIVER (225 ani) și TOM SAWYER (75 ani).

Străinii apreciază la inocentul erou spiritul de libertate și aventură, o lume a copilăriei complexă în care gingășia și candoarea se îmbină cu acțiunea situată la granița dintre real și fantastic.

Guguță și un alt coechipier al său, Ciubotel au o viață intensă pe Internet. În America o găsim în sute de biblioteci publice și universitare. Cărțile despre Guguță și Ciubotel în diferite limbi sunt vândute de cele mai mari librării internet de pe glob.

HAIKU

de Vasile Spinei (pe arena internațională)

Poetul Vasile Spinei, născut în octombrie 1948, a făcut o încercare magistrală, în genul poemului japonez haiku marcat nu doar în Moldova, ci și în străinătate (S.U.A., Grecia, Noua Zeelandă, Olanda, Serbia). Reproducem câteva poeme din cele două volume *Surâsul călugărului* și *Nu mă uita*, apărute și în engleză, care s-au bucurat de aprecierile unor experți ai genului din mai multe țări.

*alăptezi pruncul;
perechi de rândunele
stăvilesc vântul
pârții prin omăt;
eu le zic labirint,
tata-tranșee
sub tufa de liliac
cerșătorul
își socoate câștigul
o pălărie
înfîptă-n coada furcii
acoperă luna
stropi de ploaie
alunecând
pe ridurile mamei
dinspre cimitir
scrâșnetul ferăstrăului
electric
ciocănit impar
de tocuri... în urma mea
nevăzătoarea*

*pe fruntea tatei
lumina convulsivă
a candeliei
în ochii întredeschiși
ai decedatului
flacăra lumânării*

The anthology "The acorn book of contemporary haiku" edited by Lucien Stryk and Kevin Bailey, London – 2000

Marele filosof Martin Buber spunea că "natura are nevoie de om, pentru a fi venerată". Acest adevăr și cel viceversa – că omul are nevoie de natură pentru a fi venerat – sunt reflectate în marea majoritate din haiku-urile dlui Spinei, inclusiv în poemul de titlu – "Surâsul călugărului" – în care simplitatea sa intransigentă se aseamue cu o binecuvântare:

*zăpada
se scurge de pe pin –
surâsul călugărului*

Deseori, versurile sunt de o calitate meditativă surprinzătoare:

*urmărind refluxul
vântur nisipul –
te mai iubesc ?*

Vasile Spinei scrie haiku și este un poet care simte în profunzime singurătatea și interesul compătimitor pentru toate formele vieții. Dar, mai întâi de toate, este un poet *wabi*, termen pe care Alan Watts îl explică în felul următor: "recunoașterea surprinzătoare a loialității "asemănării" celor mai simple lucruri". (The Way of Zen) Pentru această calitate specială aș evidenția:

*între coarnele
melcului
puful de pădăie*

Multe din haiku-urile sale sunt pline de umor fin, care, de asemenea, reflectă titlul dat:

*apare și dispare
viermele din măr
zăpușeală*

*în albia secată
a iazului
cocori în derută
brândușe de toamnă
de planton
într-o veche tranșee*

Pentru mine există un mister în:
*ademenită de lună
verticala fumului
țipăt de cucuvea*

Din prezenta colecție, preferința mea personală este haiku-ul de pe coperta din spate:

*descuț,
semănând căldură
în urma plugului*

Vasile Spinei locuiește în Republica Moldova. Din cartea sa se desprind miresme de livezi și câmpii. Sunt și haiku-uri legate de călătoriile sale în Japonia și în tropice. În ultimul haiku din această carte se pune întrebarea: "o fi ajuns drumețul?" Cu siguranță: da.

H.F. Noyes (Grecia)

Cartea e frumoasă. Pe fiecare pagină, are câte un **haiku** sau **senryu** în limba română și traducerea în engleză, în total înserând două-sprezece desene superbe de Ion Codrescu. Iată, spre exemplificare, șase poeme:

*sub vișin în ploaie
calul
nins cu petale
în tâmplărie
pe capacul sicriului
o rază de soare
în poiana
cu nu-mă-uita
urmele dispar
adun fânul
brazda cu nu-mă-uita
o las feciorului
pe pajiștea
cu nu-mă-uita
fluturi îndrăgostiți*

*domnișoara
îmi oferă locul
oare oglinda mă minte?*

Cartea *Nu-mă-uita* constituie “o voce nouă din partea unei națiuni noi”.

Robert Spiess, “Modern Haiku”, Vol. XXXII, nr. 2, 2001, Madison, U.S.A.

Cartea *Nu-mă-uita* e o colecție de pietre prețioase, cum ar fi:

*Sperietoarea
dichisită cu promoroacă
râset spontan
dimineța
pe scara rulantă
parada statuilor*

Cartea e înfrumusețată cu desenele în tuș ale lui Ion Codrescu – un nume vestit în cadru internațional de haiku. John O’Connor menționa în numărul din anul trecut al revistei *WinterSPIN*: “haiku este ceea ce se întâmplă acum”. Cartea respectă aceste rigori. Atât de obișnuit, atât de simplu, în orice limbă:

*tânăra mamă
își înțarcă pruncul –
ambii înlăcrimați*

**“WinterSPIN 2001”, Pat Prime, New Zealand
(Poemele de mai sus sunt publicate în limba engleză și română)**

*din malul abrupt
coboară rădăcini
să încerce apa
ploaie ciobănească
printre coloanele
fumului de la case
firul de negară
îmi gădilă talpa –
uit de eternitate*

Cartea *Nu-mă-uita* de Vasile Spinei aduce Republica Moldova în mileniul trei.

**“Woodpecker” (September 2001-2)
Journal for sharing Haiku, Willem Lofvers,
Leeuwarden, Netherlands.**

*în bătaia
lanternei un tunel
din tântari
ultimul sărut
începe al treilea cântat
al cocoșilor
păianjenul
ne-a unit paturile
are rost să ne certăm ?
la Masa Tăcerii
ascult
cântecul mierlei*

**“Lumina” nr. 6-7, 2001, Voivodina, Serbia,
Iugoslavia. (Poemele de mai sus sunt publicate în
limba engleză, sârbă și română)**

**Poemele au fost traduse în limba engleză
de Mihaela și Ion Codrescu, în limba sârbă de
Alexandru Baba-Vulic; comentariile în limba
română de Elena Spinei.**

* * *

Arta este una din trăsăturile definitorii ale culturii. Pictura, sculptura interceptează, însumând toate acțiunile culturale tipice epocii. Lumea măiestriei dezvăluie interiorul specific diferit și trasează, dictând căile de dezvoltare...

Arta basarabeană, marcată de tradiție, în prezent excelează prin avangardism, aceasta fiind caracteristic stilului ajustat la consuetudinea modernă. Pictorii Andrei Negură, Natalia Bikir, sculptorul Tudor Cataraga sunt acei care au omogenizat spațiile culturale. Acestor somități artistice pentru a le cunoaște opera, fapt care a făcut posibilă valența, le dedicăm spațiul.

Sculptorul Tudor Cataraga

Sculptorul Tudor Cataraga, absolvent al Academiei de Arte Frumoase din Sankt-Petersburg, membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova, și-a impus măiestria în țară, cât și peste hotare. Academicianul Valentin Ciucă afirmă, că pictura lui Tudor Cataraga i-a relevat inefabilul măiestriei, pe când sculptura i-a subliniat structuralitatea ei, ambele, fiind subordonate ideii de principiu esențial de organizare a spațiului și morfologiei sculpturii.

Imaginea aceasta s-a cimentat și cristalizat pe parcursul anilor '90 în cadrul expozițiilor personale la Casa Americii Latine din București și la Muzeul Literaturii Române "Vasile Pogor" din Iași. Personalitatea sculptorului o descoperim și identificăm prin lucrările monumentale în for public *Ongerul de veghe* dedicat lui Ion Dumeniuc, *Mihai Eminescu* aflat în preajma Sălii cu Orgă, *Tron Medieval* – sculptură din gresie aplanată la Ungheni. Creția distinsului sculptor devine cunoscută și mult apreciată în străinătate prin participarea la expozițiile de grup de la Galeriile de Artă din Düsseldorf, Germania (Expoziție de pictură), în Parlamentul din capitala României și Ungariei, însă relevantă este compoziția din granit de trei metri și jumătate înălțime "Început și sfârșit" sculptată la Changchun (China) în perioada 9 iulie-2 septembrie 2001.

Din 102 sculptori reprezentanți din 73 state, maestrul Tudor Cataraga a reprezentat Republica Moldova. În procesul de creație, sculptorul a fost asistat de doi muncitori cu traducător. Sculptura simbolizează răsăritul și apusul vieții, adică un bătrân având în grijă un copil. Acest proiect a fost ales de organizatori din cele șase lucrări propuse de autor. Actualmente sculptura se află la Changchun, unde în 2003, după cinci ediții a unor astfel de tabere va fi inaugurat un Parc Mondial al Sculpturii.

Grăție activității sculptorului meritele au fost apreciate cu distincțiile de stat: Medalia "Eminescu", acordată de Președinția României, Ordinul "Steaua României", Titlul de Comandor, la care se adaugă două creații aflate în colecția prim-ministrului României Adrian Năstase.

A BRIEF INTRODUCTION TO

China Changchun International Sculpture Symposium (A Brief Introduction to 2001 China Changchun International Sculpture Symposium. – Changchun City, 2001. – P. 1, 9).

Approved by the State Ministry of Culture, Changchun Municipal People's Government and China National Guiding Committee For Urban Sculpture Construction have held five sessions of China Changchun International Sculpture Symposium since 1997. With four sessions having been completed successfully, the fifth will be held this year with the theme of Friendship, Peace and Spring. The Symposium reflects the principals of basing on the domestic, giving more prominence characteristics, diversifying and giving more priority to elite works.

The purpose for hosting the Symposia is to create the sculptural works with higher aesthetic value, increase the urban culture and art contents, extend Changchun's international influence, and promote the cultural and artistic exchanges between Changchun and other cities at home and abroad.

There are over 1700 proposals from more than 50 countries received during the first four sessions, among which, 179 sculptures from 50 countries and areas have been exhibited. It may be said that all the artists of virtue, both young and old arrived, exquisite works gathered together, it is riotous with colour, and the occasion is warm and imposing. It has evoked active and strong influence at home and abroad.

The fifth session of China Changchun International Sculpture Symposium will be

held from July 15th to September 9th at Changchun Shengli Park. The Proposals' collecting for this session began in October, 2000, ended by the end of February this year. There are 1662 proposals created by 415 artists from 75 countries received, including 276 foreign artists' 1214 proposals. Examined carefully, 87 proposals have been appointed to be created this year in Changchun, including 58 foreign works from 52 countries and 28 domestic works from 14 provinces and cities, among which, 37 foreign countries and 6 domestic provinces and cities participate in the Symposium for the first time. Compared with the previous four sessions, this symposium has got more proposals in richer style, more exhibited works with, bigger dimensions from more countries and provinces.

The Organizing Committee of 2001 China Changchun International Sculpture Symposium will whole-heartedly provide good accommodation for the invited sculptors from home and abroad. In addition, we are looking forward to receiving more foreign guests to Changchun.

Format în exigențele artelor decorative, Andrei Negură explorează în diverse direcții limitele genului, pentru a atinge valorile expresivității. Pe de-o parte îl preocupă posibilitățile dialogului cu tridimensionalul, în condițiile în care respectă esențiala condiție plană, pe de altă parte, părăsește planul și convenția suprapunerii pe membrana murală, realizând structuri spațiale, obiecte textile, forme cu statut spațial independent.

Începută încă de la primele compoziții, dezbateră privitoare la raporturile dintre decorativ și simbolic, dintre abstract

și figurativ, dintre reprezentare și expresie, continuă, acuzat sau subtil, de-a lungul întregii sale creații, câmpul imaginii fiind tot mai decis ocupat de urgențele expresiei. Opțiunea sa decisă pentru pictură și grafică îl îndreaptă înspre formule proprii acestor gesturi, experiența decorativului reapărând uneori ca o reminiscență în planul îndepărtat al configurării sau în zone marginale ale angajării unui patrimoniu morfologic.

După o lansare fulminantă la începutul anilor optzeci în calitate de maestru al tapiseriei, care a îmbogățit simțitor posibilitățile artelor decorative din țara noastră prin inocularea în tapiseria tradițională a limbajului formal al goblenului central-european (să nu uităm că artistul și-a făcut studiile la Academia de Arte Decorative din Budapesta între anii 1980-1985), îl regăsim pe Andrei Negură în calitate de grafician și pictor, posedând la perfecție penelul, creionul și tușa de culoare.

În ultimii ani Andrei Negură apelează tot mai des la posibilitățile penelului și uleiului. Pânzele sale, în special peisaje și naturi statice, probează o capacitate de sinteză destul de viguroasă. A organizat multe expoziții personale la noi în țară, cât și peste hotarele ei. În anul 2000 a avut loc expoziția personală în Galeria “Le ultime

Frontiere”, Torino, Italia; în sala Centrului Cultural belgiano-român, Bruxelles; la Muzeul transporturilor Liège, Belgia; în Sala “NOVEAC – Cinema”, Valenciennes din Franța; în Sala “Manfred Werner”, Cartierul General NATO din Bruxelles.

Iată ce ne relatează dl Massimo Alfano din Italia, or. Torino în anul 2001 în articolul său *Un’analisi dell’opera pittorica di Andrei Negura*.

“Il troppo facile internazionalismo agirebbe con la delicatezza di una scure, privando l’arte futura di quella complessità che le spetta in virtù di un passato ricco di un’ enorme varietà di esperienze. Molti artisti dell’Est Europa hanno sentito il fascino di questa apertura verso altri percorsi, tuttavia, al momento, relativamente pochi si sono mossi per portare effettivamente la propria esperienza in questa seducente, da un lato, ma sovente evanescente, e per loro ansiogena, realtà. Uno di questi autori è Andrei Negura.

Nel 1998, in occasione della prima personale italiana di Andrei Negura ebbi modo di introdurre alcune riflessioni sulle tematiche scelte dall’artista per quella esposizione.

Nell’opera pittorica di Andrei Negura si impone come evidente la compresenza di due elementi fondamentali, la natura o la terra e la religione, entità intese tuttavia non quale contrasto tra mondo terreno ed ultraterreno, ma come due diverse spiritualità che a tratti si uniscono in una visione omnicomprensiva.

Assente il concetto di’ timor’ di fronte ai misteri religiosi, Negura vi si accosta con la completa serenità che giunge all’uomo dotto in materia religiosa da una fondamentale innocenza. Ne scaturisce una

visione che coniuga la positività della mente con la tranquillità dello spirito, tanto da produrre un' arte gioiosa che comunica grande levità. Dal punto di vista formale è interessante scoprire una solida base realista quale punto di partenza su cui si innestano e a volte prevalgono momenti simbolisti. Raramente onirico, mantiene anche nelle opere di più elevata spiritualità lo sguardo di un uomo concreto perfettamente in grado di leggere l'estetica quotidiana da un punto di vista religioso come pure di infondere l'immediatezza e la chiarezza della cose semplici in opere di impegno dottrinale.

Ultimo, ma elemento di fortissima caratterizzazione nella pittura di Negura, è il possente legame con la tradizione pittorica dell'est in genere, del sud-est in particolare”.

Edmond Lequien

ARTISTE DE LA MOLDAVIE (in cartea: Natalia Bikir. La Moldavie à travers sa Peinture. – S.L.: FUS ART, 1999. – P. 3.)

De petits points, de petites parts de rêve, ainsi m'apparurent depuis toujours certaines principautés ou républiquettes sur la carte bureaucratique des Etats. Infimes morceaux de Mozen Age ayant échappé au carcan de l'uniformité grise, puis résisté à celui de la grosse modernité, relevant finalement d'un catéchisme moins dépenaillé que le nôtre, ce sont pour moi des moments de fraîcheur survivant, des îlots de charme au milieu de la brutale histoire. Des micro-climats. Des lieux rares. Je suis ailleurs quand je suis là.

J'aimerai toujours ces Etats de poupées aux joues rondes et roses, et à l'odeur de fleurs des champs, parfois de fruits confits. Ces miniatures politiques ont si

souvent laissé dans mes valises voyageuses, ou dans mon coffre de voiture, quelques feuilles de cyclamen heureux ou de libre lavande. Parfum démodés certes, parfums trop simples, aujourd'hui délaissés pour les ersatz des créateurs, les créations des ersatzeurs. Et moi, je dis la grâce et la douceur des minimats, ces derniers petits coins d'un paradis que j'embellis si doux, si chaud, et qui fut englouti par la force des mécaniques étatiques.

Je pensais tout cela depuis longtemps lorsque m'apparut une jeune femme délicieuse, entourée et comme auréolée de ses œuvres, qu'on dirait jaillis de la vie même de son petit pays – un pays qui n'est d'ailleurs pas si petit, et qui, bien que surgi ou ressurgi en 1991, a ses lettres d'ancienneté. Il s'appelle la Moldova, et Natalia Bikir, malgré sa jeunesse ou plutôt à cause d'elle, semble être l'artiste national de cette Moldavie, depuis huit ans indépendant, tant à l'égard de l'ex-URSS que de la Roumanie.

Et l'on en vient à la nouvelle Moldavie indépendante. 34.000 km situés entre la Roumanie et l'Ukraine, entre le Prut et le Dniestr. 4.400.000 habitants. Un climat doux et humide favorise l'élevage et surtout les cultures: céréales, betteraves, légumes et fruits parmi lesquels nous soulignerons le raisin. L'industrie s'y est développée, spécialement l'industrie vinicole (vins fins, "champagne", "cognac"... voilà des mots dont le chant nous rassemble).

En 1985 à Kichinev (aujourd'hui Chisinau) est paru un livre de présentation artistique, dont les textes sont en russe et en Français, Son titre: "Le pays des Maîtres d'Art Populaire", Nous devons l'entrouvrir; nous l'avons gardé grand ouvert.

Evoquant la tradition, l'art, la vie courante en Moldavie, photographes et auteurs passent en revue architecture, sculpture, peinture, broderie, tapisserie, céramique, poterie... Ils nous montrent que les villages respectent encore ce qu'ils appellent "l'ordre moldave". Dans le décor sculpté de la maison ils soulignent "l'intention de l'homme d'embellir la vie"; ils célèbrent "l'arbre vivant" et "l'âme de la pierre". "La pierre respire, son

cœur bat”. Et nous, de comprendre pourquoi nous habitons aujourd’hui tant d’immeubles qui ne respirent plus.

Le livre décrit l’encadrement décoratif des fenêtres, des portes. Il insiste sur l’importance des colonnes. Et Natalia nous dira que son père, simple paysan, a façonné et sculpté lui-même les colonnes qui soutiennent son toit.

Coutume encore vivante: la peinture de sujets muraux à l’intérieur et à l’extérieur des maisons. Audessous des fenêtres l’on peut encore voir de grands représentant un vase, une fleur, un arbre autour duquel sont disposés des cerfs, des coqs, des paons. Ainsi retrouve-t-on toujours l’art primitif populaire. Comme dans beaucoup de chansons moldaves, en employant les mots “frunză verdă”, l’on souligne la parenté entre la chanson et les bosquets, les jardins, les forêts.

Les créations de Natalia BIKIR, talentueuse peintre de la république de Moldavie, sont axées autour d’une mise en valeur de l’art figuratif comme élément d’expression plastique. Ceci a été à l’origine d’un ensemble d’œuvres picturales d’un haut niveau esthétique et sémantique. A partir des concepts thématiques et des objets composant cet ensemble d’œuvres, on peut retrouver au niveau des symboles, tous les sens de l’existence humaine qui sont transposés plastiquement par la sélection très rigoureuse de sujets qui ont comme origine les manifestations et affirmations de la vie quotidienne des Moldaves.

Les tableaux de ce peintre sont caractérisés par une symbiose très prononcée de la tradition issue de l’art populaire local et de l’art naïf. L’image des sujets qui sont sur les toiles sont intégrés avec le caractère du cadre qui participe au concept plastique qui relève d’une grande vision estético-expressive.

Grâce à cette inspiration artistique, les tableaux de Natalia sont une combinaison spatiale et temporelle polyvalente où les trois dimensions sont réduites au minimum, et se trouvent intégrées dans un fond abstrait qui est modulé en tonalités et couleurs: un fond espace qui porte en lui-même de larges connotations symboliques.

Toute l’œuvre de Natalia BIKIR dans son essence, est une création métaphorique par laquelle l’auteur met en forme ses propres valeurs spirituelles.

La richesse sémantique de l’œuvre de ce peintre prend vie pour une bonne part grâce à un procédé miraculeux opérant avec les couleurs utilisées par elle en qualité de symboles.

Les rapports colorimétriques très souvent contrastés à dessein, assurent l’expression générale des structures compositionnelles qui ont une influence décisive sur son œuvre.

Le rôle constructif-sémantique joué par la couleur utilisée comme matériel plastique et esthétique est à l’évidence primordial.

C’est vraiment le rapport très large des couleurs qui assure la vitalité de cette œuvre comme système déterminé structurel et formel, assurant l’orchestration rythmique du champ visuel du tableau et sa profondeur dans l’espace et le temps.

“GUGUȚĂ” PE MERIDIANELE LUMII

“Jocul păpușilor este forma primordială a teatrului, în care păpușile reprezintă, într-un mod grosier, foarte apropiat de maniera lui Aristofan, drama și mai ales comedia vieții umane”.

Bogdan Petriceicu Hasdeu

De obicei păpușarii nu-și simt vârsta. E o trăsătură profesională, imprimată de specificul acestui gen de artă.

Păpușarilor le-a fost greu întotdeauna. Însă întotdeauna în Moldova au fost, sunt, și sperăm că vor fi oameni pasionați de arta aceasta, care înțeleg rolul ei deosebit.

“Spectacolele Teatrului “Guguță” din Chișinău sunt bine cunoscute, admirate și îndrăgite de un numeros public. Copii, părinți, oameni de artă, dascăli și profesori cu viu interes îi urmăresc activitatea”.

(Margareta Niculescu, directorul Institutului Internațional de Marionete din Charleville-Mézières, Franța.)

Păpușarii Teatrului “Guguță” cuceresc trofee internaționale, evoluând la concursuri și festivaluri de rezonanță europeană și mondială. Debutând cu “Ivan Turbincă” în 1990 (fiind încă teatru-studio) și cu “Evoluție” în 1992 (deja ca teatru municipal)

la Festivalul Internațional “Săptămâna Teatrelor de Păpuși” de la Constanța, Teatrul “Guguță” se înscrie perfect în spațiul artei păpușărești românești.

“Ceilalți, peste 100 de artiști păpușari, întruniți din 14 teatre de gen din Franța, Elveția, Spania, Ungaria, Ucraina, Italia, Germania, Cehia ș.a. se vor întoarce acasă cu mențiuni mai modeste din partea organizatorilor Galei Internaționale de la Botoșani”, scrie ziarul românesc “Meridian” la 6 martie 1996, cu referire la Gala Internațională a Recitalurilor Păpușărești, la care Teatrul “Guguță” a luat Premiul II.

De la fondare (1992) și până în prezent Teatrul “Guguță” a fost nominalizat printre cele mai bune teatre din Europa. Aproape la toate festivalurile a obținut diplome de merit. Mulți copii din țările în care a fost Teatrul nu știau de existența Republicii Moldova. Spectacolele prezentate de actorii-guguțari le-au lăsat o impresie frumoasă despre acest colț de țară. “Le-am demonstrat europenilor, că și moldovenii sunt în stare să realizeze pentru copii lucruri bune. Nu tot ce este în Occident e neapărat superior. Dramaturgia noastră este mult mai originală, jocul actoricesc ține de o școală valoroasă” (Victor Ștefaniuc).

Faima lui “Guguță” ajunge pe întreg mapamondul. *“Apreciez mult acest atelier. Studenții din Republica Moldova au fost creativi. Mi-au plăcut studiile de transformare a animalelor în oameni, comunicarea ce există între ei și acea impotranță ce-o dădeau păpușii”* (Odette Guimond, Montreal, Canada).

“Cunosc teatrul de păpuși și am fost surprinsă de elementele inovatoare aduse de

dl Victor Ștefaniuc, de trecerea logică, armonioasă și lăuntrică, de la animal la om în exercițiile “Cămila”, “Curcanul” ș.a. Studenții au fost modești și profunzi, aveau niște degete expresive ca ale pianistilor. Fețele lor erau degajate și pline de lumină. La noi păpușăria e un azil pentru actorii ce nu sunt prea frumoși, iar asta distruge teatrul de păpuși” (Jana Pilatova, Praga, Cehia).

“Apreciez logica prezentării, dezvoltarea exercițiilor. După antrenamentul mâinii, aceasta devine vie, apoi metaforică. Ne-am convins încă o dată că teatrul de păpuși este un teatru poetic și metaforic” (Veniamin Filțtinski, Sankt-Petersburg, Russia).

“Mi-a plăcut sobrietatea Atelierului prezentat de studenții din Moldova, utilizarea până la limită a tuturor obiectelor ce pot fi “însuflețite” și posibilitatea de a le transforma într-un personaj artistic. Acest proces de lucru este infinit” (Diana Ouimet, Quebec, Canada).

Necesitatea prezentării spectacolelor, punerea în discuție a multor probleme ce țin de specificul teatrului de păpuși, căutarea unor noi forme, metode și principii de montare a spectacolelor, i-au impulsionat pe îndrăgostiții de teatru să organizeze un festival internațional al teatrelor de păpuși.

Astfel inaugurarea și desfășurarea Festivalului Internațional “Sub căciula lui Guguță” (1998, 2000, 2002) a devenit o altă realizare a Teatrului “Guguță”. Acest festival a pus baza unor noi relații între actorii din Moldova și colegii lor din afara hotarelor.

Astfel, în anul 1998 Teatrul “Guguță” a participat la Festivalul Internațional de Marionete din Franța, învrednicindu-se cu Diploma de onoare a festivalului pentru spectacolul “Albina salvează lumina”. “Intrând în concurs cu cele mai prestigioase colective teatrale din Belgia, Elveția, Germania, Franța, Mexic, Spania ș.a. păpușarii de la Chișinău s-au învrednicit de cele mai elogioase aprecieri din partea juriului și a publicului spectator” (Momentul. – 1998. – 20 decembrie).

Anul 1998 este unul foarte fertil pentru spectacolul “Albina salvează lumina”. La

Festivalul Internațional al Recitalurilor Păpușărești, ediția a VI-a din Botoșani, obține Premiul “Tache Dobrescu”. Acest spectacol obține în același an și alte premii speciale la Festivalurile Internaționale din Bacău.

Teatrul “Guguță” participă și la Festivalurile Internaționale de Marionete din Ronchin, Lille și Belfort, Franța. Aici se învrednicește de Diploma de laureat pentru spectacolul “Căprița-strengărita”.

Trupa Teatrului “Guguță” a fost oaspete de onoare al Institutului Internațional de Marionete de la Charleville-Mézières. Acest turneu constituie rodul unei colaborări artistice cu Teatrul de Marionete din Belfort, Franța.

În anul 2000 participă la cea de-a XII-a ediție a Festivalului Mondial al Teatrelor de Marionete din Charleville-Mezieres, Franța. Ca rezultat este ales membru titular al UNIMA.

Teatrul municipal “Guguță” din capitală a reprezentat în august 2001 Republica Moldova la Festivalul Internațional al Teatrelor de Păpuși, ce se desfășoară în orașul Taipei, Taiwan. La această ediție a Festivalului cinci actori ai teatrului

“Guguță” au prezentat spectacolul “Colaj păpușăresc”, în montarea lui Victor Ștefaniuc. Spectacolul conține mai multe numere de program și scheciuri inspirate din creația națională, precum și diverse principii de joc cu păpușile pe viu, mișcări plastice nonverbale, toate montate pe fundal muzical. Teatrul revine acasă cu trofeul festivalului.

Un alt promotor activ al tradiției de păpușari în străinătate este Valeriu Josan, dovadă elocventă a măiestriei sale sunt numeroasele stagiuni făcute la: Teatrul S. Obrazțov” (Moscova), Teatrul de Marionete (Tbilisi, Georgia), Teatrul “E. Demeni”(St. Petersburg), Teatrul Tândărică” (București), Institutul Internațional de Marionete Charleville-Mézières (Franța).

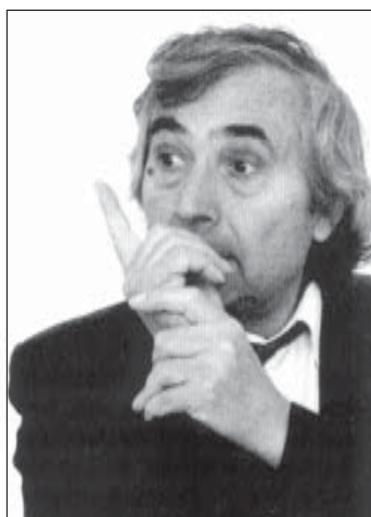
Când pronunțăm numele actorului, îl asociem cu inițiativa particulară. Fiind o persoană deschisă și infatigabilă păpușarul a fost obligat să se lase provocat de intemperiiile timpului. Astfel începându-și activitatea din 1992 până în prezent a știut să ducă numele nostru puțin cunoscut, până în Africa. Palmareșul spectacolelor: “De ziua lui Pinocchio” (1995), “Cenușăreasa” (1996), “Sufletul” (1999), “Pisicile aristocrate” (2001) realizate la teatrele **Luceafărul**” (Iași), **Gong**” (Sibiu), **Satiricus**” (Chișinău), **Laku-Paka**” (Kaufungen, Germania), **International Institute of Marionette Art**” (Praga, Cehia), **Eugen Ionescu**” (Chișinău) etc. Aceste spectacole i-au dat forță și capacitate pentru alte montări și colaborări. Directorul Teatrului de Marionete Valeriu Josan își extinde activitatea la prestigioasele festivaluri internaționale, dovadă fiind trofeele festivalurilor: Praga –2000 Festival Mondial, ediția a IV, Premiul I; Botoșani – Gala

Recitalurilor, ediția a VII, Premiul Special (2000); Tunisia (Africa) – Festival Internațional, ediția XVII, Premiul Mare (2000). La acest Festival Valeriu Josan a fost apreciat de regele țării printr-o Diplomă de recunoștință. În anul 2001 maestrul a fost apreciat la următoarele festivaluri internaționale: Gent (Belgia), Festival Europees Figurenteater, Premiul Special; Firenze (Italia) – Festival internațional, Premiul Special; Sarajvo (Bosnia-Herțegovina), Festival Internațional, Premiul special.

Pe viitor, sperăm că actorul Valeriu Josan să ne bucure pe noi și cei din străinătate cu frumoase creații și realizări.

DUMITRU FUSU PE SCENA EUROPEANĂ

Actor de o desăvârșire stranie și o inovatoare măiestrie, Dumitru Fusu, după ce s-a produs, încă din anii șaptezeci, ca un neîntrecut mesager al teatrului unui actor, dând a doua viață unor opere de calitate semnate de Ion Druță, Grigore Vieru, Ion Vatamanu, Nicolae Dabija, Iulian Filip, Ștefan Augustin-Doinaș, Eminescu, Alecsandri, Shakespeare ș.a., și-a croit drum pe arena internațională. Este părintele ideii și organizatorul principal al Festivalului Internațional de la Chișinău “One Man Show”. După care a început să fie invitat pe scenele lumii. Recent a participat în Elveția la Festivalul “La 2e Fête du Comédien”. După succesul remarcabil obținut acolo cu monospectacolul “Meșterul

Manole”, Dumitru Fusu are o serie de oferte în Paris, Polonia și în alte centre teatrale europene.

Despre spectacolul lui Dumitru Fusu jucat la Teatrul Romain Rolland în prima miercuri a lunii aprilie 2002 aflăm:

Veillée moldave

Comme dans toute veillée, il y a bien sûr, au centre, un conteur et autour, des musiciens.

Le conteur se nomme Dumitru Fusu. Il est moldave. Il nous raconte, accompagné de son tambour, une vieille légende de son pays: Maître Manole, l'illustre architecte qui sacrifie tout, y compris les siens, pour construire, à la demande du roi, le plus beau monastère "qui fut jamais". Une magnifique fable sur l'orgueil humain. Il évoquera aussi, la révolution soviétique, à travers "Les douze", un poème d'Alexandre Block, poète russe de l'époque. Acteur spécialisé dans le solo, Dumitru Fusu a retrouvé une antique tradition théâtrale. Il chante, joue, raconte, l'âme de son pays, dans une sorte de transe parfaitement maîtrisée.

Quant aux musiciens, il s'agit d'une jeune violoniste de 16 ans, époustouflant virtuose; accompagné au piano par sa mère, ils interpréteront quelques morceaux classiques. Ex-région roumaine, devenue république socialiste d'Union Soviétique après la deuxième guerre mondiale, la

Moldavie est, depuis 10 ans, une république indépendante. Ce pays très ancien a été, avant l'invasion romaine du premier siècle après Jésus-Christ, un royaume très organisé. Il en a gardé des traditions archi-millénaires. La "veillée moldave", pour plus de convivialité, se déroulera au nouvel Auditorium de Villejuif.

Măiestria Actorului Dumitru Fusu a fost remarcată de revista "La maison du conte":

"La Maison du Conte a dans ses objectifs de développer des relations internationales. Ainsi cette année, après de fructueuses Paroles Européennes, puis un petit détour par le Sénégal avec Aziz Gueye, Dumitru Fusu nous rend visite sur la proposition d'Alain Mollet, directeur du Théâtre Romain Rolland de Villejuif.

Accompagné de son tambour, doté d'une énergie communicative, Dumitru Fusu nous raconte une vieille légende de son pays: Maître Manole, l'illustre architecte qui sacrifie tout, y compris les siens, pour construire, à la demande du roi, le plus beau monastère "qui fut jamais".

Acteur spécialisé dans le solo, Dumitru Fusu a retrouvé une antique tradition théâtrale. Il chante, joue, raconte, l'âme de son pays, dans une sorte de transe parfaitement maîtrisée.

Ex région roumaine, devenue république socialiste d'Union Soviétique après la deuxième guerre mondiale, la Moldavie est, depuis 10 ans, une république indépendante. Ce pays très ancien a été, avant l'invasion romaine du premier siècle après Jésus-Christ, un royaume très organisé. Il en a gardé des traditions archi-millénaires".

Yolanta Sutowicz- Kozak din Kiel, Germania ne spune, că: "Dumitru Fusu este un unicat, un excepțional om de teatru, un adevărat bard moldovean care reînvie o foarte veche tradiție a cântecului și, ca un Homer contemporan, povestește despre cei angajați în lupta cu destinul. Arta lui teatrală unește trecutul și prezentul. Întorcându-se la rădăcini, vorbește despre ziua de azi. (Lanterna Magică. – 2000. - Nr. 2-3).

Imaginea țării noastre a fost propagată și de Opera Națională în Spania, Italia, Marea Britanie, Olanda; de Capela corală "Doina" (Italia); de Teatrul Național și Teatrul "Eugen Ionescu" (Franța, Japonia), "Ars poetica" (Grecia, China, Italia).

Orice s-ar spune, dar ansamblul "Joc", aiudoma orchestrelor "Folclor" și "Fluieraș", capelei "Doina", Teatrului Național, Teatrului de Operă și Balet și altor colective artistice din Republica Moldova, a îmbogățit considerabil arta noastră națională, a adus nenumărate clipe de plăcere estetică miilor și milioane de spectatori din întreaga lume, a contribuit enorm la creșterea prestigiului Republicii Moldova pe arena internațională.

Înființat în 1945, ansamblul a evoluat vertiginos, mai cu seamă din 1957, când la conducerea lui a venit – din rândurile artiștilor amatori de la țară – Vladimir Curbet. El este cel de-al 13-lea director artistic și prim-maestru de balet al colectivului și și-a început activitatea de coregraf profesionist cu un magnific spectacol "Hora fierarilor", înregistrat la baștina sa – comuna Susleni, județul Orhei. Au urmat, firește, mii de spectacole (7562) – unul mai frumos și mai splendid decât altul – dintre care numim "Hora fetelor", "Crăițele", suitele de dansuri din Carpați, de la Dunăre etc. și în mod deosebit "Călușarii", "Nunta moldovenească", "Drăgaica", "Mărțișor".

Pe parcursul a mai bine de cinci decenii una din grijile permanente a directorului artistic și ale coregrafului principal al ansamblului și ale artiștilor orchestrei a fost colectarea nestematelor muzicale și coregrafice de la țară, cizelarea

acestora pentru scenă, prezentarea lor inspirată, fără să li se denatureze coloritul autohton. Remarcabilă este contribuția ansamblului la păstrarea și popularizarea mostrelor de port național din cele patru zone folclorice (de sud, de nord, de centru și de peste Nistru).

Frumoasele noastre melodii ale cântecelor și jocurilor populare exprimă caracterul blând și omenos al neamului, larghețea lui sufletească, bunătatea, răbdarea și rezistența, firea lui sensibilă la tot ce este frumos. Prin cântec și dans și-a împărtășit românul păsurile și năzuința, visele și speranțele. Vioara, fluierul, țambalul, naiul și cimpoiul, clarnetul și trompeta i-au cântat viața la hore, la vatra jocului străbun, la nunți și cumărtii, la zilele de sărbătoare. Muzica și cântul leagă visele copilăriei, le înmugurește pe cele ale adolescenței, le face să dea în floare tinerețea și domolește amurgul omului. Ea îi alină dorul și tristețea, îi mângâie durerea și necazul, îi aprofundează bucuriile, îi însoțește dragostea și dorul.

Muzica și dansul sunt cele mai reprezentative valori perene ale neamului. Acestea unite într-un tot întreg, determină cultura populară. Cel mai bine despre aceasta să lăsăm să vorbească, distinsul maestru Vladimir Curbet:

Sunt convins că anume jocurile, doinele, baladele, melodiile noastre populare executate cu iscusință de feciori și fiice ale Moldovei, au vorbit și vorbesc despre noi, românii basarabeni, țărilor străine mai convingător decât au făcut-o mulți diplomați ai vremii. Aceste perle folclorice au comunicat lumii adevărul de o rară înțelepciune despre neamul nostru.

Ansamblul Academic Național de Dansuri Populare "Joc" reprezintă cu succes răsunător și constant arta muzical-coreografică și portul național pe toate meridianele globului (a evoluat în mai mult de 60 de țări ale globului). Ziarul central *El tempo* din Columbia, într-un articol interesant despre ansamblul "Joc", afirmă: "Baletul folcloric "Joc", care concertează în Teatrul "Kolon" din Bogota, e asemenea unui uragan, ce impresionează prin fantastice jocuri bengalice, dansurile multicolore, în vârtejul cărora se îngemănează figurile dansatorilor. Mișcările – fulgere ale bărbaților și cele pline de gingăsie ale dansatoarelor se transformă în niște uimitoare flori ale inspirației cu petale de o mare frumusețe". Semnatarul Aranco Ferrer menționa în același material: "Pe scena Teatrului "Kolon" au concertat diferite orchestre și trupe de dansuri clasice și folclorice din toată lumea. Dar până acum nici una din ele nu ne-a impresionat atât de puternic ca ansamblul "Joc" prin frumusețea fermecătoare a muzicii lor populare, prin virtuozitatea dansurilor pline de viață, optimism și specific artistic național. Ca niciodată, în Teatrul "Kolon" au explodat așa de puternic aplauze și strigăte de "bravo!" și de "bis!"".

Vom aminti în continuare despre succesele obținute de ansamblul "Joc" în

orașul Adelaide – Australia, unde ziarul "The edvertise" scria: "despre toate spectacolele populare, prezentate în "Festival teatr", cel mai uimitor și mai fascinant a fost cel al Ansamblului "Joc" din Republica Moldova. Acest valoros colectiv artistic a venit dintr-o republică vecină și înrudită cu România, nu departe de Polonia și Ungaria. Ansamblul se deosebește printr-un bogat și variat program național, dar mai ales, prin marea dragoste a artiștilor pentru profesia aleasă și dorința lor nestrămutată de a prezenta lumii cultura și arta folclorică a plaiului moldav".

În continuare ne vom referi la opinia ziarului *Le monde* din 12 octombrie 1997, care scria pe paginile sale următoarele: "Spectacolul ansamblului "Joc" este o sărbătoare populară strălucitoare prin mulțimea culorilor (dans, muzică, sport), a cărei bogăție vine din rădăcinile autentice ale folclorului excepțional al românilor din Republica Moldova și se materializează în frumusețea

costumelor naționale ce descind dintr-o tradiție seculară, fiind purtate cu o prestanță mândră și cu o grație aeriană de dansatorii și dansatoarele ansamblului. Colectivul “Joc” poate constitui un etalon de artă coregrafică și muzică populară pentru multe, multe ansambluri folclorice profesioniste”.

* * *

Ansamblul național “Joc” a prezentat arta neamului românesc în anul 1997 în Israel (1997) și China (2001).

Dacă fama tradiției populare este purtată de ansamblul academic “Joc”, atunci cultura dansului modern este promovată de “Codreanca”

Clubul sportiv de dans “Codreanca” fondat în anul 1973 de actualii conducători Petru și Svetlana Guzun este deținătorul a multor trofee naționale și internaționale. Efortul și talentul a fost apreciat imediat după primii cinci ani de la fondare, devenind Club Național, iar în anul 1988 –Colectiv Emerit al Republicii Moldova. Triplu posesor al medaliei de aur la concursurile unionale (1986, 1988, 1990), campion al URSS și al Germaniei (anul 1991). În 1997 “Codreanca” devine Campion al Europei. Perechile dansatoare ale clubului au fost câștigătoare la turneele internaționale din Germania, Elveția, Canada, Italia, Polonia, Ungaria, Bulgaria, România, Rusia.

În anul 2001 Clubul de dansuri sportive “Codreanca” devine campion absolut la Campionatul European ce a avut loc în Republica Cehă și la Campionatul Internațional care a avut loc în Germania.

Un alt premiu Formația “Codreanca” îl ia la Campionatul European care a avut loc în aprilie 2002 în Olanda.

Actualmente CDS “Codreanca” îl frecventează circa 1000 de tinere talente. Prezența clubului pe arena internațională, dăruie dragoste, cultivă frumosul.

IDSF WM Der Standardformatio in Berlin (The International News Tanzsportmagazin. – 2002. – Jan.-Feb. (Nr. 1). – P. 22-23.

“18 Formationen aus elf Nationen nahmen am Wettkampf teil, zwölf Teams erreichten die Zwischenrunde. Kodryanka Kishinev, die Titelanwärter aus Moldawien, präsentierten eine rundum perfekte Vorführung. Vorführung deshalb, weil bereits in der Vorrunde einige Fachleute die

Diskussion darüber entbrannt hatten, ob nun der perfekte Durchgang mit exakten Reihen Linien und Linien und schnellen Bilderwechselln bewertet werden sollte, aber mit einem sehr sichtbaren Einschlag ballettechnischen Tanzens, oder ob das für Westeuropäer eher typisch harmonische, sportliche Tänze den Zuschlag erhalten müsste. Dieser Punkt sollte erst im Finale geklärt werden.

... Unmittelbar danach folgten die Braunschweiger, die sich damit kaum einen ungünstigeren Zeitpunkt hätten aussuchen können. Motivierter und etwas selbstsicherer wirkten sie – welch ein Gegensatz zu den Moldawirrn. Man sah sportliches Tanzen auf höchstem Niveau. Weich, geschmeidig, voller Harmonie und trotzdem in schnellen, geschlossenen Bildern. Eine Stilart, die außer dem BTSC kaum eine andere Mannschaft zu präsentieren vermag. Leider zeigten die amtierenden Deutschen Meister nur 90 % ihres Könnens. Schade !”

Marcus Hajek

**DEMONSTRATIE WERELDKAMPIOEN
FORMATIEDANSEN CODRYANCA UIT MOLDAVIË
(Wijchens Weekjournaal. – 2002. - 18 januari (Nr.
3). – P. 16.)**

Ieder jaar wordt door de organisatie van Wijchen Swingt Internationaal een demonstratiepaar uitgenodigd. In de tiende editie van dit dansevenement hebben Menno en Kluver maar liefst 8 demonstratieparen

uitgenodigd die allemaal wereldkampioen zijn. Het betreft de wereldkampioen formatiedansen Standaard Codryanca uit Moldavië. Door de vele showelementen in het formatiedansen zal hun spectaculaire demonstratie u nog lang bijblijven.

Dit formationteam presteert al jarenlang in de top van de wereld. Op 3 november 2001 werden zij Europees kampioen formatiedansen Standaard. In Berlijn is Codryanca op 8 december 2001 wereldkampioen geworden. Daarbij werden de Duitse teams Braunschweiger TSC en 1 TC Ludwigsburg verslagen. Op dit toernooi werd het Nederlandse team Moving Actions uit Waalwijk verdienen vijfde. Ook het Voetisch Formation Team uit s’-Hertogenbosch wist in de halve finale een goede prestatie neer te zetten.

De groep sportieve dansers “Codryanca” uit de Republiek Moldavië (geleid door Svetlana en Petru Gozun) heeft al vele internationale competities gewonnen. Het verhaal begon in 1972 met de organisatie van de eerste “All Union Festival of saloon dances”. De strijd moest worden aangebonden met een ander formatieteam uit Kishinev. Sinds 1975 is Codryanca de onbetwistbare nummer 1 van Moldavië.

In 1991 werd Codryanca kampioen van de Sovjet Unie tijdens de eerste en tevens laatste danswedstrijd van de USSR. Vanaf die tijd doet Codryanca altijd mee in de finales van de meest belangrijke Europese-en wereldkampioenschappen. Na 20 jaar volledige dominantie van Duitse formatieteams wist Codryanca in 1997 voor het eerst wereldkampioen te worden. Een jaar later werden zij Europees kampioen met een compositie gebaseerd op het “Spartac” ballet. Tijdens de wereldkampioenschappen in 1999 werd het team vierde. In het jaar 2000 werden zij wederom Europees kampioen en 2e op de wereldkampioenschappen.

In Olympic Sportcentrum kunt u op 19 en 20 januari dit grandioze formationteam bewonderen met hun shows.

BASARABENI ÎN LUME

Un fiu devotat al Basarabiei

Ultimii doisprezece ani ne-au dat prilejul unor reîntâlniri spectaculoase cu marii exilați basarabeni: Sergiu Grossu, Paul Goma, Eugen Coșeriu, Nicolae Lupan, Nina Iășcinschi ș.a., dar nu toți au avut parte de o primire la cel mai înalt nivel. Fiindcă motivele plecării lor, motivele autoexilării au fost diferite. Nu mă voi referi la toți, voi spune doar despre Sergiu Grossu că el acceptă să treacă Prutul și să pășească pe pământul Basarabiei lui dragi, doar cu o singură condiție, atunci când aici nu va fi nici urmă de comunism. Este un principiu pe care și l-a impus atunci când a trecut Prutul în 1940. Și nu există nici președinți, nici ordine, nici altă ispită lumească, care să-l facă să încalce acest principiu.

Totuși, el este unul din puținii basarabeni care a revenit acasă nu numai prin opera sa editată la Chișinău, dar și prin crearea unui Centru Internațional de Cultură pentru Copii și Tineret, printr-un Concurs literar de inspirație creștină, prin donațiile de carte pe care le face regulat pentru bibliotecile din Moldova.

“Omul niciodată nu îmbătrânește. Omul înaintează în vârstă”. Aceasta este fraza preferată a celui mai mare filozof pe care l-a dat Basarabia în sec. XX. Opera lui ne permite să afirmăm cu certitudine acest lucru. Publicând din frageda copilărie în revista Liceului “Ion Creangă” *Aurora* (1935-1936), redactând la 17 ani o revistă proprie, *Flori de stepă* (1938), el, timp de 21 de ani a publicat la Paris, în limba franceză, prestigioasa revistă *Catacombes*. Atașamentul pentru publicistică se manifestă plenar pe parcursul anilor, atunci când scoate revista *Iisus Biruitorul* (1976), când începe să tipărească la Paris revista *Le*

Devoir du Souvenir (1998) și fondează la Chișinău revista pentru copii *Universul credinței* (1999).

A debutat firesc pentru un român, cu versuri, fiind unul din cei mai apreciați tineri poeți. Revista *Viața Basarabiei*, în mai multe rânduri a găzduit scrierile lui, iar Pan Halippa îl considera moștenitorul său spiritual. Cartea de debut *Mustar*, a apărut în 1940. Este foarte important faptul că scrisul lui a fost într-o permanentă ascensiune – de la poezia lirică adolescentină, el trece la poezia satirică, radicalizatoare, în care accentele politice alternează cu cele morale și sociale. Atunci, când în lagăr, nu avea toc și hârtie, a compus poezie în gând, memorizând fiecare rând, astfel încât, la ieșirea din închisoare, să le poată așterne pe hârtie și să ne dea versuri de o profunzime impresionantă. Pas cu pas, a ajuns la versurile de inspirație creștină, fiindcă cimentarea lui spirituală s-a făcut în planul descoperirii credinței și a lui Dumnezeu. Poezia lui de inspirație creștină nu este didacticistă, moralizatoare sau ostentativ-propovăduitoare, ea este o poezie a esenței umane care, găsindu-și axa spirituală, încearcă să descopere și pentru alții Lumina Marelui Adevăr.

Sergiu Grossu s-a născut la 14 noiembrie 1920, în satul Cubolta, județul Bălți din Basarabia. Pentru activitatea sa anticomunistă din timpul celui de-al doilea război mondial (a fost redactor la ziarul *Basarabia* și *Transnistria*, editate de Serviciul Gazetelor din Ministerul Propagandei), pentru faptul de a fi refuzat să fie profesor – ca licențiat în filozofie și în filologia modernă – în școlile unui regim ateu, precum și pentru lupta sa misionară “ilegală” în cadrul mișcării ortodoxe “Oastea Domnului”, a fost persecutat, arestat și

condamnat la 12 ani de temniță grea. Odată ce a fost eliberat, în urma unui decret de grațiere și după ani grei de activitate în întreprinderi și șantiere de construcție, reușește să se refugieze în Franța, la Paris, împreună cu soția sa — ea însăși fostă deținută politică, nepoată pe linie maternă a lui Iuliu Maniu, — unde se consacră apărării creștinilor din România și din celelalte țări comuniste, pledând pentru hegemonia cauzei lui Hristos în lume.

Marele scriitor rus, F. Dostoievski scria, că nici o revoluție nu costă cât o lacrimă de copil. Și atunci, mă gândesc la cartea-document *Copiii Gulagului*, semnată de minunatul filozof, scriitor și ostaș al creștinătății Sergiu Grossu, care este o încercare de a aduna la un loc aceste lacrimi și de a reconstitui tabloul unei mari tragedii a sec. XX. Dacă Aleksandr Soljenițin a scris despre Gulagul celor maturi, în afara interesului public a rămas tragedia copiilor. Drama sufletului nevinovat, pedepsit pentru niște fapte pe care nu le-a comis și sacrificat în numele unui ideal pe care el nu și l-a ales. Dacă ne imaginăm simplu, în spiritul filozofilor antici, că fiecare om este un univers, atunci câte universuri umane au pierit arse în iadul Gulagului.

Epocile se schimbă, oamenii sunt obișnuți să uite cele rele, ar fi, însă, o nedreptate să trecem peste suferința inocenților. Această carte a lui Sergiu Grossu o văd ca pe o lumânare aprinsă a conștiinței în memoria celor pierduți în uitare și pedepsiți pe nedrept de regimul diabolic comunist.

Recăpătându-și cetățenia română, Sergiu Grossu își dă toate silințele să fie prezent în viața patriei, prin crearea Fundației Foștilor Deținuți Politici "Nicoleta-Valeria Grossu", prin lansarea editurii "Duh și Adevăr" și prin înființarea Asociației "Centrul de Cultură Creștină Nicoleta-Valeria Grossu". La Chișinău a pus bazele Centrului Internațional de Cultură pentru Copii și Tineret "Sergiu Grossu".

Iurie Colesnic

* * *

Aflat de doisprezece ani la Universitatea Provence din Aix-en-Provence, Franța, profesorul și directorul Departamentului de Lingvistică Comparată a Limbilor Romanice și Română, Valeriu Rusu continuă să trăiască cu gândul și fapta acasă, la Patria sa spirituală. Domnia sa înțelege că primii pași spre integrare și cunoaștere a Moldovei în lume o reprezintă cultura. Credem, că profesorul Valeriu Rusu a reușit să-și trăiască visul dorit, adică poezii basarabeni traduși în Franța, să se întâlnească cu cei cărora le cunosc și le traduc opera.

Numărul 9 din anul 1999 al revistei *Limba Română* găzduște o neobișnuită retrospectivă paralelă: una reconstituind aspecte ale săptămânii românești basarabene desfășurată în Franța în perioada 4-11 mai 1999, și alta — crâmpie vechi și proaspeta din activitatea distinsului basarabean Valeriu Rusu și ale relațiilor moldo-franceze.

Oferim în continuare desfășurarea acestei vizite ale personalităților culturii basarabene în Franța, spicuiind unele impresii chiar de la membrii acestei delegații:

“La aeroport, a fost o emoționantă întâlnire cu ambasadorul Republicii Moldova

în Franța, dl Mihai Popov, cu dna Maria Bieșu, care urma să se întoarcă la Chișinău cu avionul nostru. Peste numai câteva minute, ne reîntâlnim cu vechii și dragii noștri prieteni, dl profesor Valeriu Rusu, dna Aurelia Rusu, grație cărora avem norocul să vedem Franța.

Recital de poezie la Ambasada României din Paris, Salonul de Aur. Participă întreaga noastră "echipă": acad. Mihai Cimpoi, poezii Iulian Filip, Ion Hadârcă, Grigore Vieru și subsemnatul, criticul literar Ana Bantoș, redactorul-șef al revistei "Limba Română" Alexandru Bantoș. Moderator – dl Valeriu Rusu. Se vorbește doar în română – francezii care ne-au onorat cu prezența ne cunosc bine limba.

În aproximativ o jumătate de oră, cu un superb microbuz, la volanul căruia este dl profesor Valeriu Rusu, ajungem la Aix-en-Provence, un oraș frumos, cu vechi tradiții culturale, spirituale (Catedrala – din sec. al XI-lea; aici s-a născut marele pictor Paul Cézanne; aici au studiat dreptul Emile Zola, poetul Frédéric Mistral, întemeietorul mișcării "felibrilor", prieten al lui Vasile Alecsandri ș.a.).

Ora 15⁰⁰. Serata de poezie la Facultatea de Litere din Aix-en-Provence. Studenții francezi (mulți dintre ei – traducători în volumul **Ecouri poetice din Basarabia**), rectorul Universității Provence, profesori, doctoranzi (din Basarabia și din țară) O întâlnire de neuitat care – lucru neobișnuit pe aici – a durat cinci ore! Tinerii noștri prieteni francezi m-au impresionat mult: frumoși, sensibili, culti, talentați, cu bun-simț. Ne-am înțeles foarte bine când în română, când în "româno-franceză". "Ai noștri tineri" în Franța nu mai sunt, constat cu bucurie, cei din cunoscuta poezie a lui Eminescu. Ei muncesc mult, învață serios, în speranța că întorcându-se acasă, efortul lor va fi apreciat. Tinerii noștri, acei care știu ce au de făcut cu timpul lor în Franța, nu au nici un fel de complexe în fața Occidentului.

Sper că ei vor contribui în mod decisiv la integrarea noastră în Europa" – încheie poetul Vasile Romanciuc

Concluziile criticului literar Ana Bantoș ne reamintesc de:

"Zbaterea basarabeanului Valeriu Rusu pentru a face posibilă comunicarea între cultura românească, inclusiv cea din Basarabia, și cultura franceză prin intermediul unor tineri studiosi, deschiși și receptivi la asemenea inițiative, este un act de mare dăruire și curaj ce nu încapă în superlativale limbii române și nici în acele ale limbii franceze. Abia la Paris conștientizezi ce înseamnă să vii dintr-o margine de fost imperiu sovietic, ermetizat pentru tot ce include noțiunea de Occident, și pătrunzi semnificația gestului plin de generozitate al unui Valeriu Rusu, care și-a asumat responsabilități deloc ușoare. Am sesizat acest lucru fiind martoră la vibrațiile sale interioare pe parcursul zilelor cât am fost la Universitatea Provence, când ne însoțea pretutindeni, aflat parcă într-un zbor ușor de pasăre căreia nici să-i pese de toate câte le-a avut de înfruntat într-o viață zbuciumată de om, în care a încăput refugiul în propria sa țară, iar apoi, în patria sa adoptivă, Franța, ani lungi și grei de închidere în sine, când nu știa nimic despre soția sa Aurelia și fiica Romanita rămasă la București, pierderea părinților și a fratelui, bucuria amară a revenirii (după 50 de ani) la locurile natale de pe malul Nistrului. Din toți patru câți au plecat în lumea largă siliți de împrejurări, a rămas singurul care a avut șansa de a-și revedea satul copilăriei. Iar o bucurie dacă nu o poți împărți cu cei care ar trăi-o cu aceeași intensitate, este greu de suportat. Poate că vocația de a aduce bucurii altora acoperă cel puțin parțial golul lăsat de pierderile irecuperabile.

După atâta durere profesorul Valeriu Rusu vede: o mare bucurie pentru noi să ne întâlnim la Paris și nu oriunde, ci în casa României, Ambasada României de la Paris, în această splendidă sală a Centrului Cultural Român, să-i avem printre noi pe frații noștri din Basarabia, profesori, poeți, oameni de cultură, oameni de suflet – dl Mihai Cimpoi, dl Grigore Vieru, dl Vasile Romanciuc, dl Iulian Filip, dl Ion Hadârcă, dna Ana Bantoș, dl Alexandru Bantoș.

Motivul întâlnirii este apariția Antologiei bilingve intitulată **Ecouri poetice din Basarabia**.

De ce am ales poezia și de ce am ales Basarabia?

După 52 de ani de absență, am reușit, acum doi ani și ceva, să revăd țara mea natală, satul părinților mei, datorită unei invitații din partea Universității de Stat din Chișinău.

Acum șapte intelectuali din Republica Moldova sunt la Paris și de aici vor merge în Aix-en-Provence. Deja pe biroul meu din Aix se află invitațiile pentru 12 francezi ca să petreacă trei săptămâni la Chișinău.

*Din ce în ce mai mult Basarabia intră în circuitul relațiilor culturale franco-române. Atunci, cu trei ani în urmă, la revenirea în satul natal a apărut ideea de a pregăti împreună cu tinerii studenți francezi, care se interesează de poezia și literatura română, o ediție realizată de un singur traducător cu renume n-ar fi fost atât de importantă pentru noi. Faptul că 50 de studenți s-au aplecat asupra volumelor lui Gr. Vieru, V. Romanciuc, I. Filip, I. Hadârcă, asupra excelentei lucrări *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia* de M. Cimpoi și au tradus în limba franceză textele extraordinar de frumoase ale poeziei basarabene, m-a încurajat și iată rezultatul.*

Cu ajutorul unor oameni de suflet din Basarabia, — sunt obligat să pronunț numele lui Serafim Urecheanu, Primar General al Municipiului Chișinău, care a subvenționat apariția antologiei — acest volum realizat la Aix-en-Provence a fost publicat la Chișinău.

Ce exemplu mai frumos de cooperare frățească poate fi între țările noastre latine, România, bineînțeles și Basarabia, și Franța? Țin să vă aduc aminte că ne aflăm în cea mai frumoasă lună, în luna artei, în luna care a fost marcată de un mare scriitor român, Vasile Alecsandri.

În luna mai 1878 Vasile Alecsandri a fost încoronat aici, în Provența, pentru frumosul său poem «Ginta latină». Așa se încheie alocuțiunea distinsului profesor, unde ceea ce simți nu se poate exprima prin cuvinte.

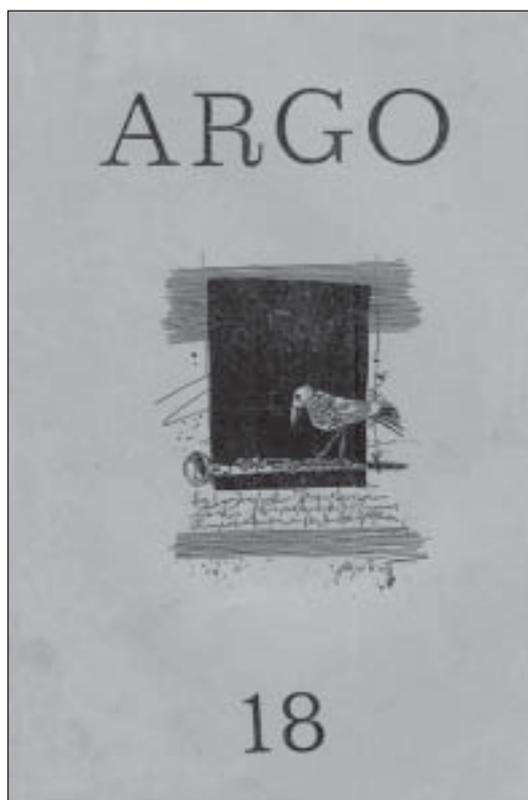
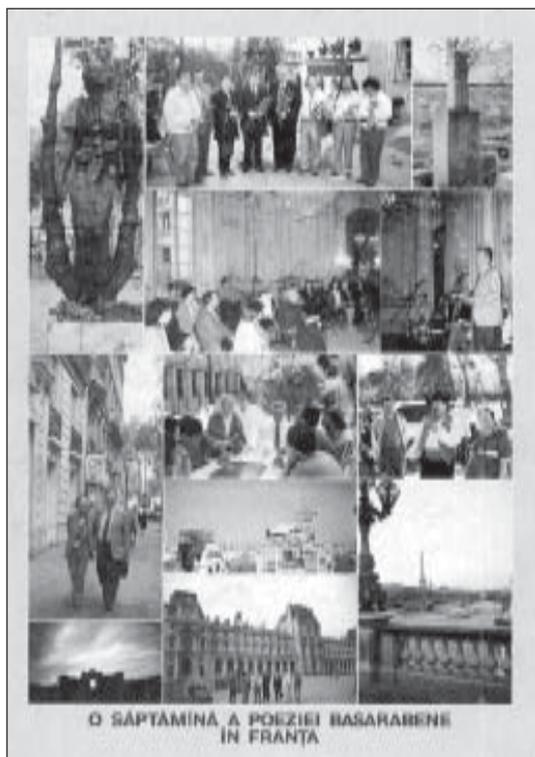
Poetul Grigore Vieru vine cu constatarea defintorii personalității sale. *“În iunie 1989 am avut norocul să particip, în componența unei delegații de scriitori, la comemorarea lui Eminescu în țară, unde veniseră traducătorii lui Eminescu din toată lumea — Italia, Germania, Franța, America, Anglia, Rusia, Turcia. La mănăstirea Putna preotul stareț a făcut o slujbă întru pomenirea lui Ștefan cel Mare și a lui Eminescu. În fața mormântului domnitorului am aprins cu toții câte o lumânare, și scriitorii din țară, și cei străini. Mare ne-a fost mirarea când l-am văzut stând cu o lumânare aprinsă și pe turc. Și atunci mi-am zis că atâta vreme cît stă și turcul cu lumânarea aprinsă în fața mormântului lui Ștefan cel Mare nu poate să moară această minune a lui Dumnezeu care se cheamă țara Românească.*

Când am intrat în Ambasadă. Am observat în hol un bărbat cărunt, cu ochii în lacrimi, care mă tot urmărea. S-a apropiat de mine și am aflat că este consăteanul meu pe care nu l-am mai văzut de multă vreme, un fecior de mari gospodari care a pățimit, așa cum au pățimit toți gospodarii și intelectualii noștri din Basarabia. Numele lui este Grigore Covic. Atâta vreme cât există un asemenea bărbat, chiar departe de țară, în ai căriu ochi strălucesc lacrimi de dor pentru casa părinților, Basarabia noastră nu poate să moară”.

Cu regret constată Alexandru Bantos: “În persoana dnei Aurelia Rusu și a dlui Valeriu Rusu avem mari prieteni aici. Vă invidiez că sunt dascălii Dvs. Le-ar sta foarte bine la noi, în Basarabia, pentru că este acută nevoie de ei. Dar, întrucât toți sunteți buni, harnici și simpatici ca și tinerii basarabeni, acceptăm ca ei să rămână aici și să muncească pentru binele latinității”.

În final academicianul Mihai Cimpoi consemnează, că: rămân nu cei care sunt împotriva culturii, rămân, totuși, acei care fac ceva pentru cultură și țară.

Alexandru Lungu: ARGO

Stabilit de mulți ani în Germania, la Bonn, renumitul poet basarabean Alexandru Lungu, pe lângă excelentele volume de versuri proprii ce se publică, uneori în ediții bilingve, a mai inițiat și editarea pe cont propriu a revistei literar-artistice ARGO. În cele peste 20 de numere scoase până în prezent au fost publicați mulți autori din Republica Moldova: Andrei Burac, Alexei Colăbneac, Alexandru Doni ș.a. Despre revista sa pe care o culege, o machetează, o tirajează și o leagă singur, tot el trimițând-o punctual confrăților din diasporă, Alexandru Lungu scrie:

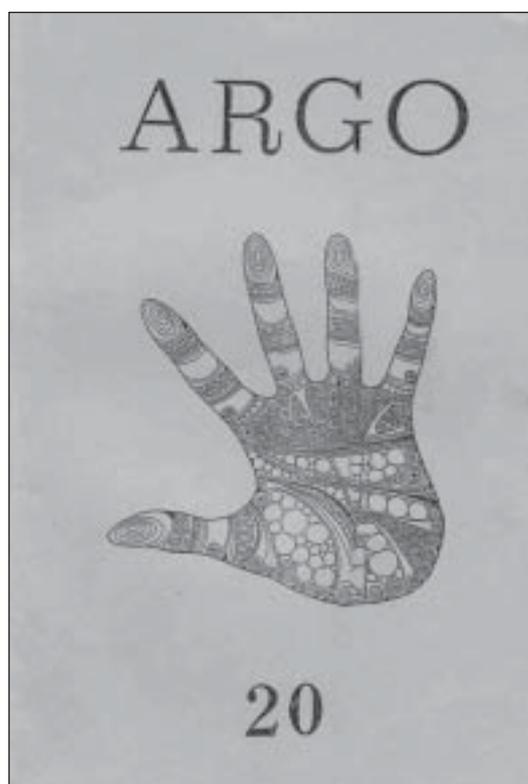
– ARGO este corabia de hârtie pe care călătoresc poeți și artiști români în afara granițelor țării

– ARGO își aruncă ancora în porturile cititorilor de două ori pe an – și anume de solstiții

– ARGO nu se pune în vânzare și nu se lasă cumpărată, ci se dăruie celor dornici de a o citi

– ARGO își alege nu numai colaboratorii, ci și cititorii, aceștia din urmă, din pricina tirajului mărginit de munca artizanală, nu pot fi decât puțini, dar aleși.

Biblioteca Națională întreține o strânsă corespondență cu Alexandru Lungu și deține în serviciul de carte rară, o frumoasă colecție de ARGO și de cărți de poezie de-ale lui Alexandru Lungu.

SPORT

În Republica Moldova sportul a fost un convingător exemplu în aspirația de evidențiere și recunoaștere a imaginii. Acest domeniu stabilește nivelul de pregrătire și perspectivele tinerei generații. La capitolul acesta putem aminti străduința lui Andrei Catană, numit Casparov din Orhei, participant la campionatele republicane și internaționale de la vârsta de 11 ani, fiind câștigătorul a 17 medalii și trofee ale acestor competiții. Cu regret, a menționat Vladimir Catană, care este tatăl și antrenorul băiatului, din cauza unor probleme financiare, în ultimii ani Andrei Catană a ratat participarea la mai multe campionate mondiale, cel mai important fiind Mondialul de la Roma din decembrie 1998.

Succesele nu s-au lăsat mult așteptate. Curând Andrei Catană a câștigat medalia de aur la Campionatul Mondial la jocul de dame pe 64 de pătrățele, desfășurat în luna august 1999 la Alușta (Crimeea). La Campionat au participat 38 de sportivi din 13 țări. Andrei a câștigat mai multe puncte în partidele cu Ricu Izmetov din Ufa și Valeri Beloseev din Kiev și a ieșit în finală împreună cu Oleg Polikarpov din Simferopol, fiecare având câte 13 puncte. Astfel a fost nevoie de un suplimentar din trei semipartide, pentru ca Andrei să obțină victoria cu scorul de 5:1.

Succesele tinerilor sportivi moldoveni continuă în Turcia. Șase sportivi din Republica Moldova au urcat pe podiumul de premiere la ediția din 1999 a Jocurilor

Balcanice la atletism, care s-au desfășurat la Istanbul.

Ne-au bucurat victoriile lui Alexei Scutaru, care a câștigat cursa de alergări la distanța de 5000 de metri. Natalia Nijelskaia (alergări la 1500 metri), Ina Gliznuța (sărituri în înălțime) și Iroslav Mușinski (3000 metri cu obstacole) s-au clasat pe locurile doi. Roman Rozna (aruncarea discului) s-a învrednicit de distincția de bronz a Balcaniadei. În clasamentul general pe echipe formația feminină și cea masculină a Republicii Moldova s-au situat pe locul șase, un rezultat bun luând în considerare împrejurările de activitate și cantonament.

După câțiva ani în care reprezentanții uneia din cele mai onorate probe ale sportului moldovenesc, caiac-canoe, au ratat podiumul în mai toate competițiile internaționale, iată a venit și primul succes. Andrei Plăcintă și Victor Reneischi au cucerit medalia de bronz la distanța de 500 metri, în cadrul etapei a doua a Cupei Mondiale care s-a desfășurat la Poznan (Polonia). Cei doi s-au calificat și în finala cursei de 1000 metri, terminând pe poziția a șasea. Școala de lupte clasice anual este medaliată ori de câte ori își anunță prezența.

Ultimele succese ale echipei formate din 10 sportivi din Republica Moldova sunt cele de la Zilele Olimpice ale Tineretului din Europa în or. Murcia (Spania, 2001) unde judocana Irina Erhan (16 ani) a fost menționată cu medalia de aur, iar Dorel Iurcu (judocan) medaliat cu bronz.

BIBLIOGRAFIE

ACHIM, VIOREL. Țiganii din România [exilați în Transnistria] în timpul celui de-al doilea război mondial // *Revista istorică.* – 1997. – Nr. 1-2. – P. 53-59.

ANDREESCU, GABRIEL. Relațiile României cu Republica Moldova = Romania's Relations with the Republic of Moldova / **Gabriel Andreescu, Valentin Stan, Renat Veber** // *Studii internaționale.* – 1995. – Nr. 1. – P. 1-25. [Text: rom., engl.]

ANDRIEȘ, S.V.; LEAH, N.M. Počvenaâ diagnostika azotnogo pitaniâ ozimoi pšenicy na orošaemom černozeme obyknovennom Respubliki Moldova // *Agrohimiâ.* – 1992. – Nr. 1. – P. 30-39. – Bibliogr.: 5 tit.

ANTIM, CORNELIU. Suita basarabeană: [pictura lui Iurie Platon, exponent al "Grupului celor zece" la București] // *Pro Basarabia și Bucovina.* – 1996. – Ian (Nr. 10). – P. 14.

Aurel David – creatorul "Arborelui Eminescu" [un tablou legendar și universal] // *Opinia.* – 1996. – 12 aug. – P. 1,2.

BÂRSAN, VICTOR. Procesul Ilașcu. Carte Albă a Comitetului Helsinki Român / **Victor Bârsan.** – București: EFCR, 1994. – 117 p. - ISBN 973-9155-28-6.

BERRZMAN, SUE E. Hidden challenges to education systems in transition economies / **Sue E. Berrzman.** – Washington: *The World Bank*, 2000. – 133 p. – (A World free of povertz). – Bibliogr.: P. 126-129. – ISBN 0-8213-4813-2. – Din conț.: [Sistemul de învățământ în Republica Moldova].

Besarabskite b'lgari za sebe si / s'staviteli Pet'r-Emil Mitev, Nicolai Červenkov.- Sofia, 1996. – 317 p. – ISBN 954-8872-05-6.

BIKIR, NATALIA. Natalia Bikir: [La Moldavie í travers peinturé] / **Natalia Bikir.** – [S.I.]: FUS-ART, 1999. – 48 p. – [Imprimat în Spania]. – ISBN 2-912527-28-7.

BLAJ, ILIE. Unele consecințe ale reformei agrare în Republica Moldova // *Economistul: supl.: studii de economie teoretică și aplicată.* – 1995. – 31 mai. – P. 1,4.

BOHLEN, CELESTINE. New Alliance Highlights Ebb of Russian Clout // *The New York Times.* – 1999. – 2 mai. – P. 16.

BOLLAG, BURTON. Moldova becomes first of the former Soviet Republics to charge tuition // *Chronicle of Higher Education.* – 1999. – 5 febr. – P. 46A.

BOLLAG, BURTON. Poverty prompts many academics in Moldova to solicit bribes for goob grades // *Chronicle of Higher Education.* – 1998. – 18 sept. – P. 53A.

BOLUN, ION. Cu privire la dezvoltarea sistemelor de transfer de date în Republica Moldova // *Creștere economică, dezvoltare, progres: sesiune jubiliară de comunicări șt., 24-25 nov. 2000.* – Cluj-Napoca, 2000. – P. 121-123.

BRAN, MIREL. La Moldavie doit faire face í la colčre deses habitants contre le régime communist // *Le Monde.* – 2002. – 17 febr. – P. 7.

BRAN, MIREL. Les Moldaves ne veulent plus parler russe // *Le Monde.* – 2002. – 14 mart. – P. 17.

BRAN, MIREL. L'opposition moldave reęe d'aprčs-communisme et d'Europe // *Le Monde.* – 2002. – 3 apr. – P. 7.

BRAN, MIREL. Turbilences en Moldavie, tension Moscou — Bucarest // *Le Monde.* – 2002. – 9 mart. – P. 19.

BRĂTEANU, GHEORGHE I. La Bessarabie: Droits nationoux et historique / **Gheorghe Brăteanu;** edition argumentée par Florin Rotaru. – Bucarest: Semne, 1995. – 208 p.

BRĂTEANU, GHEORGHE I. La Moldavie et ses frontičres historiques / **Gheorghe Brăteanu;** edition argumentée par Florin Rotaru. – Bucarest: Semne, 1995. – 121 p.

BREZIANU, ANDREI. Historical Dictionary of the Republic of Moldova / **Andrei Brezianu.** - Lanham, Maryland, London: *The Scarecrow Press, Inc.,* 2000. – 274 p.

BRUHIS, MIHAIL. Republica Moldova: De la destrâmarea imperiului sovietic la restaurarea imperiului rus / **Mihail Bruhis;** Pref. de Florin Constantiniu; Ed îngrijită de Florin Rotaru. – București: Semne, 1997. – 296 p. – ISBN 973-9318-09-6.

BRUCHIS, MICHAEL. Republica Moldova: Quo vadis: oportunism-naționalism-șovinism / **Michael Bruchis.** – Tel Aviv: Papyrus, 1999. – 256 p.

BRUCHIS, MICHAEL. Republica Moldova: Quo vadis: oportunism-naționalism-șovinism / **Michael Bruchis;** coord. col.: Mihai Retegan; red.: Mariana Avanu Marcu; Cop. col.: Floarea Țuțianu.

– București: Editura Fundației Culturale Române, 1999. – 323 p.— (Col. Istorie). — ISBN 973-577-263-9

BUGA, ION. O limbă maternă – un alfabet // *Dacia literară.* – 1996. – Nr. 2. – P. 12-17.

BUGA, ION. Știința juridică și demnitatea limbii // *Dacia literară.* – 1996. – Nr. 1. – P. 39-41). – (Comunicarea susținută la conf. șt. “Limba română este numele corect al limbii noastre” de la Chișinău din 20-21 iunie 1995).

BUKIU, JEAN. Ilie Ilașcu: [omagiul patrioților români de la Tiraspol] // *Cuvântul românesc.* – 1996. – Apr. (Nr. 237). – P. 19.

BURAC, TATIANA. Vegetația complexului lacustru “Manta” din lunca Prutului – Republica Moldova = La végétation du lac Manta – République Moldova / *Tatiana Burac, Dumitru Mititelu // Studii și cercetări: vol. 8.* – Piatra Neamț, 1996. – P. 289-294. – Bibliogr.: 4 tit.

CALANCEA, LILIA. Problemy nacional’nyh otnošenij v Moldove // *Sovet Evropy i Rossiâ.* – 1999. – Nr. 5. – P. 44-45.

* **CALOTĂ, ION.** Ortografia românească în Basarabia // *Arhivele Olteniei.* – 1995. – Nr. 10. – P. 79-85.

° **CARA, ELENA.** Investițiile în capital uman – bază a relansării economice = The investment in the human resources – base for economic recovery / *Elena Cara, Margareta Vozian // Investițiile și relansarea economică = Symposium on investments and economic recovery: simpoz. int., 24-26 may 2001.* – București, 2001. – P. 69-70.

CATARAGA, TUDOR. Old Man with a Child / A Brief Introduction to 2001 China Changchun International Sculpture Symposium. – Changchun City, 2001. – P. 9.

CAZACU, MATEI. La famille et le statut de la femme en Moldavie (XIV-e – XIX-e siècles) // *Revista de istorie socială: 1997-1998.* – Iași, 1999. – P. 1-16. – Bibliogr.: 18 tit.

° **CĂRARE, VIORICA.** Koncepcyâ promyslennoj politiki / *Viorica Cărare.* – Volgda, 2000. – 20 p.

* **CHÂTELOT, CHRISTOPHE.** La Moldavie et la Transnistrie separatiste ont signé un memorandum pour normaliser leurs relations // *Le monde.* – 1997. – 10 mai.

CHINN, JEFF; ROPER, STEVEN D. Ethnic Mobilization and Reactive Nationalism: The Case of Moldova / *Jeff Chinn, Steven D, Roper // Nationalities Papers.* – 1995. – lun. (Nr. 2). – P. 291-326.

CHINN, JEFF; ROPER, STEVEN D. Territorial Autonomy in Gagauzia // *Nationalities Papers.* – 1998. – V. 26, nr. 1.- P. 87-102.

** **CHOMETTE, GUY-PIERRE.** La Moldavie tentée par l’ Ouest, tenue par l’ Est // *Le Figaro.* – 1998. – 16 iun. – P. 2.

CIMPOI, MIHAI. “Nu există limbă moldovenească, există doar un grai moldovenesc”: [interviu cu Mihai Cimpoi, președintele Uniunii Scriitorilor din RM] / *cons. Dumitru Chirilă // Familia.* – 1994. – Nr. 1. – P. 49-51.

CIMPOI, MIHAI. O istorie deschisă a literaturii române în Basarabia / *Mihai Cimpoi; cop. de I. Dorian.* – Ed. a 2-a.- Galați: Porto-Franco, 1997. – 460 p. – ISBN 973-557-446-2.

CIMPOI, MIHAI. Spre un nou Eminescu: dialog cu eminescologi și traducători din întreaga lume / *Mihai Cimpoi; cop. de Daniel Nicolescu.* – București: Editura Eminescu, 1995. – 256 p. – ISBN 973-22-0384-6.

CIMPOI, MIHAI. Un cavaler al orei 25: Alexandru Lungu [poet român, născut la Cetatea-Albă, emigrat în Germania] // *Viața românească.* – 1996. – Nr. 9-10. – P. 32-36.

CIOCAN-IVĂNESCU R. Notes pour servir l’histoire des Arméniens de Moldavie (XVI-e - XVII-e siècles) d’après la “Descriptio Moldaviae” du prince Démètre Cantemir // *Ani: Anuar de cultură armeană (1995-1996).* – București, 1997. – P. 137-142.

CIORĂNESCU, GEORGE. Bessarabia: Disputed Land Between East and West / *George Ciorănescu; cop. de Vasile Olac.* – București: Editura Fundației Culturale Române, 1993. – 354 p. – ISBN 973-9155-17-0.

* **CIORĂNESCU, GEORGE.** Rusificarea Basarabiei românești // *Memoria.* – 1995. – Nr. 16. – P. 32-41; Nr. 17. – P. 30-38; Nr. 18. – P. 13-18.

CIURUNGA, ANDREI. Lacrimi pentru Basarabia: 1940-1995 / *Andrei Ciurunga.* – București: Editura Cucuteni, 1995. – 112 p. – ISBN 973-96731-6-3.

° **COBZARI, LUDMILA.** The role of the financial system in restructuring of economy / *Ludmila Cobzari, Victor Sula // Managementul tranziției: seminar int. 2000.* – Târgoviște, 2000. – P. 212-214.

COJOCARU, GHEORGHE E. Integrarea Basarabiei în cadrul României (1918-1923) / *Gheorghe Cojocaru; cop. de G.E. Cojocaru.* – București: Semne, 1997. – 270 p.— ISBN 973-9318-29-0.

CONSTANTIN, ION. Basarabia sub ocupație sovietică de la Stalin la Gorbaciov / *Ion Constantin.* – București: Flet Lux, 1994. – 206 p. – ISBN 973-9632-1-4.

CONSTANTIN, ION. România, marile puteri și problema Basarabiei: [1940-1947] / *Ion Constantin; cop. de Mihaela Mihalache.* – București: Editura Enciclopedică, 1995. – 310 p. – ISBN 943-45-0114-3.

CONSTANTINEANU, RAOUL. Contributions to the knowledge of Diplazontidae (Hymenoptera, Ichneumonidae) in the Republic of Moldova / **Raoul Constantineanu, Nina Savin, Irinel Constantineanu** // *Studii și cercetări*: Vol. 8. – Piatra-Neamț, 1996. – P. 417-424. – Bibliogr.: 7 tit.

CONSTANTINIU, FLORIN; SCHIPOR, ILIE. Trecerea Nistrului (1941): o decizie contraversată / **Florin Constantiniu; cop. de Mircea Muntenescu.** – București: Albatros, 1995. – 194 p. – ISBN 973-24-0281-4.

COȘERIU, EUGENIO. Ființă și limbaj: [interviu cu Eugen Coșeriu, savant, lingvist, originar din Basarabia] / cons. de **Lucian Lazăr** // *Echinox*. – 1996. – Nr. 10-12. – P. 3-6.

COȘERIU, EUGENIO. Introducere în lingvistică / **E. Coșeriu; trad. Elena Ardeleanu, Eugenia Bojoga; cuv. înainte de Mircea Borcilă; graf. și cop. de Octavian Bour; coord. col. Marian Papahagi, Liana Pop.** – Cluj: Editura Echinox, 1995. – 143 p. – (col. Theorie).

COȘERIU, EUGENIU. Lingvistică integrală: interviu cu **Eugeniu Coșeriu** realizat de **Nicolae Saramandu / Eugen Coșeriu; red. Maria Andreescu; cop. Floarea Țuțuianu.** – București: Editura Fundației Culturale Române, 1996. – 184 p. – ISBN 973-577-057-1.

COȘERIU, EUGEN. Relația dintre lingvistica contrastivă și traducere / trad. de **Casia Cujbă** // *Analele științifice ale Universității "Al. I. Cuza" din Iași* (ser. nouă): limbi și literaturi străine: t. 1. – Iași, 1998. – P. 5-20. – Bibliogr.: 14 tit.

* **COȘERIU, EUGEN.** Sincronie, diacronie și istorie: Problema schimbării lingvistice / **Eugen Coșeriu; versiune în lb. română de Nicolae Saramandu; cop. de Mircea Dumitrescu.** – București: Editura enciclopedică, 1999. – 254 p. – ISBN 973-45-02-03-4.

COȘERIU, EUGENIU. Socio- și etnolingvistică: Bazele și sarcinile lor // *Anuar de lingvistică și istorie literară*: vol. 33, ser. B. – Iași, 1992-1993. – P. 9-28.

COTE, CATHERINE. La Moldavie s'éloigne de la Roumanie // *Liberation*. – 1994. – 1 mart. – P. 16

°**COVALENCO, ION; GODONOAGA, ANATOL.** Consideration concerning the efficiency of the systems of knowledge testing and evaluating // *Information Society: informational symposium of economic informatics, May 2001.* – București, 2001. – P. 713-718.

CRĂCIUN, V. Pierdem Basarabia?. – București: Fundația Hercules, 1992. – 176 p.

CRIHAN, ANTON. Drepturile românilor asupra Basarabiei după unele surse rusești / **Anton Crihan; trad. din lb. engl. de Dumitru Crihan; cop. de Daniel Nicolescu.** – București: Editura Eminescu, 148 p. – ISBN 973-22-0425-7.

CRIHAN, ANTON. Drepturile românilor asupra Basarabiei după unele surse rusești / **Anton Crihan.** – California, University Graphic Services, Humboldt State University, Arcata, 1990. – 124 p.

CROSNIER, MARIE-ANGE. La Moldavie: Un bon point du FMI // *Le Monde (L'Économie)*. – 1994. – 25 ian. – P. 8.

CROWTHER, WILLIAM. Ethnic Politics and the Post-Communist Transition in Moldova // *Nationalities Papers*. – 1998. – Vol. 26, nr. 1. – P. 147-164.

CROWTHER, WILLIAM. Moldova after Independens // *Current Histori*. – 1994. – Oct. (Nr. 585). – P. 342-347.

Cucuteni aujourd'hui: 110 ans depuis la découverte en 1884 du site éponyme / ed. par **Dimitroaia Gh.; Monah D.** – Piatra-Neamț, 1996. – 370 p.: il. – ISBN 973-9136-15-X.

* **CUZA, PETRU A.** Biosistemica stejarului pedunculat (*QUERCUS ROBURL*) din Republica Moldova // *Acta Botanica Horti Bucurestiensis: Lucrările Grădinii Botanice (1995-1996).* – București, 1997. – P. 141-151. – Bibliogr.: 28 tit.

DATCU, IORDAN. N. Iorga despre limba românilor dintre Prut și Nistru // *Limbă și literatură*. – 1994. – Vol. 3-4. – P. 80-85.

DERGACEV, VALENTIN. Arheologia Republicii Moldova. Retrospectivă istorică = The archaeology of the Republic of Moldavia. A retrospective View // *Thraco-Dacica*. – 1994. – Vol. 15, nr. 1-2. – P. 7-18.

***DIMA, NICHOLAS.** The Moldovan – Dnestr Republic: a geo-political game // *Journal of social Political & Economic Studies*. – 1999. – Nr. 3-5. – 37-63.

DRUȚĂ, ION. Le baton du berger // *Revue roumaine*. – 1994. – Nr. 6. – P. 36-51.

DUNLOP, JOHN B. Democratic Changes and Authoritarian Reactions in Russia, Ukraine, Belarus and Moldova // *Slavic Review*. – 1998. – Nr. 1. – P. 911-912.

** **DYER, DONALD.** Some influences of Russian on the Romanian of Moldova during the Soviet Period // *Slavic and East European Journal*. – 1999. – Spring. – V. 43, Nr. 1. – P. 85-98.

ENCIU, NICOLAE. Populația Basarabiei în perioada interbelică // *Academica*. – 1996. – Ian. (Nr. 3). – P. 7.

Étude sur la situation économique de l'Europe 2000, nr. 2/3 / préparé par le **Secrétariat de la commission économique pour l'Europe, Genève.** / New York et Genève: *Nation Unies*, 2000. – P. 32, 37, 41, 45, 51-52, 57, 67, 83, 87.

****FARRELL, MEGAN S.** *Romania: The Rough Guide / Romania & Moldova // Lybrary Journal. – 1999. – 1 mart. – P. 55.*

FASSEL, LUMINIȚA. *Limba română în teritoriile plurilingve: exemplul Basarabiei (1918-1940) // Limbă și literatură. – 1995. – Nr. 1. – P. 98-107.*

°FĂURAȘ, EUGENIA; GHINCULOV, SILVIA. *Relațiile informatice în cadrul economiei de piață // Analele Universității “Dunărea de Jos”. – Galați, 2001. – 103 p.*

FRECĂUȚAN, A.I. *Sostoânie i vozmožnye puti soveršenstvovaniâ (razvitiâ) [buhgalterskogo] uceta v Respublike Moldova / A.I. Frecăuțan, R.G. Băbălău, V. I. Eșanu // Ekonomika sel'skhozâjstvennyh i pererabatyvaûih predpriâtij. – 1996. – Nr. 4. – P. 41-45.*

° *Futuris Past multiplied by the Present: software development by the transition to a full information society / Dumitru Todoroi, Sufi Nazem, Teodor Jucan, Diana Micușă // Acta Academica. – 2000. – P. 53-62.*

GHIMPU, GHEORGHE. *“Factorul dominant care determină națiunea este limba vorbită”: interviu cu istoricul Gheorghe Ghimpu / cons. Nicolae Busuioc // Revista română. – 1996. – Nov. (Nr. 3). – P. 2-7.*

GOMA, PAUL. *Amnezia la români / Paul Goma; cop. de Francisc Kalab. – București: Editura Litera, 1995. – 237 p. — ISBN 973-43-0179-9.*

GOMA, PAUL. *“Aș vrea să-mi văd cărțile tipărite în românește, dar nu cu prețul “cumințeniei”: dialog cu scriitorul Paul Goma, originar din Basarabia / cons. Maria Spiridon // Convorbiri literare. – 1996. – Nr. 9. – P. 5-6.*

GOMA, PAUL. *Gardă inversă: roman / Paul Goma; cop. de Vasile Socoliuc. – București: Univers, 1997. – 280 p. – (Scriitori români din exil). – ISBN 973-34-0409-8.*

GOMA, PAUL. *Jurnal de căldură-mare / Paul Goma; cop. col. Dan Alexandru Ionescu. – București: Nemira, 1997. – 272 p. – (Purgatoriu: vol. 2). – ISBN 973-9177-69-7.*

GOMA, PAUL. *Jurnal de noapte-lungă / Paul Goma; cop. col. de Dan Alexandru Ionescu. – București: Nemira, 1997. – 352 p. — (Purgatoriu: vol.3). – ISBN 973-9177-69-7.*

GOMA, PAUL. *Jurnal pe sărite / Paul Goma; cuv. înainte de László Alexandru; cop. col. de Dan Alexandru Ionescu. – București: Nemira, 1997. – 304 p. – (Purgătoriu: vol. 1). – ISBN 973-9177-69-7.*

GOMA, PAUL. *Scrisori întredeschise. Singur împotriva lor / Paul Goma; ed. îngrijită de László Alexandru; cop. de Alexandru Seres. – Oradea: Editura Multiprint, 1995. – 597 p. – ISBN 973-95625-7-4; 973-96559-2-0.*

GOMA, PAUL. *Unde am greșit ? : [publicistică] // Vatra. – 1996. – Nr. 3. – P. 70-76.*

GONČAROV, OLEKSANDR. *Stan ta perspektivi rozvitku zovnišn'oekonomičnih vidnosih Respubliki Moldova // Zovnišnâ torgivlâ. – 1999. – Nr. 3-4. – P. 136-139.*

°GORTOLOMEI, DUMITRU. *Riscul acționarilor – o formă de risc financiar // Tezele științifice ale Universității “Dunărea de Jos”. – Galați, 2000. – P. 99-105.*

°GRAUR-VASILACHE, MARIA. *Unele aspecte ale terminologiei economice // Terminologia în România și în Republica Moldova. – Cluj, 2000. – P. 74-75.*

°GRIGORIEV, VSEVOLOD. *Moldavie // L'année francophone internationale. / Québec; Paris, 1994. – P. 133-137.*

HACHI, M.; PARLIKOV, V. *L'influence de la religion sur le mode de vie de la population de l'espace géographique de la République de Moldova // Analele științifice ale Universității “Al.I. Cuza din Iași: (ser. nouă): Geografie: T. 42-43. – Iași, 1996-1997. – P. 219-224. – Bibliogr.: 8 tit.*

HACMAN, SERGHEI. *Problema Basarabiei și a Bucovinei în relațiile sovieto-germane (iunie 1940 - iulie 1941). Aspecte geopolitice și geostrategice // Sargeția: vol. 25. — Deva, 1992. – P. 863-871. – (Acta muzei devensis; rez. în lb. fr.).*

HAJDU-MUHAROS, JOZSEF. *Feheroros-zorszag, Ukrajna, Moldavia / Joysef Hajdu-Muharos. – Budapest: ELTE, 1995. – 176 p.*

HAMM, MICHAEL F. *Kishinev: The Character and Development of a Tsarist Frontier Town // Nationalities Papers. – 1998. – V. 26, nr. 1. — P. 19-37.*

Handbook of world mineral trade statistics, 1994-1999. – New York and Geneva: United Nations, 2001. – P. 26, 29, 47, 60, 64, 70. – ISBN 92-1-112519-7.

HASSEL, MIKE. *Spaimă și moarte în Transnistria / trad. de Sorin Petrescu. – București: Nemira, 1996. – 207 p. – ISBN 973-569-165-3.*

HERȚA, VALERIU (Moldova) // Meždunarodna izložba “Ex libris”: 500 godina od rodenja Julija Klovića. – Rijeka, 1997. – P. 153.

HERȚA, VALERIU (Republica Moldova) // Prima expoziție internațională: Concurs de grafică mică exlibris “In memoriam Ioan Slavici”, Arad, 1998. – Arad, 1998. – P. 34-35.

HITCHINS, KEITN. *Români: 1774-1866 / Keitn Hitchins; trad. din engl. de George G. Patra și Delia Răzdolescu; cop. de Ioana Dragomirescu Mardare; coord. ser. Sorin Antohi. – București: Humanitas, 1998. – 407 p. – ISBN 973-28-0840-3.*

HITCHINS, KEITN. Români: 1866-1947 / *Keitn Hitchins*; trad. din engl. de **George G. Patra și Delia Răzdolescu**; cop. de **Ioana Dragomirescu Mardare**; coord. ser. **Sorin Antohi**. – București: *Humanitas*, 1998. – 407 p. – ISBN 973-28-0840-3.

HOFBAUER, HANNES. Bucovina, Basarabia, Moldova: (o țară uitată între Europa de Vest, Rusia și Turcia) / *Hannes Hofbauer, Viorel Roman*; trad. de **Toma Paul Dordea**. – București: *Editura Tehnică*, 1995. – 179 p. – ISBN 973-31-0868-5.

HOLBAN, EUGEN. Ostașii moldoveni: momente istorice: rolul ostașilor moldoveni în făurirea renașterii naționale și Unirii / *Eugen Holban*. – Paris: *Căpriană*, 1992. – 60 p.

HOLBAN, EUGEN. Pe marginea apariției: "Cartea neagră a comunismului" / *Eugen Holban*. – Paris: *Editura Căpriană*, 1998. – 70 p.

HOLBAN, EUGEN ȘT. Prin veacurile involburate ale Moldovei dintre Prut și Nistru: studiu cronologic. – Paris: *Editura Căpriană*, 1991.- 186 p.

HUGHES, GORDON; LOVEI, MAGDA. Economic reform and environmental performance in transition economies / *Gordon Hugnes, Magda Lovei*. – Washington: *The World Bank*, 1999. – 60 p. – *Eastern and Central Asia Pollution management Series*; (*World Bank Technical Paper, N.446*). – Bibliogr.: p. 59-60. – ISBN 0-8213-4564-8. – Din conț.: [influența reformelor economice asupra mediului ambiant în Moldova]. – P. 4, 49-53.

° Human development report 1998 / *UNDP*. – New York: *Oxford University Press*, 1998. – 228 p. – ISBN 0-19-512459-6. – Din conț.: [indicatorii dezvoltării umane în Rep. Moldova]

° Human development report for Central Europe and Eastern Europe and the CIS 1999 / *Regional Bureau for Europe and CIS of the UNDP*. – New York, 1999. – 85 p. – ISBN 92-1-126109-0. – Din conț.: [indicatorii dezvoltării umane în Rep. Moldova]. – P. 24, 48, 58, 81: tab.

****JOLY, ALAIN.** Cooperation Marcy l'Etoile Holercani (République de Moldavie) // *Lettre d'information*. – 1999. – oct.

****JOLY, ALAIN.** Les listes pour la Moldavie // *Le Progrès*. – 1998. – 15 mai.

KAKOTKIN, A. Tired of shooting (the conflict in the Dniester Region) // *Moscow News*. – 1992. – 29 mart. – 5 apr. – P. 8.

KAMM, BY HENRY. Trupele rusești se vor retrage din regiunea fierbinte a Moldovei: [trad. din ziarul "New York Times"] // *Cuvântul românesc*. – 1994. – Nov. (Nr. 221). – P. 23.

KAUFMAN, STEWART J.; BOWERS, STEPHEN R. Transnational Dimensions of the Transnistrian Conflict / *Stuart J. Kaufman, Stephan R. Bowers* // *Nationalities Papers*. – 1998. – March. – V. 26, Nr. 1. – P. 129-146.

KAUFMAN, STEWART. Un profesor american despre Republica Moldova: [int. cu *Stewart Kaufman*, profesor de științe politice de la Universitatea de Stat Lexington, statul Kentucky] / cons. **Nicolae Dima** // *Cuvântul românesc*. – 1995. – lun. (Nr. 228). – P. 17.

KING, GHARLES. Ethnicity and Institutional Reform: The Dynamics of "Indigenization" in the Moldovan ASSR // *Nationalities Papers*. – 1998. – V. 26, nr. 1. – P. 57-72.

KING, CHARLES. The ambivalence of authenticity, or how the Moldovan language was made // *Slavic Review*. – 1999. – Nr. 3-5. – P. 117-142.

KOLEV—BOSSIYA, N. Bessarabia As i Saw It: [bolgarians in Bessarabia] // *New Bulgaria*. – 1994 – Ian.-Febr. (Nr. 1-2). – P. 18-19.

KOLSTO, PAL, MALGIN, ANDREI. The Transnistrian Republic: a Case of Politicized Regionalism / *Pal Kolsto, Andrei Malgin* // *Nationalities Papers*. – 1998. – March. – V.26, N. 1. – P. 103-128.

° **LEWIS, MAUREEN.** Who is paying for health care in Eastern Europe and Central Asia? / *Maureen Lewis*. – Washington: *The World Bank*, 2000. – 34 p.: il. – Bibliogr. P. 31-34. – ISBN 0-8213-4806-X. – Din conț.: [Starea sănătății în Moldova]. – P. 15-18, 20+22, 25: tab. Nr. 1.

° **LINDEMAN, DAVID.** The evolution of pension systems in Eastern Europe and Central Asia: opportunities, constraints, dilemmas and emerging practices / *David Lindeman, Michail Rutkovski, Oleksiy Sluchynskiy*. – Washington: *The World Bank*, 2000. – 56 p. – (A World free of poverty). – Bibliogr.: p. 54-56. – ISBN 0-8213-4807-8. – Din conț.: [Evoluția sistemului pensionar în Moldova]. – P. 9, 10, 45, 49, 51-53.

LUNGU, ALEXANDRU; ZACIU, MIRCEA. Câteva întrebări pentru Mircea Zăciu: dialog despre literatură // *Argo*. - Bonn, 1998. – P. 23-27.

LUNGU, ALEXANDRU D. Moarte mărunță: roman: vol. 1 / *Alexandru Lungu*; cop. **Florin Creangă**. – București: *Viitorul românesc*, 1997. – 384 p. – ISBN 973-9172-37-7.

LUNGU, ALEXANDRU. Ochiul din lacrimă = Das auge aus der träne: [versuri] / *Alexandru Lungu*; transpunere germ. de **Sorin Anca**; graf. **Matei Șerban**. – București: *Vitruviu*, 1998. – 106 p. – ISBN 973-98287-7-9.

LUPAN, NICOLAE. Alexandru Usatiuc [luptător neînfriecat pentru reîntregirea neamului] // *Cuvântul românesc*. – 1995. – Oct. (Nr. 231). – P. 27.

LUPAN, NICOLAE. Instantanee fără retuș: "Pro Basarabia și Bucovina" 1975-1995 / *Nicolae Lupan*. – București: *Ed. Victor Frunză; Bruxelles; Nistru*, 1995. – 284 p. - ISBN 973-9120-11-3.

LUPAN, NICOLAE. Însemnări de deșărat / Nicolae Lupan. – Bruxelles: Nistru; București: Semne, 2001. – 307 p.

LUPAN, NICOLAE. Plânsul Basarabiei în nouăzeci și nouă de blesteme / Nicolae Lupan. – Paris: Pro Basarabia și Bucovina; București: Fundația "România Mare", 2000. – 114 p.

LUPAN, NICOLAE. Străin la mine acasă / Nicolae Lupan. – București: EVF; Bruxelles: Nistru, 1996. – 286 p. – ISBN 973-9120-19-9.

**MAIRE, MARIE-ANNE. L'Ecole des mines en coopération Moldavie // *Le Figaro*. – 1998. – 31 mart.

MANIC, STELIAN. Contribution to the study of urban establishment of the Republic of Moldova // *Analele științifice ale Universității "Al. I. Cuza" din Iași: (ser. nouă): Geografie: T. 42-43. – Iași, 1996-1997. – P. 237-241. – Bibliogr.: 5 tit.*

Manifestation de l'opposition pro-roumaine en Moldavie // *Le Monde*. – 2002. – 17 febr. – P. 6.

°MATEI, CONSTANTIN; CIOBANU, LIDIA. Evoluția populației și a fenomenelor demografice în Republica Moldova // *Integrarea economică a României cu Republica Moldova. – București, 1996. – P. 86-90.*

°MATEI, CONSTANTIN; CIOBANU, LIDIA. The Socio-economic transformation's development in the Republic of Moldova // *Sovremennye problemy geografii i prirodopol'zovaniâ. – Barnaul: vyp. 3. – 2000. – P. 44-52.*

MATVEEVA, T. Diplomatiâ navodit mosty čerez Dnestr: [otnošeniâ meždu Respublikoj Moldova i Pridnestrov'em] // *Meždunaronaâ žizn'. – 1997. – Nr. 6. – P. 2, 8-34.*

MEURS, WIM van. Carvind a Moldavian Identity Out of History // *Nationalities Papers. – 1998. – V. 26, nr.1. – P. 39-56.*

MISCHEVCA, VLADIMIR. The tetry of Bucharest (1812) and decline of Ottoman power in south – eastern Europe // *Revista istorică. – 1995. – Nr. 7-8. – P. 653-664.*

MITITELU, DUMITRU. Végétation des trois reserves botaniques de la vallée du Prut (République Moldova) / Dumitru Mititelu, Tatiana Burac // *Analele științifice ale Universității "Al. I. Cuza" din Iași (Serie nouă): Secțiunea II: Biologie vegetală: Vol. 41. – Iași, 1995. – P. 53-60.*

*Moldauer entscheiden über den Fortgang der Reformen // *Frankfurter Allgemeine Zeitung. – 1998. – 21 mart. – P. 8.*

°Moldova // *Human development under transition: summaries of national uman development reports for Europe and CIS. – New York, 1996. – P. 108-113; 1997. – P. 151-160; 1998. – P. 146-155.*

°Moldova // *World debt tables 1993-1994: external finance for developing countries: vol. 2. – Washington, 1993. – P. 302-305.*

°Moldova // *World debt tables 1994-1995: external finance for developing countries: vol. 2. – Washington, 1994. – P. 301-305.*

°Moldova // *World debt tables 1996: external finance for developing countries: vol. 2. – Washington, 1996. – P. 318-321.*

°Moldova // *World development report 2000 / 2001: attacking poverty. – New York, 2000. – P. 274-315: tab. Nr. 1-21.*

°Moldova // *World resources 2000-2001: people and ecosystems: the traying web of life. – Washington, 2000. – P. 243-308: tab.*

°Moldova becomes a TV crossroads "by accident" // *Transition. – 1996. – Vol. 2, Nr.8. – P. 45.*

°MOLDOVANU, GHEORGHE. English – Romanian phoxological Unit in the Procen of English Language Teaching / Gheorghe Moldovanu // *The challenge of Choice: conf. Int., 28-30 iunie 1993. – București, 1993. – P. 48-49.*

MOLDOVANU, GHEORGHE. Managementul operațional al producției – în unitățile industriale / Gheorghe Moldovanu. – București: Editura Economica, 1996. – 296 p. – Bibliogr.: p. 293-296. – ISBN 973-9198-47-3.

Naučno-družestvo na b"lgarite v Respublika Moldova // *Informacionen búletin na kulturno-prosveten cent"r "Vasil Aprilov". – 1994. – Iul. (Nr. 6). – P. 14-15.*

NEDELČEV, NENO. Besarabskite búlgari v Taraklie: (istoriâ, dialect, rečnik): (sociolingvistično izsledvane) / Neno Nedelčev. – Veliko Túrnovo, 1998. – 272 p.

°Nowhereland: [situația geografică a Moldovei] // *The economist. – 1999. – Vol. 351, nr. 8125. – P. 43.*

°OHRIMENKO, SERGHEI. Informacionnoe protivostoânie: vozmožnosti i ocenka riska / Serghei Ohrimenko, G. Cernei, E. Radev // *Avtomatica i informatica. – Sofia, 2000. – Nr. 2-3. – P. 14-16.*

OSTAPENKO, L.V. Russkie v Moldavii: migraciâ ili adaptaciâ? / L.V. Ostapenko, I.A. Subbotina; otv. red. M. N. Guboglo. – M., 1998. – 229 p.

Party favoring ties with Russia builds in Moldova election // *The New York Times. – 1994. – 1 mart. – P. 5.*

PASAT, VALERIU. Trudnye stranity istorii Moldovy: 1940-1950gg / I. Păsat; pod red. V.P.Dmitrenko. – Moskva: "Terra", 1994. – 800 p. – ISBN 5-85255-690-4.

* **PASCAL, ZACHARY G.** *Capitalism 101: Consultants Help tiny Moldova switch from soviet ways; They rewrite its breacup of the collective farms; Surveying bumps in the land // The Wall Street Journal.* – 1997. – 25 iul. – P. 1.

** **PASCAL, ZACHARY G.** *Moldovan merlat? California is snow swallow the idea; Mr. Novosadiuk cruises napa for a few tips on tapping the global wine market // The Wall Street Journal.* – 1998. – 2 febr. – P. 1A.

PASCAL, ZACHARY G. *Transnistria makes the region and it's no Wonder; Breakaway Soviet Republic is a leninisrelic. Down to itsbattered economy // The Wall Street Journal.* – 1997. – 8 iul. – P. 1.

PATRAȘ, EUGEN. *Minoritățile naționale din Ucraina și Moldova: Statutul juridic / Eugen Patraș,; red. Ștefan Hostiuc; cop. Ioana Nistor. – Ed. a 2-a. – Cernăuți: Editura Alexandru cel Bun, 1999. – 315 p. — ISBN 973-98650-9-7*

PATRAȘ, MIHAI. *Împrumuturile externe ale Republicii Moldova: Evoluție, probleme și perspective / Mihai Patraș, Corina Patraș // Economistul: Supl.: Economie teoretică și aplicată. – 1999. – 15 noem. – P. I, III.*

PĂTRAȘ, MIHAI. *Reforma și politica monetară în Republica Moldova // Economistul: supl.: Economia teoretică și aplicată. – 1999. – 7 iun. – P. 1,4.*

PATRICHİ, VIOREL. *Mircea Druc sau lupta cu ultimul imperiu / Viorel Patrichi. – București: Zamolxe, 1998. – 535 p. — ISBN 973-0-00571-0*

PAVLICENCU, SERGIU. *Receptarea literaturii germane în Moldova dintre Prut și Nistru // Anuar de lingvistică și istorie literară: Vol. 33, ser. 13. – Iași, 1992-1993. – P. 95-101.*

PĂRȚACHI, ION. *Controlul statistic al proceselor (CSP) / ASEM, Chișinău // Revista română de statistică. – 1999. – Nr. 5. – P. 28-36.*

PĂRȚACHI, ION. *Tendențe și modificări în structura asigurărilor din Republica Moldova / Ion Pârțachi, Oleg Verejan // Economistul: supl.: Economie teoretică și aplicată. – 1998. – 18 mai. – P. 4.*

PETRENCU, ANATOL. *The Installation of the Communist Regime in Moldavia between the Prut and Dniester Rivers // Romanian Civilization. – 1993. – Nr. 2. – P. 31-34.*

PISMAROV, V. *The Moldavian knot (Territorial of Moldova With România) // New Times. – 1992. – 10-16 dec. – P. 9.*

Polacy w Moldawii / pod red. Ks. Edwarda Walewandra. – Lublin: Wspólnota Polska, 1995. – 290 p. – ISBN 83-86441-13-5.

* **PREPELIȚĂ, MIHAI.** *Dialoguri de sânge / Mihai Prepelită; cop. Mihai Prepelită; foto Dumitru*

Ignat. – București: Ed. "Vasile Cârlova", 1996. — 454p. – ISBN 973-9233-07-4.

PREPELIȚĂ, MIHAI. *101 poeme haiku =101 haiku poems / Mihai Prepelită; trad. în lb. fr. de Constantin Frosin; în lb. engl. de Virginia Cucu. – București: Haiku, 1994. – 120 p. – ISBN 973-96790-21.*

Privatization in an Economy in Transition: the case of Moldova / Aurel Baieși, Oleg Calin, Luca Cattini, ...Compiled by Paolo Panico with an article of the Minister of Privatisation Ceslav Ciobanu, preface of the President of Moldova Mircea Snegur. – Veneția, 1995. – 259 p.

Privatization in the Republic of Moldova // Romanian Business Journal. – 1995. – 15-21 apr. – P. 10.

****PULBERY, PAUL.** *Jacques Chirac: "La Moldavie, c'est l'Europe" // Le Figaro. – 1998. – 5 sept.*

Republic of Moldova // Global Population Policy Database, 1999. – New York: United Nations, 2000. – P. 146. – ISBN 92-1-151341-3.

^o*Republic of Moldova: national environmental action plan. August 4, 1995 / The State Department of Environmental Protection; The institute of Ecology of Moldova; The World Bank. – [Washington]: The World Bank, 1995. – 47 p.*

Republique de Modova: Parlement // Assemblée Internationale des Parlementaires de Langue Française Région Europe: tableau descriptif et comparatif des institutions des sections de la région Europe. – S.I., 1997. - P.29.

ROMAN, LOUIS. *Populația Basarabiei în secolul XIX: structura națională // Studii și articole de istorie. – București, 1995. – P. 39-48.*

România și Republica Moldova: Agricultura și ruralul în perioada de tranziție: reuniune șt. organizată de Fundația "Dimitrie Gusti" și Academia Română, București, 19 mai 1995 / Coord.: Ovidiu Bădină. – București: Editura "Dimitrie Gusti", 1996. – 247 p. — ISBN 973-97962-1-4

Românitatea transnistreană: antologie / ed. îngrijită, note și comen.de Florin Rotaru; cop. de Mircea Dumitrescu. – București: Semne, 1996. – 420 p.

^o*Russian market realities in Moldova. Leaked radio station plans stir up debate // Transition. – 1998. – Vol. 5, Nr. 9. – P. 84-88.*

RUSSO, VERONICA. *Făcut-au harpa Sfintei Inimi: [versuri] / Veronica Russo. – Paris: Căpriana; Piatra-Neamț: Compania Oldy, 1997. – 31 p. – ISBN 973-95420-9-3.*

RUSSO, VERONICA. Sunt doamna frunzelor de toamnă; Pentru sufletul Marelui Vin: **poeme / Veronica Russo; il. Teodor Răducan.** – Paris: Căpriana; Piatra-Neamț: S.C. Oldy, 1997. – 69 p. – ISBN 973-95420-7-7.

RUZÉ, ALAIN. La Moldova entre la Roumanie et la Russie: de Pierre le Grand à Boris Eltsine / **Alain Ruzé.** – Paris: L'Harmattan; Montréal: L'Harmattan Inc, 1997. – 223 p. – ISBN 2-7384-6018-6.

SAINSUS, VALERIU. Les directions de la migration de la population rurale dans la République de Moldova // **Analele științifice ale Universității "Al. I. Cuza" din Iași: (ser. nouă): geografie: t. 42-43. – Iași, 196-1997. – P. 211-214.**

SAVIN, V. Regulirovanie inostrannyh investicij v Moldove // **Vnešnââ torgovlâ.** – 1994. – Nr. 2-3. – P. 14-18.

SAULEA, EMILIA. Recifs et faciès détritiques du sarmatien moyen de la partie centrale de la Bessarabie // **Memoriile Institutului geologic al României: vol. 35. – București, 1995.- P. 5. – 98 +22 f.pl. – Bibliogr.: 72 tit.**

SOIA, N.V.; RĂILEAN, N.N. Fitosanitarnej karantin v Respublike Moldova // **Zașita i karantin rasteņij.** – 1997. – Nr. 1. – P. 31-32.

SOLONAR, V. Tense atmosphere on there of prezidential elections in Moldova // **New Times.** – 1991. – 10-16 dec. – P.8-9.

° **SOROCEAN, OLGA.** Reformirovanie vneșney torgovli Respubliki Moldova v kontekste integracionnyh processov // **Federalizm.** – 2000. – Nr. 3. – P. 237-250.

° **SPATARU, ȚTEFAN.** Distance Education in Moldova // **Information society the 5-th international symposium of economic informatics, 10-13 may 2001. – București, 2001. – P. 93-98.**

SPINEI, VASILE. Surâsul călugărului = The Monk's Smile / **Vasile Spinei; trad. De Mihaela Codrescu; cuv. înainte, cop. și graf. De Ion Codrescu.** – Constanța: Leda, 1996. – 119 p. – ISBN 973-97711-3-0.

° **STIHI, LUDMILA.** The methodology of implementing the environment management in the enterprises during the transition period // **Managementul tranziției: Seminar int., 27-28 octombrie 2000. – Târgoviște, 2000. – P. 446-450.**

Suferințele Basarabiei și răpirile rusești: antologie / ed. îngrijit, note și coment. de Florin Rotaru; cop. de Mircea Dumitrescu. – București: Semne, 1996. – 547 p.

ȘAVGA, GHENADIE; ȘAVGA, LARISA. Upravlenie prognozirovaniem potrebnosti v čelovečeskijh resursah: teoretičeskij i metodičeskij aspekty // **Predpriâtie v sisteme regional'noj čkonomiki. - Gomel', 2000. – P. 140-145.**

ȘATOHINA, ELENA. Nasledniki po prâmoj Marii Cebotari // **Komsomol'skaâ pravda.** – 2000. – 17 mai. – P. 5.

The Chemical Industry in 1999: Annual Review: Production and Trade Statistics 1996-1998. – New York, and Geneva: United Nations, 2000. – 173 p. – ISBN 92-1-116756-6.

The chemical industry in 2000: Annual Review: Production and Trade Statistics 1997-1999. – New York and Geneva: United Nations, 2001. – 84 p.- ISBN 92-1-116779-5.

° **The role of new informational technologies in Moldova's Small Business / Elena Chișlaru, Sergiu Pereteanu, A. Solcan, Sergiu Tutunaru // Information Society: The 5-th international symposium of economic informatics, 10-13 may 2001. – Bucharest, 2001. – P. 443-446.**

* **TODOROI, DUMITRU.** IEE – proiect: Natural language processing initialisation // **European excellence in busines studies student's education: int. Symp. – București, 2000. – P. 328-334.**

* **TODOROI, DUMITRU.** The computerized românian natural language, processing development: projects @ perspectives // **Information society. The 5-th international symposium of economic informatics, 10-13 may 2001. – București, 2001. – P. 927-936.**

TRIBOI, GRIGORE. Restructurarea industriei farmaceutice a Republicii Moldova // **Economistul: supl.: Economie teoretică și aplicată. – 1999. – 1 n. – P. I, III.**

** **TRISAUDAT, JEAN-PIERRE.** L'art contemporain s'éveille à la Moldavie // **Libé. – 1998. – 17 iun.**

TULBURE, ALEXEI. Găgăuzii în Republica Moldova: Gagauz-Yeri // **Altera. – 1996. – Nr.3. – P.117-123.**

ȚEPORDEI, VASILE. Amintiri din Gulag / **Vasile Țepordei; pref. de Victor Crăciun; cop. Vasile Olac.** – București: Abeona, 1992. – 176 p. – (Floare Basarabie). – ISBN 973-48-0074-4.

ȚEPORDEI, VASILE. Iubim Basarabia / **Vasile Țepordei; red. Maria Avanu Marcu; cop. Floarea Țuțuianu. – București: Editura Fundației Culturale Române, 1998. – 119 p. – ISBN 973-577-190-X. – (Colecția Argumente).**

Une anthologie de la poésie moldave: Edition bilingue français-anglais / traduit du roumain par Odile Serre et Alain Paruit pour le texte français; traduit du roumain par Cornelia Golna pour le texte anglais. – Paris: L'Esprit des Péninsules, 1996. – 214 p. – ISBN 2-910435-11-3.

UNGUREANU, ALEXANDRU. Aspects géographiques de l'évolution de la structure ethnique de la population de la République de Moldavie dans les années 1930-1970 // **Analele științifice ale**

Universității "Al. I. Cuza" din Iași: (ser. nouă):
Geografie: T. 42-43. – Iași, 1996-1997. – P. 175-189.
– Bibliogr.: 18 tit.

VIKOU, LARISA. *Echos d'une vie / Larisa Vikou.* – Paris: Les éditions du Panthéon, 1997. – 218 p. – ISBN 2-84094-294-1.

VIERU, GRIGORE. *Rădăcina de foc = Raiz de fuego: ed. româno-spaniolă / Grigore Vieru; trad. Robert Lozinski; pref. de Paul Alexandru Georgescu; tab. cron. de Carmen Lozinski.* – București: Minerva, 1998. – 148 p. – ISBN 973-21-545-3.

° **WALTERS, JONATHAN.** *Moldova's foreign trade and exchange regime / Jonathan Walters //*

Trade in the new independent state. – Washington, 1994. – P. 171-185.

WELTER, BEATE. *Transnistria in the german literature // Studia judaica. – Cluj-Napoca, 1995. – P. 79-84.*

° **ZACON, TAMARA.** *The educational technologies: information system for knowledge testing / Tamara Zacon, Simon Onea // Information society: The 5 th international symposium of economic informatics, 10-13 may 2001. – București, 2001. – P. 100-104.*

ZELENCIUC, VALENTIN. *Populația dintre Prut și Nistru: Probleme de identitate etnică // Revista de etnografie și folclor. – 1993. – Nr. 1-2. – P. 41-51.*

SUMAR

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ ȘI IMAGINEA ȚĂRII.....	3
REPUBLICA MOLDOVA ÎN ENCICLOPEDIILE ȘI DICȚIONARE	5
MOLDOVA ÎN INTERNET	11
POLITICĂ	21
ECONOMIE	32
CULTURĂ	35
BASARABENI ÎN LUME	57
SPORT	62
BIBLIOGRAFIE	63

C

O

Imprimare - legare:

Mihai Burdilă
Eudochia Tur
Lubov Volovețki
Ludmila Pisaniuc
Anastasia Corcimari
Serghei Udod

L

O

F

O

Bun de tipar: 07.08.02
Apărut 2002

Coli de tipar: 9
Tiraj: 100

N

Tiparul sub comanda nr. 12,
executat la Imprimeria BNRM,
str. 31 August 1989, 78 A,
Chișinău